

Jan Lyngstad og Jon Epland

**Barn av enslige forsørgere i
lavinntektshusholdninger**
En analyse basert på registerdata

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, juni 2003
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6377-8 Trykt versjon
ISBN 82-537-6378-6 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

05.01

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/240

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Jan Lyngstad og Jon Epland

Barn av enslige forsørgere i lavinntektshusholdninger

En analyse basert på registerdata

Rapporter 2003/12 • Statistisk sentralbyrå 2003

Denne rapporten har som formål å belyse forekomsten av lavinntekt blant barn av enslige forsørgere i Norge. Den belyser i hvilken grad lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere avviker fra lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger og hvordan den varierer mellom ulike grupper av enslige forsørgere etter husholdningstype, barnets alder og innvandringsstatus, foreldres alder, sivilstand og utdanning, bostedsfylke og -kommune, etter foreldrenes yrkesaktivitet og etter ulike kombinasjoner av arbeid og trygd.

Den er en videreføring av en tidligere rapport om barn i husholdninger med lav inntekt skrevet av Jon Epland (Rapporter 2001/9). Mens den tidligere rapporten bygde på opplysninger fra en utvalgsundersøkelse, bygger denne rapporten på opplysninger fra ulike registre. Dermed har en vært i stand til å gi et mer detaljert bilde av hvilke grupper av barn av enslige forsørgere som tilhører lavinntektsgruppen. Dette er første gangen det har vært mulig å nytte registerdata til slike analyser.

Det er benyttet en tradisjonell tilnærming til temaet, der lavinntekt blir definert ut fra relativ avstand til det generelle inntektsnivået i befolkningen (medianinntekten). Analysene bekrefter tidligere analyser om omfanget av lavinntekt blant barn, men de kan også tyde på at forskjellene i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger er noe mindre enn tidligere antatt. Vi finner at mer enn 30 000 barn bodde i husholdninger med ekvivalentinntekt lavere enn halvparten av medianinntekten i 2000. Dette stemmer godt med tidligere analyser.

Ved å bruke kvadratrotskalaen får vi en lavinntektsandel blant barn av enslige forsørgere på 6,6 prosent og en lavinntektsandel blant barn i parhusholdninger på 2,2 prosent. Bytter vi til OECD-skalaen, vil 4,1 prosent av bara i enslig forsørgerhusholdningene og 3,5 prosent av barna i parhusholdningene befinne seg under lavinntektsgrensen.

Både blant barn av enslige forsørgere og blant barn i parhusholdninger øker lavinntektsandelen jo yngre foreldrene og barnet er og jo lavere utdanning foreldrene har. Lavinntektsandelen er høyere blant barn av enslige mødre enn blant barn av enslige fedre, høyere blant små enn blant eldre barn og den er høyere blant barn med innvandrerbakgrunn enn blant barn uten slik bakgrunn. Mye av forskjellene i lavinntektsandel mellom ulike grupper av barn lar seg forklare ved foreldrenes yrkesaktivitet. I de fleste av disse gruppene er lavinntektsandelen høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn som bor sammen med to foreldre. Unntaket er barn med innvandrerbakgrunn. Blant barn av ikke-vestlige innvandrere er lavinntektsandelen tvert imot høyest blant barn som bor i parhusholdninger. Oppholdstid i Norge er avgjørende for innvandrerbarnas sjanser for å komme under lavinntektsgrensen.

Lavinntektsandelen varierer med bosted. Mens barn av enslige forsørgere har størst sannsynlighet for å havne under lavinntektsgrensen hvis de bor i de minste og mest perifere kommunene, er lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger høyest i Oslo.

I et tabellvedlegg presenteres tall for lavinntektsandelen blant barn i den enkelte kommune og for innvandrerbarn etter opprinnelsesland.

Rapporten er et samarbeidsprosjekt mellom Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk og Seksjon for demografi og levekårsforskning. Jan Lyngstad har vært ansvarlig for arbeidet. Han har hatt hovedansvaret for kapittel 1, 4 og 5. Jon Epland har hatt hovedansvaret for kapittel 2 og 3. Øystein Bekken, Alice Steinkellner og Nina Hagesæther har stått for tilrettelegging av data og produksjon av tabeller. Uten dem ville det ikke ha blitt mye å skrive om. Liv Hansen har redigert figurer og tabeller og Marit Berger Gundersen har stått for redigering og ferdigstilling av rapporten.

Prosjektstøtte: Arbeidet er finansiert av Sosialdepartementet.

Innhold

1. Bakgrunn og problemstilling	9
1.1. Mange barn av enslige forsørgere bor i husholdninger med lav inntekt	9
1.2. Hvem er enslig forsørger?	10
1.3. Er enslige forsørgere så forskjellig fra andre foreldre?	10
1.4. Arbeid og arbeidsinntekt	11
1.5. Store forskjeller enslige forsørgere imellom	12
1.6. Opplegget for denne undersøkelsen	13
1.7. Problemstilling	13
2. Husholdning og familie	14
2.1. Om bruk av registerdata for å belyse barns økonomiske levekår	14
2.2. Sammenligning av husholdningstyper basert på registerstatistikk og husholdningstyper i andre undersøkelser ..	15
2.3. Kjennermerker ved barn i ulike husholdningstyper	16
2.4. Husholdningskjennermerker	17
3. Inntekt og velferd	21
3.1. Datagrunnlag og inntektsbegrep	21
3.2. Ekvivalensskala	23
3.3. Definisjon av lavinntektsgrense	23
3.4. Lavinntekt ikke alltid ensbetydende med fattigdom	25
4. Lavinntekt etter ulike bakgrunnsvariabler	28
4.1. Minst 30 000 barn under lavinntektsgrensen	28
4.2. Lavinntektsandel etter barnas alder og husholdningens størrelse	29
4.3. Lavinntekt etter mors alder og sivilstand	31
4.4. Lavinntekt etter mødrenes utdanningsnivå	33
4.5. Lavinntekt etter den enslige forsørgerens kjønn	33
4.6. Lavinntekt etter innvandringsbakgrunn	35
4.7. Lavinntekt etter bosted	37
5. Arbeid, trygd og lavinntekt	42
5.1. Yrkesaktivitet, sosioøkonomisk status og lavinntekt	42
5.2. Utdanning, yrkesaktivitet og lavinntekt	44
5.3. Innvandringsstatus, arbeid og lavinntekt	46
5.4. Yrkesinntekt, stønader og lavinntekt	47
6. Oppsummering og diskusjon	53
6.1. Oppsummering	53
6.2. Veien videre	55
Litteratur	56
Vedlegg	
A. Tabeller	59
B. Begreper og kjennermerker	93
Tidligere utgitt på emneområdet	95
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	96

Figurregister

4. Lavinntekt etter ulike bakgrunnsvariabler

4.1. Andel barn 0-17 år under lavinntektsgrensen. Kvadratrotskalaen (E=0,5) og OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent	28
4.2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser. Kvadratrotskalaen (E=0,5). Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent	29

5. Arbeid, trygd og lavinntekt

5.1. Andel barn av enslige forsørgere med minst én yrkestilknyttet person i husholdningen, etter forsørgers kjønn og utdanningsnivå. 2000. Prosent	45
5.2. Barn av enslige forsørgere, etter forsørgerens kjønn og barnets innvandringsbakgrunn. Andel som bor i husholdning med minst én yrkestilknyttet. 2000. Prosent	46
5.3. Enslige forsørgere med bare overgangsstønad, barnetrygd, minstebidrag og arbeidsinntekt på ½ G, etter antall barn og sammenliknet med to ulike lavinntektsgrenser (kvadratrotskalaen og OECD-skalaen). Regneeksempel. 2000. Kroner	48

Tabellregister

2. Husholdning og familie

2.1. Antall barn 0-17 år, etter familietype og om familien mottar barnetrygd for enslig forsørger eller ikke. 2000. Antall og prosent.....	15
2.2. Antall barn 0-17 år, etter husholdningstype ifølge innteks- og formuesundersøkelsen og ifølge den registerbaserte definisjonen som nyttes i denne rapporten. 2000. Antall og prosent.....	16
2.3. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter alder og innvandringsbakgrunn. 2000. Antall og prosent.....	19
2.4. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter ulike geografiske kjennemerker. 2000. Antall og prosent.....	19
2.5. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter ulike kjennemerker ved husholdningen. 2000. Antall og prosent.....	20

3. Inntekt og velferd

3.1. Inntektsregnskap for enslige forsørgere og par med barn. Gjennomsnitt for alle og andel som har slik inntekt. 2000. Kroner og prosent.....	22
3.2. Ekvivalensskalaer og husholdningsstørrelse.....	23
3.3. Lavinntektsgrenser i kroner (årsinntekt) basert på ulike avstander til medianinntekt. Inntekt etter skatt. Ulike husholdningstyper. 2000.....	24
3.4. Barn 0-17 år i enslig forsørgerhusholdninger med inntekt under lavinntektsgrensen (under 50 prosent av median ekvivalentinntekt for alle husholdninger), etter ulike avgrensninger. 2000. Antall.....	26

4. Lavinntekt etter ulike bakgrunnsvariabler

4.1. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter barnas alder. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	30
4.2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter antall barn 0-17 år i husholdningen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	31
4.3. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter forsørgers alder. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	32
4.4. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter forsørgers sivilstatus. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	32
4.5. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter forsørgers utdanningsnivå. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	33
4.6. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter den enslige forsørgers kjønn, alder og utdanningsnivå. 2000. Prosent.....	34
4.7. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter barnas innvandringsbakgrunn. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	36
4.8. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter forsørgers oppholdstid i Norge. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	36
4.9. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter innbyggertallet i bostedskommunen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	38
4.10. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter bostedskommunens sentralitet. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	38
4.11. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter bostedsfylke. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	39
4.12. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter barnets alder og innvandringsstatus, den enslige forsørgers kjønn og bostedskommunens sentralitet. 2000. Prosent.....	40
4.13. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter barnets innvandringsstatus, den enslige forsørgers kjønn og alder og bostedskommunens sentralitet. 2000. Prosent.....	41

5. Arbeid, trygd og lavinntekt

5.1. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter antall yrkestilknyttede i husholdningen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	43
5.2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter forsørgers sosioøkonomiske status. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall.....	43
5.3. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter barnets alder og den enslige forsørgers kjønn og utdanningsnivå og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000. Prosent.....	44
5.4. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter den enslige forsørgers kjønn, alder og utdanningsnivå og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000. Prosent.....	45

5.5. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter barnets alder og innvandringsstatus, den enslige forsørgerens kjønn og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000. Prosent	47
5.6. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter innvandringsstatus og den enslige forsørgerens kjønn og alder og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000. Prosent	47
5.7. Barn 0-17 år av enslige forsørgere med og uten overgangsstønad etter yrkesinntektens størrelse. 2000. Prosent og antall	48
5.8. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under ulike lavinntektsgrenser, etter yrkesinntektens størrelse. 2000. Prosent og antall	49
5.9. Barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter hva slags stønader den enslige forsørgeren mottar. 2000. Prosent og antall	49
5.10. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under ulike lavinntektsgrenser, etter hva slags stønader den enslige forsørgeren mottar. 2000. Prosent og antall	50
5.11. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter barnets alder, forsørgerens kjønn og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt. 2000. Prosent	51
5.12. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen, etter barnets alder og innvandringsstatus og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt. 2000. Prosent	52

Vedlegg

A1. Andel barn 0-17 år i utvalgte grupper under ulike lavinntektsgrenser. OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall	59
A2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter barnets innvandringsbakgrunn (landbakgrunn). Kvadratrot-skalaen ($E=0,5$). Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall	61
A3. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter barnets innvandringsbakgrunn (landbakgrunn). OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall	64
A4. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall	67
A5. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter barnets bostedskommune. Kvadratrot-skalaen ($E=0,5$). Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall	74
A6. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere og par med barn. 2000. Prosent og antall	81
A7. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets alder og innvandringsstatus, den enslige forsørgerens kjønn og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000	88
A8. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets innvandringsstatus, den enslige forsørgerens kjønn og alder og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000	88
A9. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets alder og den enslige forsørgerens kjønn og utdanningsnivå og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000	88
A10. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter den enslige forsørgerens kjønn, alder og utdanningsnivå og etter om det er yrkestilknyttede i husholdningen. 2000	89
A11. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets alder og innvandringsstatus, den enslige forsørgerens kjønn og bostedskommunens sentralitet. 2000	89
A12. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets innvandringsstatus, den enslige forsørgerens kjønn og alder og bostedskommunens sentralitet. 2000	90
A13. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets alder, forsørgerens kjønn og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt. 2000	90
A14. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter barnets alder og innvandringsstatus og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt. 2000	91
A15. Barn 0-17 år av enslige forsørgere, etter den enslige forsørgerens kjønn, alder og utdanningsnivå. 2000. Antall og prosent	92

1. Bakgrunn og problemstilling

1.1. Mange barn av enslige forsørgere bor i husholdninger med lav inntekt

Det er vel kjent at enslige forsørgere og deres barn har relativt knappe økonomiske ressurser sammenliknet med andre barnefamilier. Dette gjelder både i Norge (Dahl, 1993; Epland, 2001; Lyngstad, 2001) og i andre vestlige land (se for eksempel Bradbury og Jäntti, 1999). Det kan være flere grunner til dette. For det første kan det skyldes *sosial seleksjon*: De som blir enslige forsørgere, har i utgangspunktet, det vil si før de blir enslige forsørgere, dårligere muligheter til å kunne forsørge seg selv og sine barn gjennom godt betalt arbeid. De kan for eksempel ha lavere utdanning og svakere arbeidslivserfaring enn de som ikke blir enslige forsørgere. Men det kan også skyldes at de er i en *spesiell livssituasjon* med eneomsorg for barn og dermed sterkere tidsbinding til hjemmet enn partene i to-foreldre-familier som i større grad kan dele på de daglige omsorgsforpliktelsene. Dette kan i sin tur bidra til at arbeidsgivere blir skeptiske til å ansette enslige forsørgere fordi de antas å ha mye fravær og være lite fleksible med hensyn på arbeidstider. Det skjer kanskje en stille *diskriminering* av aleneforsørgere ved ansettelse (Kjeldstad og Rønsen, 2003).

Det å bli enslig med barn innebærer vanligvis tap av tidligere hoved- eller medforsørger, selv om enslige forsørgere jo i de fleste tilfellene mottar underholdsbidrag til barna fra den andre forelderen og som oftest også får en viss økonomisk avlastning når barna er på besøk hos den andre forelderen. Som en delvis kompensasjon for tap av hoved- eller medforsørger mottar enslige forsørgere ulike offentlige overføringer. Noen av overføringene er ment som stønad til livsopphold i hele eller deler av perioden som enslig forsørger. De mottar barnetrygd for ett barn mer enn de faktisk har gjennom hele perioden, mens overgangsstonaden er tidsbegrenset og avkortes mot inntekt fra eget arbeid og mottatt bidrag. Utdanningsstønad og stønad til barnetilsyn er ment å skulle oppmuntre til å ta utdanning og arbeid og dermed til å kunne forsørge seg selv og sine barn gjennom eget arbeid.

Men selv med de særskilte stønadsordningene for enslige forsørgere, ser det ut til at de selv og barna

deres har dårligere økonomisk velferd enn foreldre og barn i parhusholdninger. I 1998 bodde hvert tiende barn av enslige forsørgere i husholdninger med lav inntekt i den forstand at husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet (kvadratrotskalaen)¹ var lavere enn halvparten av medianinntekten². Bare knapt to prosent av alle barn i parhusholdninger befant seg i lavinntektsgruppen etter denne definisjonen (Epland, 2001:21). Slike beregninger er svært følsomme for hvilke forutsetninger man legger til grunn. Man må blant annet gjøre forutsetninger om hvor store *stordriftsfordeler* man oppnår ved å bo flere personer sammen i en husholdning, det vil si hvor mye de sparer på å dele bolig, bil, TV osv. Ved valg av andre forutsetninger kan resultatene bli noe annerledes, men selv med andre forutsetninger om stordriftsfordeler, tyder tidligere analyser på at andelen i lavinntektsgruppen er høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger (Epland, 2001:22; se også avsnitt 3.2 her).

Barn av enslige foreldre er ikke de eneste barna som kan oppleve at husholdningen har begrensede økonomiske ressurser til disposisjon. I en tidligere rapport om barn i husholdninger med lav inntekt konkluderes det blant annet med at "... noen grupper av barn har større sannsynlighet for å tilhøre lavinntektsgruppen enn andre. Dette gjelder for eksempel barn av eneforsørgere, barn i husholdninger der ingen av de voksne var yrkesaktive, barn i husholdninger som ikke eier egen bolig, barn som har en hovedforsørger som er yngre enn 30 år og barn med innvandrerbakgrunn" (Epland, 2001: 37). Men i hvilken grad dreier dette seg om overlappende grupper? I hvilken grad er det en sammenheng mellom det å være ung, arbeidsledig og enslig forsørger? I hvilken grad tilhører barn av enslige forsørgere husholdninger med lav inntekt *fordi* enslige forsørgere oftere enn andre foreldre er unge og/eller har innvandrerbakgrunn? I hvilken grad er det situasjonen som enslig forsørger

¹ For nærmere redegjørelse for *kvadratrotskalaen* og andre ekvivalensskalaer, se avsnitt 3.2.

² Om lavinntektsgrenser og bruk av medianen ved definisjon av lavinntektsgrenser, se avsnitt 3.3.

som gjør at enslige forsørgere og deres barn har større sannsynlighet for å havne i lavinntektsgruppen enn gifte/samboende og deres barn? Det kan ikke Eplands analyse fortelle oss. Det utvalget han bygger sine analyser på, er for lite til at det kan brukes til å gi sikre tall for undergrupper av enslige forsørgere.³

1.2. Hvem er enslig forsørger?

Det finnes andre datakilder som gir mulighet for en mer detaljert kartlegging av enslige forsørgeres situasjon. Ulike undersøkelser kan imidlertid gi litt ulike tall. Dette kan dels ha sammenheng med at det ikke er allmenn enighet om hvordan gruppen enslige forsørgere skal defineres og avgrenses, dels kan det ha sammenheng med at man i mange tilfeller mangler de nødvendige opplysningene for å kunne foreta den avgrensningen man ville ha foretrukket.

De fleste vil være enige i at et samboerpar med fellesbarn og ingen særkullsbarn i mange sammenhenger kan betraktes som et ektepar, og at en ikke gift person som bor alene sammen med ett eller flere barn som vedkommende er alene om å ha forsørgeransvaret for, er enslig forsørger. Men hvordan stiller det seg hvis vedkommende ikke bare bor sammen med barna, men også med en samboer? Har vi fortsatt med en enslig forsørger å gjøre? Noen vil legge vekt på jussen og den formelle familietilknytningen og si ja. Andre vil legge vekt på husholdstilknytningen og de fordelene man kan antas å ha ved å dele fellesutgifter og kanskje også få hjelp til forsørgelse og omsorg for sine barn. De vil hevde at man da *ikke* har med en enslig forsørger å gjøre (se NOU 1996: 13:27).

I de fleste undersøkelser legger man en husholdningsdefinisjon til grunn når man skal avgrense gruppen enslige forsørgere (Dahl, 1993; Epland, 2001; Flittig og Lajord, 1993). Et utvalg av personer blir intervjuet, blant annet om hvem de bor sammen med. De som bor sammen med egne barn, men uten ektefelle eller samboer, regnes da som enslige forsørgere. Aldersgrensen for hvem som skal regnes som barn, kan variere. I 1991 ble det trukket et tilleggsutvalg av enslige forsørgere til Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse. Utvalget ble trukket blant de som mottok barnetrygd for enslige forsørgere. På det tidspunktet fikk man barnetrygd fram til barnet fylte 16 år. Gjennom intervjuet skilte man ut de som bodde alene med barna. I noen undersøkelser basert på dette datamaterialet (Dahl, 1993; Flittig og Lajord, 1993) har man begrenset analysen av enslige forsørgere til de som i intervjuet sa at de bodde alene med barna. I en annen analyse (Kjeldstad, 1998) betraktes alle som enslige forsørgere, uansett om de har en samboer eller ikke. Men alle disse undersøkelsene, og andre under-

søkelser hvor man har nyttet opplysninger om mottatt barnetrygd som kriterium for å skille ut enslige forsørgere (Kjeldstad og Rønsen, 2002 og 2003; Kitterød og Kjeldstad, 2003), begrenser seg altså til enslige forsørgere med barn under 16 år. Undersøkelser som bygger på Statistisk sentralbyrås ordinære levekårsundersøkelser eller inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdninger (Epland, 2001; Andersen et al., 2002) opererer derimot med en aldersgrense for barna på 18 år.

En enslig forsørger kan få en del avlastning, økonomisk og på annen måte, ved den kontakten barnet har med sin andre forelder, spesielt i tilfeller der foreldrene har delt omsorg. Foreløpig har man bare kunnet ta hensyn til opplysninger om hva den andre forelder betaler i underholdsbidrag, ikke til den avlastning som den andre forelderens samvær med barna bidrar til. Jensen og Clausen (1997) har kartlagt omfanget av samvær mellom barn og den av foreldrene de ikke bor sammen med. Melby (1997), Bratberg og Tjøtta (1999) og Kirkeberg og Pedersen (2000) har analysert bidragsbetaleres og bidragsmottakeres økonomiske situasjon. Både Bratberg og Tjøtta (1999) og Kirkeberg og Pedersen (2000) har forsøkt å ta hensyn til hvordan praktiseringen av samværsretten påvirker hver av de to gruppenes økonomiske situasjon. De har imidlertid bygd sin analyse på gjennomsnittstall for omfanget av samvær. I en ny undersøkelse av samvær og bidrag som ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå høsten 2002, vil man kunne koble inntekts- og samværsdata, og dermed på en bedre måte kunne beregne hvordan praktiseringen av samværsordningen påvirker den økonomiske situasjonen for par av bidragspliktige og bidragsmottakere. En dokumentasjons- og tabellrapport fra denne undersøkelsen forventes å foreligge over sommeren 2003.

1.3. Er enslige forsørgere så forskjellig fra andre foreldre?

En analyse av tilleggsutvalget av enslige forsørgere til Levekårsundersøkelsen 1991 (Dahl, 1993) viser at enslige mødre er noe yngre enn andre mødre. 14 prosent av alle enslige mødre med barn under 16 år var på det tidspunktet under 25 år. Knappt 6 prosent av gifte og samboende mødre med barn i samme alder var så unge.

Enslige mødre har også noe lavere utdanning enn andre mødre. I 1990 hadde seks av ti enslige mødre bare grunnskole eller et år i tillegg, en av seks hadde utdanning på universitets- eller høghskolenivå. Blant gifte og samboende mødre hadde fem av ti bare grunnskole, en av fire universitet eller høghskole. Dette har naturlig nok sammenheng med at de enslige mødrene er noe yngre enn gifte og samboende mødre (se over), men også med at de yngre enslige mødrene gjennomgående har noe lavere utdanning enn andre yngre mødre. 10 prosent av alle enslige mødre under

³ Epland (2001) bygger på Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for husholdninger. I 1998 var utvalget på om lag 14 500 husholdninger. Vel 500 av disse var enslig forsørgerhusholdninger

35 år hadde utdanning på universitets- eller høyskole-nivå, 22 prosent av andre mødre. Blant dem over 35 år var det ingen vesentlig forskjell i utdanningsnivået mellom enslige og andre mødre.

Den viktigste forskjellen mellom enslige forsørgere og andre foreldre er vel likevel at det store flertallet av enslige forsørgere er kvinner, mens det er like mange kvinner som menn blant foreldre i parhusholdninger. I 1991 var om lag hver tiende enslige forsørger mann, ni av ti var kvinne (Flittig og Lajord, 1993).

Andre momenter som kan ha betydning for enslige forsørgeres arbeids- og inntektsforhold og dermed for deres og barnas økonomiske velferd, er bosted og eventuell innvandringsbakgrunn. I enkelte deler av landet og i enkelte, mer perifere kommuner kan det lokale arbeidsmarkedet gjøre det vanskelig for dem som har omsorg for barn å finne høvelig arbeid. Siden sosialhjelpen er et kommunalt ansvar, kan også ulikheter i kommunal tildelings- og utmålingspraksis få konsekvenser for inntektsforholdene til dem som har behov for og som søker om slik hjelp. At innvandrere fra den tredje verden har større problemer enn andre med å finne lønnet arbeid, er vel kjent (se for eksempel Blom og Ritland, 1997; Lie, 2002).

Hvilke konsekvenser får enslige forsørgeres bakgrunn (kjønn, alder, tidligere sivilstatus, utdanningsnivå) for deres gjøremål og forsørgelse (arbeid, utdanning, arbeid i hjemmet) i perioden som enslig forsørger? Kjeldstad (1998) har analysert det samme data-materialet (Levekårsundersøkelsen 1991) og konkluderer med " ... at personer som opplever å bli alene med den daglige omsorgen og forsørgelsen for barn, møter den nye livssituasjonen under svært varierende forhold og med svært ulike ressurser. Avgjørende for hvordan den enkelte tilpasser seg livssituasjonen som enslig forsørger, er hvilken livssituasjon vedkommende er i utgangspunktet, og hvilke individuelle og sosiale ressurser hun eller han bringer med seg inn i den nye livsfasen.

Til tross for at forsørgelsessituasjonen og -mulighetene for øvrig forandres, f.eks. ved tap av tidligere ektefelleforsørgelse og "nyvunnet" rett til overgangsstønad, viser analysen stor stabilitet i den enkeltes gjøremål før og etter overgang til den nye livsfasen. Analysen viser at det å bli enslig forsørger for de færreste innebærer avgjørende brudd i forhold til tidligere virksomhet. Flertallet av skoleelevene fortsetter på skole, og flertallet som var i jobb i utgangspunktet, fortsetter som yrkesaktive i hele eller deler av eneforsørgerperioden" (Kjeldstad, 1998:4).

1.4. Arbeid og arbeidsinntekt

Arbeidet er vår viktigste kilde til inntekt. I 2000 utgjorde yrkesinntekten 70 prosent av privatpersoners inntekt i landet (Statistisk sentralbyrå, 2002a). Ung-

dom har gjerne lavere yrkesaktivitet og kortere arbeidstid enn de som er noe eldre. I 2001 var tre av fire personer i alderen 20-24 år i arbeidsstyrken, vel ni av ti blant dem i alderen 25-49 år. Blant de sysselsatte 20-24-åringene arbeidet vel en av tre deltid, en av fem blant dem fra 25 til 50 år. Videre vet vi at menn oftere tilhører arbeidsstyrken enn kvinner og oftere arbeider heltid. I 2001 tilhørte 78 prosent av alle menn 16-74 år arbeidsstyrken, 69 prosent av kvinnene. Samme år arbeidet ni av ti sysselsatte menn heltid, knapt seks av ti kvinner (Statistisk sentralbyrå, 2001).

Det at enslige forsørgere er yngre enn andre foreldre og at de i all hovedsak er kvinner, skulle dermed, isolert sett, bidra til at enslige forsørgere har mindre betalt arbeid enn andre foreldre. Slik er det da også. Men det er like klart at andre forhold også spiller inn. Forskjellene i sysselsetting og arbeidstid mellom enslige forsørgere og andre foreldre blir ikke borte selv om vi tar hensyn til at de er yngre enn de gifte og samboende og til at de i overveiende grad er kvinner. I 2000 var åtte av ti (81 prosent) gifte eller samboende mødre sysselsatt, sju av ti (70 prosent) enslige mødre. Derimot arbeider de enslige mødre som er i arbeid, oftere heltid enn de gifte eller samboende mødre, henholdsvis 61 og 50 prosent i 2000 (Kitterød og Kjeldstad, 2003). Det betyr at fire av ti (41 prosent) gifte eller samboende mødre med barn arbeidet heltid i 2000, at omtrent like mange (40 prosent) arbeidet deltid og at to av ti (19 prosent) enten var arbeidsledige eller stod utenfor arbeidsstyrken. Blant enslige mødre var det noe flere som arbeidet heltid (43 prosent), langt færre som arbeidet deltid (27 prosent) og flere som ikke var sysselsatt (30 prosent).⁴ Selv om enslige mødre arbeider heltid noe oftere enn gifte eller samboende mødre, så har de alt i alt en svakere tilknytning til arbeidslivet enn dem. De står oftere enn andre mødre uten arbeidsinntekt, sykepenge- og fødselspengerettigheter.

Blant fedre er forskjellen noe mindre. 94 prosent av de gifte eller samboende fedrene var sysselsatt i 1999, 89 prosent av de enslige fedrene. Forskjellen i heltidsandel var enda mindre. 79 prosent av de sysselsatte enslige fedrene arbeidet heltid, 82 prosent av de gifte eller samboende fedrene (Kjeldstad og Rønsen, 2002, vedleggstabell 5.1.1 og 5.1.4).

Forskjellen i sysselsettingsgrad og arbeidstid mellom enslige mødre og gifte eller samboende mødre blir heller ikke borte når man kontrollerer for yngste barns alder. Det er først og fremst blant de med barn i alderen 0-2 år at yrkesaktiviteten til gifte og samboende mødre er høyere enn yrkesaktiviteten til enslige mødre, og blant kvinner med barn i denne

⁴ Mens Kjeldstad og Rønsen (2002) og Kitterød og Kjeldstad (2003) gir heltids- og deltidsandel blant alle *sysselsatte* foreldre, har jeg regnet om til andelen heltids og deltids sysselsatte blant *alle* (sysselsatte og ikke-sysselsatte) foreldre.

aldersgruppen arbeider de gifte og samboende mødrene oftere heltid enn de enslige mødrene. I 2000 var nesten tre av fire (74 prosent) gifte eller samboende mødre med barn i denne alderen sysselsatt. Av disse arbeidet over halvparten (54 prosent) heltid. Samme år var bare en av tre (33 prosent) enslige mødre med barn under tre år sysselsatt. 49 prosent av de sysselsatte enslige mødrene med små barn arbeidet heltid. Blant mødre med eldre barn var forskjellene mindre (Kitterød og Kjeldstad, 2003).

Vi har sett at enslige mødre har noe lavere utdanning enn andre mødre. Men selv når man sammenlikner grupper av mødre med like lang utdanning, viser det seg at enslige mødre arbeider noe mindre enn gifte eller samboende mødre. Størst er forskjellen blant dem med lavest utdanning. Bare halvparten av alle enslige mødre uten utdanning utover videregående skole var sysselsatte i 1999. Blant andre mødre med tilsvarende utdanning var to av tre sysselsatt. Og selv om de sysselsatte enslige mødrene med lav utdanning oftere arbeidet heltid enn andre mødre med lav utdanning (52 mot 29 prosent), var likevel andelen av *alle* som arbeidet deltid, omtrent like stor i begge grupper, 21 prosent blant enslige mødre, 20 prosent blant gifte og samboende mødre.

Blant mødre med utdanning på høyskole- eller universitetsnivå var det imidlertid de enslige mødrene som arbeidet mest. Sysselsettingsandelen var i 1999 omtrent den samme for enslige forsørgere og andre mødre. De sysselsatte enslige mødrene arbeidet imidlertid oftere heltid enn de andre sysselsatte mødrene med høy utdanning, henholdsvis 63 og 47 prosent. (Kjeldstad og Rønsen, 2002, vedleggstabell 5.3.2 og 5.3.6). Dette oppveies av at det er færre av de enslige mødrene som har høyere utdanning (se avsnitt 1.3).

Omfanget av betalt arbeid får konsekvenser for de ulike gruppernes inntektsnivå. Når gifte og samboende foreldre arbeider mer enn enslige foreldre, må vi også forvente at de har et høyere inntektsnivå. I 2000 hadde enslige forsørgere i gjennomsnitt ca. 300 000 kroner i samlet husholdningsinntekt. Mer enn halvparten av dette (58 prosent) var inntekt fra eget arbeid. Ektepar med barn hadde en årlig samlet inntekt på 600 000 kroner. Mer enn 80 prosent av ekteparenes samlede inntekt kom fra yrkesinntekt (Statistisk sentralbyrå, 2002a). Forskjellen i økonomisk velferd mellom de to gruppene er nok noe mindre enn disse tallene skulle tyde på. I parhusholdningene er det flere munner å mette enn i enslig forsørgerhusholdningene. De er to foreldre og de har flere barn. I gjennomsnitt har hver enslig forsørger 1,5 barn, hvert par har 1,9 barn (se tabell 3.1). Men samtidig har par med barn visse stordriftsfordeler ved at de bor flere sammen i husholdningen (se kapittel 1.1 og 3.3). Dette trekker i motsatt retning.

1.5. Store forskjeller enslige forsørgere imellom

Forskjellene enslige forsørgere imellom kan imidlertid være vel så store som forskjellene mellom dem og andre foreldre. Enslige forsørgere er langt fra noen ensartet gruppe. Flittig og Lajord (1993) fant store forskjeller i tilpasning og levekår mellom dem som mottok og dem som ikke mottok overgangsstønad fra folketrygden. Tre av fire (73 prosent) enslige forsørgere med overgangsstønad hadde i 1991 problemer med å klare en uforutsett regning på 2 000 kroner, mot 43 prosent av andre enslige forsørgere. Annenhver enslig forsørger på overgangsstønad mottok også sosialhjelp. Bare 15 prosent av de andre enslige forsørgerne var sosialhjelpsmottakere. Dahl (1993) fant store forskjeller mellom enslige mødre og fedre. Mens 43 prosent av de enslige fedrene i 1991 bodde romslig og 72 prosent eide boligen selv, var tilsvarende tall for enslige mødre 21 og 35 prosent.

I løpet av 1990-tallet har gjennomsnittsalderen blant enslige forsørgerne med barn under 18 år økt. I 1990 var 37 prosent av de enslige forsørgerne under 30 år, i 1999 var bare 19 prosent så unge (Andersen m. fl. (red.), 2002: 56).⁵ Dels har dette sammenheng med at kvinner føder senere i dag enn for noen år siden. Fra 1986 til 1998 har kvinnens alder ved første fødsel økt med to år i gjennomsnitt (Statistisk sentralbyrå, 2002e). Dette har bidratt til at alle foreldre er blitt noe eldre, både enslige forsørgere og foreldre som lever i parforhold. Dels har den økte gjennomsnittsalderen sammenheng med at stadig flere av de enslige forsørgerne har vært gift eller samboende, mens andelen som har fått barn utenfor et etablert parforhold har gått ned.⁶ Siden de tidligere gifte eller samboende enslige forsørgerne gjennomgående er eldre enn de som ikke har levd i parforhold (Kjeldstad, 1998: vedleggstabell A6; St. meld. nr 50, 1998-99: 125), bidrar også denne endringen i sammensettingen av gruppen enslige forsørgere til å trekke gjennomsnittsalderen opp. Den økte gjennomsnittsalderen har i sin tur bidratt til at antall barn og yngste barns alder har økt (Andersen mfl. (red.), 2002: 56). Enslige forsørgere er blitt mer lik andre foreldre.

⁵ Opplysninger om enslige forsørgeres alder, utdanningsnivå, mv i 1990 i Andersen mfl. (red.) (2002) avviker fra tilsvarende opplysninger i Dahl (1993) og Flittig og Lajord (1993). Dette skyldes delvis at Andersen mfl. bygger på utvalg av enslige forsørgere med barn under 18 år, mens Dahl, Flittig og Lajord bygger på et utvalg av enslige forsørgere med barn under 16 år.

⁶ Antall barn født av enslig mor falt fra ca. 6 000 i 1990 til ca. 5 000 i 1997 (Byberg, Foss og Noack, 2001: vedleggstabell C1). I samme periode lå antall barn under 18 år som hvert år var involvert i skilsmisse, relativt fast på vel 10 000 (Statistisk sentralbyrå, 2002b: tabell 6). Samtidig har antall ektepar med barn gått ned, mens antallet samboerpar med felles barn har økt (Byberg, Foss og Noack, 2001: vedleggstabell F2). Utvalgsundersøkelser tyder på at risikoen for samlivsbrudd er vel tre ganger så stor for samboere med barn som for ektepar med barn (Texmon, 1999). Dermed er det grunn til å regne med at antall barn involvert i brudd blant samboerpar har økt, og andelen barn født utenfor et etablert parforhold må ha gått ned.

Det er blitt stadig flere enslige forsørgere med høyere utdanning. I perioden 1990-1999 økte andelen med høyere utdanning fra 19 til 24 prosent (op.cit.:56). Dette er omtrent den samme økningen som i befolkningen for øvrig (Statistisk sentralbyrå, 2000: 212-213). Samtidig ble andelen som mottok sosialhjelp redusert fra 27 til 17 prosent. Ellers er det også verdt å merke seg at de enslige forsørgerne med lavest inntekt hadde en relativt god inntektsutvikling på 1990-tallet. I 1990 fikk tidelen av enslige forsørgere med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet 4,2 prosent alle enslige forsørgeres inntekt, i 1999 5,6 prosent. Men også den aller rikeste tidelen økte sin relative andel av totalinntekten mellom 1990 og 1999, fra vel 17 til nesten 19 prosent (Andersen et al. (red.), 2002: 60-61). Det er altså fortsatt store forskjeller enslige forsørgere imellom.

1.6. Opplegget for denne undersøkelsen

Tidligere analyser av enslige forsørgeres inntekter og økonomiske situasjon bygger på utvalgsundersøkelser. Epland (2001) bygget for eksempel sin analyse på Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for husholdninger. Dette er en utvalgsundersøkelse med et utvalg på ca. 15 000 husholdninger i 1998. I utvalgsundersøkelser med utvalg av denne størrelsen vil en så vidt liten gruppe som enslige forsørgere og deres barn, vanskelig kunne deles opp i mindre grupper etter alder, yrkesaktivitet, innvandrerbakgrunn o.l. uten at tallene blir svært usikre. For å kunne gi et mer detaljert bilde av hvilke grupper av barn av enslige forsørgere som tilhører lavinntektsgruppen, trenger vi et større datamateriale enn det vi kan få fra inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdninger eller fra andre utvalgsundersøkelser. En slik kilde er Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og familier. Denne statistikken er basert på registeropplysninger og omfatter hele befolkningen, ikke bare et utvalg av den.

Når man ikke går ut og spør et utvalg av befolkningen om opplysninger, men baserer seg på registeropplysninger, oppstår det imidlertid andre problemer. I spørreundersøkelser kan man skille ut enslige forsørgere som bor alene med sine barn, rett og slett ved å spørre hvem som bor i husholdningen til den som blir spurt. I registerbaserte undersøkelser må man ty til andre kriterier. Vi har valgt å legge til grunn at de som mottar barnetrygd for enslige forsørgere faktisk også er enslige forsørgere. Dette stemmer ikke alltid, men kan være en god tilnærming (se nærmere om dette i kapittel 2). Nesten 160 000 barn bodde i slike enslige forsørgershusholdninger i 2000.

Den naturlige sammenlikningsgruppen til barn av enslige forsørgere vil være barn i parhusholdninger. Heller ikke dette er en gruppe som lett lar seg avgrense ved hjelp av opplysninger fra register. Vi kan skille ut ektepar med barn og samboere med fellesbarn, men vi

greier ikke å identifisere samboere med bare særkullsbarn. I denne rapporten har vi derfor valgt å slå sammen barn av gifte foreldre og barn i samboerfamilier med fellesbarn og nytte denne gruppen som sammenlikningsgruppe for barn av enslige forsørgere. Vel 850 000 barn bodde i slike parhusholdninger i 2000.

Samboere med bare særkullsbarn faller altså helt utenfor analysen. Vi kan ikke identifisere hvem de er eller hvem som bor sammen med hvem. Dermed kan vi verken avgrense gruppen eller beregne samlet husholdningsinntekt for dem. Sammen med en del andre grupper barn⁷ utgjorde barn av samboere med bare særkullsbarn en restgruppe på knapt 50 000 eller 4,6 prosent av alle barn i 2000.

En annen begrensning ved registerdata er at man sjelden har særlig mange kjennetegn eller bakgrunnsopplysninger om undersøkelsespersonene. Opplysningene er vanligvis ikke, i motsetning til ved intervjuundersøkelser, samlet inn med statistikk- og forskningsformål for øye. Fordelen med data fra registre som i utgangspunktet omfatter hele befolkningen, er at man da kan gi tall for svært små grupper. Dessuten inneholder inntektsstatistikken for personer og familier svært detaljerte inntektsopplysninger som er innhentet fra flere registre (selvangivelsesregisteret, Rikstrygdeverkets registre mv.). Dermed gir dette datamaterialet et godt grunnlag for å kunne analysere omfanget av lavinntekt blant 95 prosent av alle barn i Norge.

1.7. Problemstilling

På grunnlag av dette datamaterialet vil vi undersøke i hvilken grad lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere avviker fra lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger og hvordan den varierer mellom ulike grupper av enslige forsørgere etter demografiske kjennetegn (husholdningstype, barnets alder og innvandringsstatus, foreldres alder og sivilstand, bostedsfylke og -kommune), etter foreldrenes yrkesaktivitet og etter ulike kombinasjoner av arbeid og trygd.

⁷ Bl.a. barn i fosterfamilier, barn som bor hos søsken o.l. Se nærmere om dette i kapittel 2.

2. Husholdning og familie

2.1. Om bruk av registerdata for å belyse barns økonomiske levekår

Formålet med denne rapporten er å beskrive barns økonomiske velferd. Siden barn er avhengig av å bli forsørget av foreldre og andre voksne, har det lite mening å se på de individuelle inntektene til barn. Det er husholdningen som blir ansett som den beste enheten til å belyse de økonomiske ressursene til både barn og voksne (se f.eks. Expert Group on Household Income Statistics, 2001). En husholdning består av alle personer - uansett slektsforhold - som bor sammen, og som dermed har muligheter til å inngå i et økonomisk fellesskap ved å dele på både inntekter og utgifter. Opplysninger om husholdningssammensetning har, med unntak for de tiårige folketellingene, bare vært mulig å skaffe til veie gjennom representative utvalgsundersøkelser. I de siste årene har det likevel funnet sted forbedringer i datagrunnlaget til inntektsstatistikken, som har gjort det mulig å få tilnærmet riktige husholdningsopplysninger fra register for de fleste barn under 18 år.

I 2000 var det knapt 1 061 000 barn under 18 år bosatt i Norge. Langt de fleste av disse barna bor sammen med begge foreldrene. Ifølge familiestatistikken var det 853 000 barn som enten bor sammen med foreldre som er gifte og som bor sammen som ektepar⁸ eller som er samboende med minst ett felles barn. Nærmere 81 prosent av alle barn tilhører slike familietyper. For disse barna vil trolig familiestatistikken gi tilnærmet riktig husholdningssammensetning.⁹

⁸ Det vil imidlertid være noen barn som har en forsørger som er gift, men som ikke er registrert i familiestatistikken som "ektepar med barn". Noen av disse vil motta utvidet barnetrygd og inngå i gruppen av enslige forsørgere som skal analyseres her. En nærmere omtale av disse barna er gitt i fotnote 22.

⁹ Det kan imidlertid være en feilkilde at eventuelle voksne søsken som ikke lenger *de facto* er bosatt i husholdningen likevel vil være registrent som medlem i familien. Dette gjelder først og fremst barn som har flyttet hjemmefra på grunn av studier. Ifølge gjeldende praksis (2000), kan barn som har flyttet hjemmefra på grunn av studier likevel være registrert i folkeregisteret som bosatt hjemme. En konsekvens av dette er at for noen av barna i slike familier vil vi få en for lav husholdningsinntekt, ettersom ekvivalentinntekten har blitt beregnet ut i fra et for høyt antall husholdningsmedlemmer.

Det er imidlertid en stor gruppe barn som bor sammen med bare den ene av foreldrene i hele eller deler av oppveksten, og hvor denne forelderen i en kortere eller lengre periode bor sammen med barna uten en ny partner. Det har lenge vært et problem at en ikke har kunnet gi tilsvarende opplysninger om barn av enslige forsørgere, som for barn med gifte eller samboende foreldre. Årsaken til dette er at familiestatistikken ikke gir mulighet til å identifisere samboere uten felles barn. Dette fører til at mange samboere med særkullsbarn, dvs. barn som bare den ene av samboerne var far eller mor til, blir regnet som enslige forsørgere. En har dermed fått overestimert i tallet på enslige forsørgere i familiestatistikken, noe som igjen førte til at det ble vedtatt å ikke lenger publisere tall for gruppen mor/far med barn i offisiell familiestatistikk (se Statistisk sentralbyrå, 2000).

En alternativ kilde til opplysninger om hvem som er enslige forsørgere er Rikstrygdeverket sitt register over enslige forsørgere som får utvidet barnetrygd. Enslige forsørgere som er alene om omsorgen for barn under 18 år har rett til å få utvidet barnetrygd, dvs. barnetrygd for ett barn mer enn det faktiske antallet. Samboere med særkullsbarn, dvs. barn som bare den ene av samboerne var far eller mor til, har ikke rett til å få utvidet barnetrygd, dersom samboerne har levd sammen i minst 12 av de siste 18 månedene i såkalt "ekteskaplignende" forhold i felles husholdning. Opplysninger om samlivsstatus blir innhentet i form av en egenerklæring fra alle mottakere av utvidet barnetrygd per 1. november hvert år. Denne avgrensningen gjør dermed dette registeret til en bedre kilde for å presentere statistikk om enslige forsørgere enn familiestatistikken. Fra og med inntektsåret 2000 inngår enslige forsørgere med utvidet barnetrygd i datagrunnlaget for inntektsstatistikken for personer og familier.

I tabell 2.1 ser vi nærmere på hvordan barn fordeler seg innen de ulike gruppene av familietyper. Det var i alt 163 400 barn bosatt i landet som fikk utvidet barnetrygd i 2000. Noen av disse barna er likevel ikke barn av enslige forsørgere. Blant annet tilhørte 4 200 barn som fikk utvidet barnetrygd familietyper "samboere med felles barn" mens vel 500 barn med utvidet

Tabell 2.1. Antall barn 0-17 år, etter familietype og om familien mottar barnetrygd for enslig forsørger eller ikke. 2000. Antall og prosent

	Familietype							
	Alle		Ektepar med barn ¹		Samboere med felles barn		Enslige ²	
	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Alle	100,0	1 060 857	65,5	694 418	15,0	158 976	19,6	207 463
Mottar utvidet barnetrygd								
Ja	15,4	163 407	0,1	535	0,4	4 230	15,0	158 642
Nei	84,6	897 450	65,4	693 883	14,6	154 746	4,6	48 821

¹ Inkluderer personer i partnerskap.

² Inkluderer samboere med særkullsbarn.

barnetrygd, tilhørte familietypen "ektepar med barn". Det kan være flere forklaringer på hvorfor barn i slike familietyper likevel får utvidet barnetrygd. Det kan for eksempel dreie seg om tidligere enslige forsørgere som nettopp har blitt samboere eller nettopp har giftet seg. Videre kan man motta barnetrygd som enslig forsørger selv om man er gift når enten den andre ektefellen har vært forsvunnet i minst seks måneder eller når man faktisk har vært separert i seks måneder (selv om dette ennå ikke er juridisk stadfestet) (Espeland, 2001). Ser vi bort fra de barna som tilhører parfamilier og som samtidig mottar utvidet barnetrygd, var det 158 600 barn som fikk utvidet barnetrygd i 2000. Dette tilsvarer en andel på 15 prosent av alle barn under 18 år.

Om vi tar det for gitt at familiestatistikken kan gi tilnærmet riktig husholdningssammensetning for ektepar og samboere med fellesbarn, og at Rikstrygdeverket sitt register over mottakere av utvidet barnetrygd gir riktige opplysninger om hvem som er enslige forsørgere, har vi et datagrunnlag som kan belyse husholdningsinntektene for vel 95 prosent av alle barn under 18 år. I de tilfellene hvor personer som er registrert som gifte eller som samboere med fellesbarn, også mottar utvidet barnetrygd, legger vi størst vekt på familiestatistikken og betrakter dem som par med barn.

Den gruppen av barn som vi *ikke* er trygge på at vi har korrekte husholdningsopplysninger for, omfatter dermed om lag 49 000 barn. Dette vil hovedsakelig være barn i særkullsfamilier, dvs. barn som bare den ene av samboerne var far eller mor til. Men gruppen vil også omfatte barn i fosterfamilier, barn som er registrert som flyttet hjemmefra (bor enten alene eller sammen med søsken), barn som bor alene sammen med stemor eller stefar, barnehjemsbarn og adoptivbarn der adopsjonen ennå ikke er formelt i orden.

2.2. Sammenligning av husholdningstyper basert på registerstatistikk og husholdningstyper i andre undersøkelser

I hvor stor grad kan vi stole på at våre registerdata gir et riktig bilde på husholdningsøkonomien til de barna som skal analyseres? Vi har allerede vært inne på at opplysninger om husholdningsenheten tradisjonelt bare har vært tilgjengelig fra representative

utvalgsundersøkelser. Vi skal derfor foreta en sammenligning mellom de husholdningstypene som avledes fra registerdata, og opplysninger om husholdningstyper samlet inn ved intervju.

I tabell 2.2 har vi koplet opplysninger om familietype (ektepar og samboer med felles barn) fra familiestatistikken (register) til husholdningsutvalget til Inntekts- og formuesundersøkelsen. Det er tilsvarende koplet på opplysninger om mottakere av utvidet barnetrygd, basert på Rikstrygdeverket sine registre, slik at vi har kunnet danne husholdningstyper basert på registerstatistikk. Tabellen viser i hvor stor grad det er sammenfall mellom husholdningstypene basert på registeropplysninger og den inndelingen i husholdningstyper som er gjort på bakgrunn av intervjuopplysninger. Vi ser for eksempel at av alle de barna som tilhørte husholdningstypen "enslige forsørgere" basert på registerstatistikk, tilhørte 87 prosent husholdningstypen "mor/far med barn 0-17 år" ifølge inntektsundersøkelsen. Om lag 11 prosent av barna tilhørte imidlertid husholdningstypen "par med barn". Dette kan være "ferske" samboere med særkullsbarn, dvs. at samboerne ikke har bodd sammen i 12 av de siste 18 månedene. I tillegg kan det selvsagt være noen som har vært samboere over en lengre periode enn dette, men uten å opplyse trygdekontoret om det. Uansett, for de barna som befinner seg i denne gruppen kan registerdataene i noen grad gi feilaktige (for lave) opplysninger om de økonomiske ressursene, siden en her mangler opplysninger om inntektene til den andre voksne personen i husholdet. Dette gjelder i noen grad også for de barna som tilhører enslig forsørgerhusholdninger ifølge registerdata, men som tilhører gruppen "andre husholdninger med barn" ifølge Inntekts- og formuesundersøkelsen. Denne gruppen er imidlertid liten (vel 2 prosent), og omfatter trolig hovedsakelig flergenerasjonshushold.

Samsvaret mellom registerdata og utvalgsdata er bedre når det gjelder barn der foreldrene er gifte eller samboere med felles barn. Det går fram av tabellen at hele 98 prosent av disse barna også er å finne i husholdningstypen "par med barn" i utvalgsundersøkelsen. En liten gruppe (under 2 prosent) av disse barna er likevel klassifisert som å tilhøre en enslig forsørger husholdning ifølge inntekts- og formuesundersøkelsen.

Tabell 2.2. Antall barn 0-17 år, etter husholdningstype ifølge inntekts- og formuesundersøkelsen og ifølge den registerbaserte definisjonen som nyttes i denne rapporten. 2000. Antall¹ og prosent

	Husholdningstype ifølge inntekts- og formuesundersøkelsen							
	Alle		Mor/far med barn		Par med barn		Andre husholdninger med barn	
	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Alle	100	1 055 000	16	172 000	82	865 000	2	17 000
Husholdningsdefinisjon i denne rapporten								
Enslige forsørgere	100	164 000	87	142 000	11	18 000	2	4 000
Par med barn	100	845 000	2	13 000	98	825 000	1	7 000
Restkategori	100	45 000	38	17 000	49	22 000	13	6 000

¹ Vektet antall basert på utvalgsdata.

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

Dette kan være familier der en separasjon er nær forestående og den ene av ektefellene/samboerne allerede har flyttet ut, men som fremdeles er registrert som gift/samboer i folkeregisteret. Det er også en liten gruppe barn i familietyper par med barn som tilhører husholdningstypen "andre husholdninger med barn". Dette kan igjen være flergenerasjonshushold eller barn som bor alene eller sammen med voksne søsken.

Tabellen gir også en pekepinn på hvilke husholdningstyper de barna som inngår i "restkategorien" i registerstatistikken tilhører, dvs. de barna der man ikke har pålitelige opplysninger om familiesituasjonen fra register. Som forventet tilhører de fleste av disse barna husholdningstypen "par med barn" (49 prosent). Dette vil i stor grad være par med bare særkullsbarn, dvs. at bare den ene av samboerne er mor/far til barnet. Det er i tillegg en relativt stor gruppe av barn som ifølge inntekts- og formuesundersøkelsen tilhører husholdningstypen "mor/far med barn", men som altså ikke får utvidet barnetrygd (38 prosent). Det viser seg at flere i denne gruppen er innvandrere, som trolig ikke har oppholdt seg i landet lenge nok til å ha rett på barnetrygd. For eksempel har asylsøkere bare rett på barnetrygd fra den måneden det er truffet vedtak om å gi oppholdstillatelse, uavhengig av hvor lenge de har oppholdt seg i landet forut for dette vedtaket (Espeland, 2001). Det kan i tillegg være familier der foreldrene er gift, men der den ene av ektefellene oppholder seg i utlandet. Slike familier vil heller ikke ha rett på utvidet barnetrygd.

En annen gruppe enslige forsørgere som heller ikke mottar utvidet barnetrygd, er de som nylig har tatt ut separasjon fra tidligere ektefelle. Ved separasjon uten dom eller løyve blir for eksempel utvidet barnetrygd først innvilget etter 6 måneder (Espeland, 2001).

Det skal i tillegg bemerkes at noen i denne gruppen trolig er feilklassifisert som følge av at de ikke har svart på husholdningsintervjuet (frafall). I inntekts- og formuesundersøkelsen er det vanlig praksis å erstatte manglende intervjuopplysninger om husholdningen med opplysninger om familiesammensetning fra registeret. Men siden opplysningene i familiestati-

stikken for enslige med barn i en del tilfeller kan være feil (jf. omtale i kapittel 2.1), kan dette igjen føre til at også inntekts- og formuesundersøkelsen gir ukorrekte husholdningsopplysninger for de enslige forsørgerne som ikke deltok i intervjuet. Dette kan altså dreie seg om par med særkullsbarn som feilaktig har blitt klassifisert som enslige forsørgere med barn.¹⁰

Høsten 2001 ble det gjennomført en folke- og bolig-telling. Resultatene fra denne tellingen stemmer rimelig godt overens med vårt anslag for hvor mange barn under 18 år som bor i enslig forsørgerhusholdninger, 158 600. Ifølge folke- og bolig-tellingen bodde det ca. 165 000 personer under 20 år i enslig forsørgerhusholdninger (Statistisk sentralbyrå 2002c, tabell 1). Her inngår to årskull mer enn i vårt materiale, 18- og 19-åringene. Videre vil vi finne en del enslige forsørgere under 20 år, anslagsvis ca. 1 000 personer; se vedleggstabell A1 her). Folketellingen viste videre at det høsten 2001 var om lag 107 000 enslig forsørgerhusholdninger med barn under 18 år i landet (Statistisk sentralbyrå 2002c, tabell 5). Hvis vi legger til grunn at disse enslige forsørgerne i gjennomsnitt har 1,5 barn (se tabell 3.1 her), gir dette 160 600 barn av enslige forsørgere.

2.3. Kjennemerker ved barn i ulike husholdningstyper¹¹

I dette avsnittet ser vi først på noen av kjennemerkene der vi har opplysninger om alle barn, dvs. både barn av enslige forsørgere, barn i parhusholdninger og barn som tilhører andre husholdningstyper.

Barnas alder

Sammenlignet med barn i parhusholdninger er barn i enslig forsørgerhusholdninger i gjennomsnitt noe eldre. Tabell 2.3 viser for eksempel at det er en dobbelt så høy andel barn i den aller yngste aldersgruppen (0-2 år) i husholdningstypen ektepar/samboere, som blant enslige forsørgere (18 prosent mot 9 prosent). Men dette endrer seg for barn i eldre aldersgrupper. I

¹⁰ Enslige forsørgere har om lag samme svarprosent ved husholdningsintervjuet som for hele utvalget sett under ett, dvs. en oppslutning på om lag 70-75 prosent.

¹¹ For nærmere definisjon av de ulike kjennemerkene, se vedlegg B.

aldersintervallene 7-10 år og 11-17 år er det en høyere andel barn av enslige forsørgere enn av ektepar og samboere. Den ulike aldersfordelingen blant barn i de ulike husholdningstypene kan i stor grad forklares med at de fleste samlivsbrudd finner sted når barna blir noe eldre. I 1999 bodde for eksempel 9 av 10 barn under ett år sammen med begge foreldrene, mens dette bare var tilfelle for 3 av 4 17-åringere (Høydahl, Skiri og Østby, 2000).

Blant de barna som tilhører andre husholdningstyper ser vi at en relativt høy andel er å finne både i den yngste aldersgruppen (0-2 år) og i den eldste aldersgruppen (16-17 år).

Innvandringsbakgrunn

I 2000 hadde vel 70 000 barn under 18 år innvandrerbakgrunn, i den forstand at de enten var første-generasjons innvandrere med to utenlandskfødte foreldre eller var født i landet med to utenlandskfødte foreldre. Det er mindre vanlig at barn med innvandrerbakgrunn tilhører en enslig forsørgerhusholdning, enn at de tilhører andre husholdningstyper. Mens innvandrerbarn utgjorde 6,6 prosent av alle barn i parhusholdninger, var tilsvarende andel 5,9 prosent blant barn av enslige forsørgere (se tabell 2.3). For hvert pakistansk barn av enslig forsørger gikk det tjue i parhusholdning (435 mot 8 546). Også blant vietnamesiske og jugoslaviske barn bor det store flertallet sammen med både mor og far. Blant somaliske barn er det nesten like mange i enslig forsørgerhusholdninger (1 585) som i parhusholdninger (2 022) (se vedleggstabell A3).

Vi legger for øvrig merke til at den høyeste andelen barn med innvandrerbakgrunn finnes i familietyper som verken er enslige forsørgere eller par med barn. Nærmere 10 prosent av barna i denne "restkategorien" er innvandrere, og en relativt stor andel har bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika eller Tyrkia. Dette kan være barn i familier der den ene av ektefellene er bosatt i utlandet, eller familier som består av mer enn én generasjon (flerfamilier). 10 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bodde høsten 2001 i husholdninger med to eller flere familier, bare 4 prosent av alle personer uten innvandrerbakgrunn (Statistisk sentralbyrå, 2002d). Enslige mindreårige asylsøkere kommer også i denne gruppen.

Kommunetyper

Det er relativt sett mer vanlig at barn av enslige forsørgere bor i sentrale deler av landet, sammenlignet med barn i parhusholdninger. Tabell 2.4 viser for eksempel at nærmere 57 prosent av alle barn av enslige forsørgere bodde i kommuner med mer enn 20 000 innbyggere, mens 11 prosent bodde i småkommuner (færre enn 5 000 innbyggere). Tilsvarende andel blant barn i parhusholdninger var henholdsvis 51 prosent og 15 prosent. Barn i andre typer hus-

holdninger hadde om lag den samme fordelingen på dette kjennemerket som barn i parhusholdninger.

Også når vi benytter en annen definisjon på sentralitet enn kommunestørrelse, finner vi at barn av enslige forsørgere i større grad enn andre barn vokser opp i storbyer. Ved hjelp av Statistisk sentralbyrå sin Standard for kommuneklassifisering, kan vi gruppere kommunene i fire ulike typer: (1) periferikommuner, (2) sentrale kommuner, (3) storbyene (Bergen, Trondheim og Stavanger) og (4) Oslo. Som det går fram av tabellen, er barn av enslige forsørgere overrepresentert i både storbyene og i Oslo sammenlignet med andre husholdninger med barn, mens de er tilsvarende underrepresentert i periferikommunene.

Regionale forskjeller - fylker

Blant landets fylker er det Finnmark som har den høyeste andelen barn i enslig forsørgerhusholdninger. I 2000 gjaldt dette for 3 700 av i alt 18 500 barn under 18 år i dette fylket, dvs. at om lag 20 prosent av alle barn under 18 år i dette fylket hadde bare en forsørger. Også Oslo har mange barn som bor sammen med bare den ene av foreldrene. I 2000 var denne andelen på 18 prosent. Blant fylkene med den laveste andelen barn av enslige forsørgere finner vi Sogn og Fjordane (10 prosent) og Rogaland (12 prosent) (se vedleggstabell A1). Barn i andre husholdningstyper er på sin side noe overrepresentert i de tre nordligste fylkene og i Oslo. Vedleggstabell A4 gir en oversikt over antall barn og deres fordeling på ulike husholdningstyper i hver enkelt kommune.

2.4. Husholdningskjennemerker

Som tidligere nevnt har vi bare husholdningsopplysninger om barn av enslige forsørgere og barn av gifte eller samboende foreldre med felles barn. Når vi nå skal sammenlikne ulike kjennemerker ved barnas husholdninger, utelater vi derfor "restkategorien" av barn, som vi ikke kjenner husholdningssammensetningen til.

Antall barn i husholdningen

Barn av enslige forsørgere er oftere enebarn enn barn i parhusholdninger. I 2000 bodde vel 43 prosent av alle barn av enslige forsørgere alene uten andre søsken under 18 år i husholdningen, mens dette var tilfelle for bare 19 prosent av barn i parhusholdninger. Samtidig er tre- og firebarnsfamilier klart mer utbredt blant par med barn, enn blant enslige forsørgere.

Forsørgernes¹² alder og sivilstatus

Det er grunn til å tro at gjennomsnittsalderen til enslige forsørgere har økt i løpet av 1990-tallet (se f.eks. Andersen mfl., 2002). På tross av dette har barn av enslige forsørgere en klart høyere andel unge

¹² I par med barn regner vi mora som forsørger. Enslige forsørgere kan være både kvinner og menn, men de aller fleste (ni av ti) er kvinner.

mødre, sammenlignet med barn i parhusholdninger. Nærmere 18 prosent av barn av enslige forsørgere hadde for eksempel en forsørger under 30 år, mens dette var tilfelle for bare 13 prosent av barn i parhusholdninger. Aldersforskjellen mellom mødrene blir enda større når vi ser på gruppen under 25 år. Det var mer enn dobbelt så høy andel barn av enslige forsørgere som hadde en forsørger i denne aldersgruppen, sammenlignet med barn i parhusholdninger.

Fordelingen etter forsørgernes sivilstatus viser at om lag 4 av 10 barn av enslige forsørgere har en forsørger som aldri har vært gift, mens om lag like mange har en forsørger som er skilt. Om lag 17 prosent av barna har en forsørger som har sivilstatus som separert. Mange av de enslige forsørgerne som ikke har vært gift, kan ha vært samboere (se avsnitt 1.5).

641 av barna i vårt materiale har enslig forsørger som samtidig er gift. Det er vanskelig å si hvem dette er, men det kan være grunn til å tro at det er et stort innslag av innvandrere (flyktninger og tidligere asylsøkere) i denne gruppen. Vår definisjon av enslig forsørger er en person som mottar utvidet barnetrygd og som ikke er registrert som gift eller samboer med fellesbarn. Etter reglene kan man motta utvidet barnetrygd selv om man samtidig har sivilstatus gift, hvis den andre forelderen har vært forsvunnet i minst seks måneder eller hvis vedkommende har vært faktisk separert (samlivsbrudd) uten dom eller løyve i minst seks måneder. Tilsvarende gjelder for gifte flyktninger og tidligere asylsøkere med ektefelle som er blitt borte (Rikstrykdeverket, 2003; se også Espeland, 2001).

Blant barn i parhusholdninger har vel 8 av 10 en forsørger (mor) som er gift, mens 16 prosent har en forsørger som aldri har vært gift. Merk likevel at barn i særkullfamilier, dvs. samboere med barn der bare den ene er mor eller far til barnet, ikke inngår i denne definisjonen av parhusholdninger.

*Foreldrenes utdanningsnivå*¹³

Det har tidligere blitt påpekt at enslige forsørgere med overgangstønad har et lavere utdanningsnivå enn andre foreldre (Dahl mfl., 1995). Dette ser også ut til å gjelde for enslige forsørgere med utvidet barnetrygd. Mens for eksempel om lag 18 prosent av alle barn av enslige forsørgere hadde en forsørger som hadde høyeste fullførte utdanning på grunnskolenivå, var dette tilfelle for bare halvparten så mange barn i parhusholdninger (9 prosent). Tilsvarende hadde nesten ett av tre barn i parhusholdninger mødre med utdanning på høyskolenivå (både kort og lang), mens dette var tilfelle for bare 21 prosent av barna til de enslige forsørgerne.

Det må likevel påpekes at utdanningsnivået til de enslige forsørgerne har økt betydelig de siste årene (Andersen mfl., 2002).

Innvandrerens botid i Norge

Innvandrerens integrasjon i det norske samfunnet avhenger gjerne av hvor lenge de har bodd her. Andelen som er i arbeid øker med botidens lengde (se for eksempel Blom, 1997). Dermed er det også grunn til å regne med at andelen med lav inntekt blant innvandrerbarn synker jo flere år forsørgerne (mødrene i parhusholdningene) har bodd i landet. Av tabell 2.5 ser vi at det ikke er noen vesentlig forskjell mellom innvandrerbarn av enslige forsørgere og innvandrerbarn i parhusholdninger når det gjelder forsørgernes botid i Norge. Blant innvandrerbarn av enslige forsørgere er både andelen som har kort botid i landet (under fem år) og som har lang botid (tjuv år eller mer) noe lavere enn blant innvandrerbarn i parhusholdninger.

Forsørgerne regnes som innvandrere selv om de er født i Norge, dersom barnets besteforeldre er førstegenerasjons innvandrere med utenlandsfødte foreldre. Sett fra barnas ståsted er dette en videre definisjon av innvandrer enn den som nyttes direkte på barna i tabell 2.3. Dermed vil det også bli flere barn som har forsørger med innvandrerbakgrunn (13 444 barn) enn det er barn som selv er definert som innvandrere (9 315 barn), i den forstand at de enten var førstegenerasjons innvandrere med to utenlandskfødte foreldre eller var født i landet med to utenlandskfødte foreldre.

Yrkesaktivitet

Tabell 2.5 viser at flertallet av barn av enslige forsørgere har en forsørger som er yrkestilknyttet.¹⁴ I 2000 gjaldt dette for nærmere 2 av 3 barn av enslige forsørgere, mens altså ett av tre barn hadde en forsørger som ikke var yrkestilknyttet. Yrkestilknytningen er som forventet klart større blant barnefamilier der det er to voksne. Her hadde mer enn 7 av 10 barn under 18 år minst to sysselsatte i husholdningen.

På bakgrunn av viktigste inntektskilde kan man avlede forsørgerens *sosio-økonomiske status*. Blant enslige forsørgere er om lag 60 prosent yrkestilknyttet. Dette var en lavere andel enn blant mødrene til barn i parhusholdninger, der vel 70 prosent var yrkestilknyttet. Derimot så er det mer vanlig at enslige forsørgere er under utdanning, sammenlignet med andre mødre. Det var for eksempel en dobbelt så høy andel barn av enslige forsørgere som hadde en forsørger som var under utdanning (13 prosent), som blant barn i parhusholdninger (7 prosent).

¹³ I par med barn er det mors utdanningsnivå vi ser på (jf. foregående note).

¹⁴ For å bli definert som yrkestilknyttet i inntektsstatistikken må en ha en yrkesinntekt (sum av lønns- og næringsinntekt) større enn minstepensjonen til en enslig, dvs. 86 756 kroner i 2000..

Tabell 2.3. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter alder og innvandringsbakgrunn. 2000. Antall og prosent

	Antall				Prosent			
	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Barn i andre husholdningstyper	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Barn i andre husholdningstyper
Alle	1 060 857	158 642	853 394	48 821	100,0	100,0	100,0	100,0
Barnets alder (grov inndeling)								
0-5 år	362 458	40 239	308 001	14 218	34,2	25,4	36,1	29,1
6-12 år	429 370	71 566	339 997	17 807	40,5	45,1	39,8	36,5
13-17 år	269 029	46 837	205 396	16 796	25,4	29,5	24,1	34,4
Barnets alder (detaljert inndeling)								
0-2 år	178 086	14 518	154 645	8 923	16,8	9,2	18,1	18,3
3-6 år	245 616	35 145	203 248	7 223	23,2	22,2	23,8	14,8
7-10 år	248 011	41 267	196 764	9 980	23,4	26,0	23,1	20,4
11-15 år	284 004	49 531	219 610	14 863	26,8	31,2	25,7	30,4
16-17 år	105 140	18 181	79 127	7 832	9,9	11,5	9,3	16,0
Innvandringskategori								
Ikke-innvandrer	990 522	149 327	797 058	44 137	93,4	94,1	93,4	90,4
Innvandrer	70 335	9 315	56 336	4 684	6,6	5,9	6,6	9,6
Herav fra:								
Norden	4 857	713	3 628	516	0,5	0,4	0,4	1,1
Vest-Europa	2 953	269	2 426	258	0,3	0,2	0,3	0,5
Øst-Europa	12 973	1 404	10 930	639	1,2	0,9	1,3	1,3
Nord-Amerika og Oseania	686	53	556	77	0,1	0,0	0,1	0,2
Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia	48 866	6 876	38 796	3 194	4,6	4,3	4,5	6,5

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Ektepar med barn og samboere med felles barn. Omfatter også registrerte partnere med barn.

Tabell 2.4. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter ulike geografiske kjennemerker. 2000. Antall og prosent

	Antall				Prosent			
	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Barn i andre husholdningstyper	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Barn i andre husholdningstyper
Alle	1 060 857	158 642	853 394	48 821	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall innbyggere i kommunen								
Under 2 000 innbyggere	28 645	3 117	24 001	1 527	2,7	2,0	2,8	3,1
2 000-4 999 innbyggere	119 927	14 639	99 417	5 871	11,3	9,2	11,6	12,0
5 000-9 999 innbyggere	155 670	21 048	127 155	7 467	14,7	13,3	14,9	15,3
10 000-19 999 innbyggere	204 804	29 009	166 630	9 165	19,3	18,3	19,5	18,8
20 000-49 999 innbyggere	238 654	38 068	190 205	10 381	22,5	24,0	22,3	21,3
50 000 innbyggere eller flere	313 157	52 761	245 986	14 410	29,5	33,3	28,8	29,5
Kommunens sentralitet³								
Perifere kommuner	149 659	18 629	123 380	7 650	14,1	11,7	14,5	15,7
Sentrale kommuner	697 966	102 814	564 374	30 778	65,8	64,8	66,1	63,0
Storbyer ekskl. Oslo	114 873	19 245	90 939	4 689	10,8	12,1	10,7	9,6
Oslo	98 359	17 954	74 701	5 704	9,3	11,3	8,8	11,7
Fylke								
01 Østfold	55 895	9 475	43 814	2 606	5,3	6,0	5,1	5,3
02 Akershus	118 124	16 157	97 064	4 903	11,1	10,2	11,4	10,0
03 Oslo	98 359	17 954	74 701	5 704	9,3	11,3	8,8	11,7
04 Hedmark	40 667	6 208	31 975	2 484	3,8	3,9	3,7	5,1
05 Oppland	39 830	5 311	32 530	1 989	3,8	3,3	3,8	4,1
06 Buskerud	54 052	8 521	43 187	2 344	5,1	5,4	5,1	4,8
07 Vestfold	50 107	8 904	38 890	2 313	4,7	5,6	4,6	4,7
08 Telemark	37 405	6 360	29 412	1 633	3,5	4,0	3,4	3,3
09 Aust-Agder	24 968	3 560	20 246	1 162	2,4	2,2	2,4	2,4
10 Vest-Agder	39 876	5 600	32 960	1 316	3,8	3,5	3,9	2,7
11 Rogaland	100 076	12 002	84 680	3 394	9,4	7,6	9,9	7,0
12 Hordaland	108 726	15 542	89 280	3 904	10,2	9,8	10,5	8,0
14 Sogn og Fjordane	27 061	2 787	23 129	1 145	2,6	1,8	2,7	2,3
15 Møre og Romsdal	59 253	7 174	49 358	2 721	5,6	4,5	5,8	5,6
16 Sør-Trøndelag	62 733	9 571	49 993	3 169	5,9	6,0	5,9	6,5
17 Nord-Trøndelag	31 398	4 089	25 701	1 608	3,0	2,6	3,0	3,3
18 Nordland	57 074	9 301	44 825	2 948	5,4	5,9	5,3	6,0
19 Troms	36 760	6 442	28 272	2 046	3,5	4,1	3,3	4,2
20 Finnmark	18 493	3 684	13 377	1 432	1,7	2,3	1,6	2,9

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Ektepar med barn og samboere med felles barn. Omfatter også registrerte partnere med barn.

³ For nærmere definisjon av kommunetyper, se vedlegg B.

Tabell 2.5. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter ulike kjennemerker ved husholdningen. 2000. Antall og prosent

	Antall		Prosent	
	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²
Alle	158 639	853 371	100,0	100,0
Antall barn 0-17 år				
1	68 701	160 260	43,3	18,8
2	61 918	379 548	39,0	44,5
3	21 552	236 931	13,6	27,8
4	4 700	57 576	3,0	6,7
5 eller flere	1 744	19 079	1,1	2,2
Antall personer i familien				
2	59 374	0	37,4	0,0
3	64 929	107 384	40,9	12,6
4	25 871	377 560	16,3	44,2
5	6 101	269 673	3,8	31,6
6 eller flere	2 340	98 777	1,5	11,6
Forsørgers alder³				
Under 30 år	28 204	113 481	17,8	13,3
30-39 år	75 222	455 079	47,4	53,3
40 år og eldre	55 216	284 823	34,8	33,4
Forsørgers alder³				
Under 20 år	988	629	0,6	0,1
20-24 år	7 585	17 808	4,8	2,1
25-29 år	19 631	95 044	12,4	11,1
30-34 år	34 616	211 577	21,8	24,8
35-39 år	40 606	243 502	25,6	28,5
40 år og eldre	55 216	284 823	34,8	33,4
Forsørgers sivilstatus³				
Aldri gift	64 484	135 868	40,6	15,9
Gift	641	694 426	0,4	81,4
Skilt	60 402	17 753	38,1	2,1
Separert	26 153	4 480	16,5	0,5
Annet	6 962	856	4,4	0,1
Forsørgers utdanningsnivå³				
Grunnskole	21 534	75 758	13,6	8,9
Videregående	100 120	485 596	63,1	56,9
Universitet/høyskole, kort	29 410	235 479	18,5	27,6
Universitet/høyskole, lang	4 182	38 394	2,6	4,5
Uoppgitt	3 396	18 167	2,1	2,1
Innvandringsbakgrunn. Forsørgers³ oppholdstid i Norge				
Ikke-innvandrer	145 198	778 028	91,5	91,2
Innvandrer med oppholdstid	13 444	75 366	8,5	8,8
0-4 år	2 031	15 430	1,3	1,8
5-9 år	3 776	15 042	2,4	1,8
10-19 år	5 738	29 397	3,6	3,4
20 år eller mer	1 899	15 497	1,2	1,8
Boforhold				
Leiere (ingen boliginntekt)	63 940	141 904	40,3	16,6
Eiere (med boliginntekt)	94 702	711 490	59,7	83,4
Yrkestilknyttede				
Ingen	55 057	27 844	34,7	3,3
1	99 081	210 668	62,5	24,7
2 eller flere	4 504	614 882	2,8	72,1
Forsørgers sosioøkonomiske status³				
Selvstendig i primærnæringen	654	9 973	0,4	1,2
Selvstendig i andre næringer	2 768	19 625	1,7	2,3
Ansatt	92 511	572 014	58,3	67,0
Pensjonist/trygdemottaker	39 678	40 653	25,0	4,8
Under utdanning	19 840	55 826	12,5	6,5
Andre	3 188	155 280	2,0	18,2

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Ektepar med barn og samboere med felles barn. Omfatter også registrerte partnere med barn.

³ I par med barn regner vi mor som forsørger. Omfatter ikke 26 barn der en mangler bakgrunnsopplysninger om forsørgeren.

3. Inntekt og velferd

3.1. Datagrunnlag og inntektsbegrep

Datagrunnlaget som er benyttet i denne rapporten, er Statistisk sentralbyrå sin inntektsstatistikk for personer og familier (IPF). Denne statistikken er konstruert ved å kople sammen en rekke ulike registre som inneholder inntektsdata og andre kjennemerker.

Inntektsbegrepet som er benyttet som et mål på de økonomiske ressursene er *inntekt etter skatt*. Dette begrepet omfatter summen av all lønnsinntekt og netto næringsinntekt, kapitalinntekter (dvs. renteinntekter og avkastning av ulike verdipapir) pluss diverse overføringer (f.eks. overgangsstønad, arbeidsledighets-trygd, barnetrygd, kontantstøtte og sosialhjelp). Til fratregg kommer utliknet skatt og negative overføringer (dvs. pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag). For en detaljert gjennomgang av alle inntektskomponenter som inngår i inntektsbegrepet, viser vi til NOS Inntektsstatistikk for personer og familier 1999-2000 (Statistisk sentralbyrå, 2003).

Selv om inntektsbegrepet omfatter de fleste kontante inntekter som husholdningene mottar, vil det også være andre faktorer som i stor grad påvirker den økonomiske velferden til barn og voksne, og som ikke blir omfattet av dette inntektsbegrepet. Dette gjelder for eksempel verdien av alle offentlige tjenester som husholdninger med barn mottar (f.eks. gratis lege, tannlege og helsetjeneste for barn, offentlig støtte til barnehager, skolefritidsordning mm.). Det har blitt vist at den økonomiske verdien av slike tjenester er betydelig for norske barnefamilier (NOU 1996:13). Ubetalte omsorgstjenester fra slektninger, naboer og venner av foreldrene og av uformelle overføringer av ulike slag vil også påvirke barnas velferd. Det er bare de *registrerte* inntektene som inngår i inntektsbegrepet. Inntekter som unndras beskatning vil for eksempel ikke være med i inntektsbegrepet. Et spørsmål som kan diskuteres er om en i inntektsbegrepet burde ta hensyn til eventuelle renteutgifter som husholdningene har, slik for eksempel Nasjonalregnskapet gjør (se f.eks. Epland og Frøiland, 2002). I det inntektsbegrepet som benyttes her, er det ikke gjort fratregg for betalte renter. Dette har blitt gjort på bakgrunn av at de fleste husholdninger låner for å investerte i egen bolig. Men i

inntektsstatistikken finnes det ikke gode nok opplysninger om den økonomiske fordelingen en har av å bo i egen bolig, og det er derfor ikke mulig å beregne en realistisk boliginntekt. Derimot foreligger det fullstendige opplysninger om husholdningenes renteutgifter, som i sin helhet kan trekkes fra på selvangivelsen. Denne mangelen på symmetri mellom inntekts- og utgiftssiden har ført til at vi verken tar med inntekt av egen bolig i inntektsbegrepet, eller gjør fratregg av renteutgifter.

En slik tilnærming vil være riktig for alle de husholdningene som fullfinansierer boligen ved å ta opp lån. Men for husholdninger med helt eller delvis nedbetalte boliger vil begrepet inntekt etter skatt i noen grad *undervurdere* den økonomiske velferden. Dette gjelder for eksempel for de barnefamiliene som har lagt etableringsfasen et stykke bak seg. Behandlingen av gjeldsrentene er også problematisk når det gjelder selvstendig næringsdrivende, men her er konsekvensen at en står i fare for å *overvurdere* inntektsnivået til denne gruppen. Næringsdrivende vil i mange tilfeller ha lån i forbindelse med næringsvirksomheten. Slike renter skal i utgangspunktet trekkes fra som utgift forbundet med næringsvirksomheten. På den annen side kan det være vanskelig å skille private renter fra renter tilknyttet virksomheten (trolig også for den næringsdrivende selv), og selvangivelsen, som er kilden til opplysninger om renter, gir ingen spesifisering av ulike typer renter.

Selvstendig næringsdrivende er ellers en gruppe der inntektsstatistikken generelt vil ha problemer med å vise det reelle inntektsnivået. Dette skyldes, i tillegg til problemene med å skille mellom ulike typer renteutgifter, også det forholdet at næringsdrivende i større grad enn andre skattytere har muligheter for å redusere størrelsen på den skattbare inntekten, uten at dette nødvendigvis medfører en lavere levestandard.¹⁵

¹⁵ Personlige næringsdrivende vil ha muligheter til å redusere inntektene både i form av avskrivninger og ved å trekke fra ulike utgifter knyttet til næringsvirksomheten. I tillegg kan tap ved salg av aksjer eller fast eiendom føres som fradrag på selvangivelsen. Dette kan i noen tilfeller føre til at familier blir registrert med ingen eller negative inntekter.

Tabell 3.1. Inntektsregnskap for enslige forsørgere¹ og par med barn². Gjennomsnitt for alle og andel som har slik inntekt. 2000. Kroner og prosent

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	I alt	Andel av samlet inntekt, prosent	Andel med beløp, prosent	Antall med beløp	I alt	Andel av samlet inntekt, prosent	Andel med beløp, prosent	Antall med beløp
Yrkesinntekt	176 900	58	87	94 569	534 900	82	99	442 763
+ Lønn	169 300	56	86	93 498	488 000	75	98	439 348
+ Netto næringsinntekt	7 700	3	7	7 198	46 900	7	23	101 542
+ Kapitalinntekt	9 200	3	100	107 789	56 200	9	100	446 268
+ Brutto renteinntekt	2 900	1	100	107 751	7 600	1	100	446 228
+ Aksjeutbytte	2 600	1	4	4 752	25 300	4	17	74 482
+ Realisasjonsgvinster	2 200	1	7	7 640	16 400	3	14	61 959
- Realisasjonstap	400	0	2	2 597	2 800	0	5	22 707
+ Andre kapitalinntekter	1 900	1	9	10 245	9 700	1	23	101 201
+ Overføringer	117 500	39	100	108 228	59 700	9	100	446 729
+ Skattepliktige overføringer	67 300	22	92	99 769	21 000	3	30	132 904
+ Pensjoner fra folketrygden	39 100	13	57	61 230	12 600	2	13	57 854
+ Tjenestepensjon m.m.	2 600	1	8	8 467	2 100	0	5	21 330
+ Arbeidsledighetsstrygd	2 800	1	9	9 623	4 300	1	13	55 916
+ Mottatte bidrag m.m.	22 700	7	85	92 515	2 000	0	9	38 498
+ Skattefrie overføringer	50 200	17	100	108 228	38 700	6	100	446 707
+ Barnetrygd	25 400	8	100	108 228	20 600	3	99	442 588
+ Bostøtte	3 100	1	18	19 571	300	0	2	6 790
+ Stipend	2 800	1	19	20 542	3 600	1	16	70 358
+ Forsørgerfradrag	2 700	1	100	108 144	3 500	1	100	446 549
+ Sosialhjelp	3 700	1	16	17 546	1 700	0	4	16 704
+ Grunn- og hjelpestønad	2 000	1	9	9 514	1 800	0	8	36 362
+ Kontantstøtte	2 600	1	12	13 043	5 900	1	26	114 243
+ Engangstønad ved fødsel	600	0	2	1 922	800	0	2	10 508
+ Andre overføringer	7 200	2	43	46 546	400	0	3	12 963
= Samlet inntekt	303 600	100	100	108 228	650 800	100	100	446 812
- Sum utlignet skatt og negative overføringer	50 100	17	90	97 871	172 300	26	99	443 492
+ Utlignet skatt	47 400	16	100	108 209	167 300	26	100	446 774
+ Negative overføringer	2 700	1	42	45 211	5 000	1	62	276 871
= Inntekt etter skatt	253 500	83	100	108 228	478 500	74	100	446 819
- Renteutgifter og boliginntekt	23 900	8	96	103 492	49 300	8	99	440 770
+ Renteutgifter	26 200	9	95	102 379	54 200	8	98	435 927
- Boliginntekt	2 400	1	59	63 340	4 900	1	83	372 432
= Inntekt etter skatt og Renteutgifter/boliginntekt	229 600	76	100	108 228	429 200	66	100	446 820
Antall personer i husholdningen	2,5				3,9			
Antall husholdninger	108 228				446 848			

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Ektepar med barn og samboere med felles barn. Omfatter også registrerte partnere med barn.

Av den grunn har det blitt hevdet at forbruksutgift, heller enn inntekt, ofte er en bedre indikator på de økonomiske levestandarden til de selvstendige (se f.eks. Expert Group on Household Income Statistics, 2001).

Tabell 3.1 gir en oversikt over hvilke kontantinntekter som, ifølge inntektsstatistikken, inngår i den samlede "inntektspakken" til ulike barnefamilier. Vi ser at det er relativt store forskjeller i gjennomsnittsinntektene til enslige forsørgere og par med barn, der inntektsnivået i parhusholdningene er betydelig høyere enn blant de enslige. I 2000 hadde for eksempel enslige forsørgere en gjennomsnittlig samlet husholdningsinntekt på 303 600 kroner, noe som var mindre enn halvparten av det

par med barn hadde (650 800 kroner). Det er også klare forskjeller mellom barnefamilier når det gjelder inntektssammensetning. For par med barn kommer det vesentligste av husholdningsinntekten i form av yrkesinntekter (82 prosent), mens resten av inntektene enten kommer i form av kapitalinntekter (9 prosent av samlet inntekt) eller overføringer (9 prosent). For enslige forsørgere med utvidet barnetrygd er det også yrkesinntekter som betyr mest, men andelen er klart lavere enn blant par med barn (58 prosent av samlet inntekt). For enslige forsørgere er også overføringer en viktig inntektskilde og utgjør 38 prosent av inntekten. Blant de ulike overføringene er det særlig ytelse fra folketrygden (overgangstønad), barnetrygd og mottatt underholdsbidrag som er viktige.

Det er tilsvarende forskjeller når det gjelder hvor mange som mottar ulike typer inntekter. Det er for eksempel klart vanligere at enslige forsørgere mottar supplerende ytelser som bostøtte og sosialhjelp, enn par med barn. Av alle enslige forsørgere med utvidet barnetrygd mottok 18 prosent bostøtte i 2000, mens 16 prosent fikk sosialhjelp. Tilsvarende andel blant par med barn var henholdsvis 2 og 4 prosent. Det er ellers en høy andel av de enslige forsørgere som mottar underholdsbidrag fra tidligere partner eller bidragsforskudd fra det offentlige. I 2000 gjaldt dette for 85 prosent av alle enslige forsørgere. En kunne imidlertid forvente at alle enslige forsørgere mottok underholdsbidrag. Når dette ikke er tilfelle, skyldes dette at flere av de enslige forsørgerne med utvidet barnetrygd er nyseparerte, der ordningen med underholdsbidrag fra tidligere ektefelle ennå ikke har kommet i gang. Det kan i tillegg være noen få tilfeller der de tidligere ektefellene eller samboerne har gjennomført en helt privat ordning, der underholdsbidraget går direkte til tidligere ektefelle uten å gå gjennom den offentlige ordningen. Dersom bidragsyter i tillegg ikke krever inntektsfradrag på selvangivelsen for betalt underholdsbidrag, og bidragsmottaker heller ikke har fører opp mottatt bidrag som skattepliktig inntekt på selvangivelsen, vil dette underholdsbidraget ikke bli registrert i inntektsstatistikken.

Selv om tabellen viser at det er store forskjeller mellom enslige forsørgere og par med barn når det gjelder nivået på gjennomsnittsinntektene per husholdning, så er ikke dette tilstrekkelig til å konkludere at enslige forsørgere også har et økonomisk velferdsnivå som ligger langt under det par med barn har. For å kunne sammenligne de økonomiske ressursene er det nødvendig å ta i betraktning at den samlede husholdningsinntekten skal forsørge et ulikt antall husholdningsmedlemmer, og at store husholdninger vil ha stordriftsfordeler når de bor sammen. For å ta hensyn til slike faktorer er det vanlig å ta i bruk såkalte ekvivalensskalaer, eller skalaer som gjør inntektene til ulike typer familier eller husholdninger mer sammenlignbare.

3.2. Ekvivalensskala

For å kunne sammenligne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik type og størrelse er det vanlig å "justere" inntekten ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter. En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha, for å ha samme levestandard eller økonomisk velferd som en enslig person. Det må imidlertid bemerkes at når en benytter slike ekvivalensskalaer, forutsetter en at all husholdningsinntekt blir likt fordelt på alle husholdningsmedlemmer. Men det er ikke sikkert at dette er en fullt ut korrekt antakelse. Flere internasjonale studier har for eksempel vist at en stor andel enslige forsørgere oppgir at de fikk bedre personlig økonomi etter at de ble

Tabell 3.2. Ekvivalensskalaer og husholdningsstørrelse¹

Husholdningsstørrelse	Ekvivalensskala	
	Kvadratrottskala	OECD-skala
1	1,0	1,0
2	1,4	1,7
3	1,7	2,2
4	2,0	2,7
5	2,2	3,2

¹ Tabellen regner husholdningsmedlem nummer tre og høyere for å være barn.

enslige forsørgere enn det de hadde som gift, på tross av at husholdningsinntektene ble betydelig redusert. Årsaken til dette var at en som enslig forsørger fikk bedre kontroll over husholdningsøkonomien (Jarvis & Jenkins, 1997). I det datagrunnlaget som er benyttet her har vi imidlertid ingen opplysninger om den interne fordelingen av inntektene innen husholdningen.

Det finnes i dag en rekke ulike ekvivalensskalaer i bruk, og det er ingen enighet om hvilken skala som er den beste. Vi har i denne rapporten valgt å hovedsakelig benytte den såkalte *kvadratrottskalaen*, der den vekt de enkelte husholdningsmedlemmene får, tilsvarende kvadratrotten av antall personer i husholdningen. Ved bruk av denne skalaen tar en det for gitt at store husholdninger har betydelige stordriftsfordeler. Vi skal likevel for noen tabeller også presentere resultatene basert på den såkalte OECD-skalaen¹⁶ fra 1982 (OECD, 1982). Den tilordner vekt lik 1 til første voksne, 0,7 til neste voksne og 0,5 til barn. OECD-skalaen regner stordriftsfordelene som relativt små.

Tabell 3.2 summerer opp de to ulike skalaene med hensyn til den vekt de gir husholdninger av ulike størrelse. Vi ser for eksempel at en husholdning bestående av fire medlemmer (to voksne og to barn) vil måtte ha en inntekt som er 2,7 ganger større enn en enslig for å ha samme velferdsnivå ved bruk av OECD-skalaen. Ved bruk av kvadratrottskalaen er det tilstrekkelig for husholdningen på fire å bare ha dobbelt så høy inntekt som en enslig for å ha samme velferdsnivå.

3.3. Definisjon av lavinntektsgrense

Grovt sett finnes det to ulike metoder å konstruere en lavinntektsgrense på. En kan enten ta utgangspunkt i en *absolutt* tilnærming eller en *relativ* tilnærming.

I en absolutt tilnærming tar en utgangspunkt i det pengebeløpet som kreves for å skaffe seg et utvalg av basisvarer, for eksempel matvarer som en anser som ernæringsmessig nødvendig. I tillegg blir det gjort tillegg for nødvendige utgifter til husleie, klær mv. Det mest kjente eksemplet på en absolutt definisjon av lavinntekt er den amerikanske fattigdomsgrensen. Den ble utviklet tidlig på 1960-tallet og tok utgangspunkt i det gjennomsnittlige inntektsnivået til en husholdning

¹⁶ Det er likevel et paradoks, ifølge Förster mfl. (2001), at OECD selv aldri benytter denne skalaen i sine fattigdomsanalyser, men heller benytter kvadratrottskalaen.

Tabell 3.3. Lavinntektsgrenser i kroner (årsinntekt) basert på ulike avstander til medianinntekt. Inntekt etter skatt. Ulike husholdningstyper. 2000

	Kvadratrotskalaen			(Skala)	OECD-skalaen			(Skala)
	50 prosent	60 prosent	70 prosent		50 prosent	60 prosent	70 prosent	
Enslig	100 000	120 000	140 000	1,00	77 000	93 000	108 000	1,0
Enslig forsørger								
med 1 barn	141 000	169 000	197 000	1,41	116 000	139 000	162 000	1,5
med 2 barn	173 000	207 000	242 000	1,73	155 000	186 000	217 000	2,0
med 3 barn	200 000	239 000	279 000	2,00	193 000	232 000	271 000	2,5
To voksne	141 000	169 000	197 000	1,41	132 000	158 000	184 000	1,7
To voksne								
med 1 barn	173 000	207 000	242 000	1,73	170 000	204 000	238 000	2,2
med 2 barn	200 000	239 000	279 000	2,00	209 000	251 000	292 000	2,7
med 3 barn	224 000	268 000	313 000	2,24	248 000	297 000	347 000	3,2
med 4 barn	244 000	293 000	342 000	2,45	286 000	344 000	401 000	3,7

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

med to barn som brukte 30 prosent eller mer av det totale forbruket på matvarer (Dalaker, 1999). En slik lavinntektsgrense skal i utgangspunktet være absolutt, dvs. at dette beløpet bare skal justeres hvert år for prisstigning. Imidlertid vil det også her foreligge et subjektivt element. Varer som tidligere ble betraktet som luksus kan i dag bli regnet som nødvendighetsartikler. Telefon og TV kan være eksempler på slike varer. Den amerikanske fattigdomsgrensen har blant annet blitt kritisert for at den ikke tar hensyn til at forbruksmønsteret har endret seg over tid (Citro & Michael, 1995).

I en relativ tilnærming unngår en å måtte foreta subjektive valg vedrørende hvilke nødvendighetsartikler som skal inngå i beregningen av lavinntektsgrensen. Ved en relativ tilnærming er det vanlig å benytte det generelle inntektsnivået i landet som referanse. En ofte benyttet metode er å definere alle personer med en inntekt mindre enn 50 prosent av gjennomsnittet eller medianen¹⁷ for alle personer som tilhørende en lavinntektsgruppe. Dette er en metode som ofte benyttes i internasjonale studier, for eksempel av OECD (Oxley mfl. 2000), Eurostat (1998) og analyser som benytter Luxembourg Income Study (LIS), for eksempel Atkinson, Rainwater & Smeeding (1995). I motsetning til en absolutt tilnærming vil en relativ tilnærming føre til at dersom det generelle inntektsnivået i befolkningen øker, må også husholdningsinntektene til personene nederst i fordelingen øke tilsvarende for at det ikke skal bli flere med lav inntekt.

Men også en relativ tilnærming reiser flere begrepsmessige problemer. En innvending som ofte nevnes, er at dette er et mål for inntektsulikhet heller enn for lavinntekt eller fattigdom, og at valg av relativ avstand til det generelle inntektsnivået (f.eks. 50 prosent) er høyst vilkårlig (Pedersen og Smith, 1998, Bradshaw, 2000).

I denne rapporten har vi likevel valgt å benytte en relativ tilnærming til definisjonen av lavinntekt. Ettersom datagrunnlaget er inntekt, og ikke forbruk, har vi ingen muligheter til konstruere lavinntektsgrenser basert på budsjettandeler. Vi har videre valgt å benytte medianen, heller enn gjennomsnittet, som mål på det generelle inntektsnivået. Selv om gjennomsnittet gjerne er lettere å forholde seg til for folk flest, er medianen et mer robust mål ettersom den i mindre grad blir påvirket av få observasjoner med svært høye eller lave inntekter. Vi har hovedsakelig valgt å benytte beløpet som tilsvarende 50 prosent av medianinntekten som lavinntektsgrense. Men det vil også bli presentert resultater for andre relative avstander til medianinntekten, for eksempel 60 og 70 prosent. De valgene vi har gjort, er i tråd med de valg Epland (2001) gjorde i sin rapport om "Barn i husholdninger med lav inntekt" og letter dermed sammenlikningen med de tallene som er presentert der.

Men for å beregne en relativ lavinntektsgrense må en kjenne det "generelle" inntektsnivået i befolkningen. Siden det datagrunnlaget vi benytter ikke omfatter alle husholdninger i landet, men bare husholdninger med barn under 17 år, må vi benytte andre kilder for å få inntektsopplysninger for hele befolkningen. Vi har her benyttet inntekts- og formuesundersøkelsen for å få opplysninger om medianinntektene (per forbruksenhet) for alle personer i befolkningen. I tabell 3.3 presenteres ulike lavinntektsgrenser for ulike typer husholdninger med barn i 2000, og der lavinntektsgrensene tar utgangspunkt i ulike avstander til medianinntekten for alle. Vi ser f.eks. at det beløpet som en enslig forsørger med ett barn måtte ha for ikke å havne under 50 prosent av medianinntekten for alle, var 141 000 kroner ved bruk av kvadratrotskalaen, og 116 000 kroner ved bruk av OECD-skalaen.

Det er disse inntektsgrensene som skal benyttes når vi siden skal se på forekomsten av lavinntekt blant ulike grupper av barn.

¹⁷ Medianen er det midterste beløpet i en fordeling etter at en har sortert inntektene etter størrelse. Det vil altså være like mange personer med inntekt over medianen som under.

3.4. Lavinntekt ikke alltid ensbetydende med fattigdom

Ofte ønsker man å nytte den årlige husholdningsinntekten justert for størrelsen på husholdningen som et mål eller en indikator på det enkelte barns økonomiske levekår eller velferd. I enkelte tilfelle vil man også ønske å nytte lavinntektsgrensen som et skille mellom fattige og ikke-fattige. Da er det viktig å være klar over hvilke problemer dette medfører og hvilke innvendinger som kan reises mot en slik tolkning av inntektsnivå og lavinntektsgrense.

For det første vil den årlige inntekten kunne variere. Mange barn kan tilhøre husholdninger som bare midlertidig har lav inntekt. Man burde derfor, ideelt sett, benytte paneldata og undersøke hvor mange barn som har *vedvarende* lav inntekt.

En slik analyse vil vi ikke kunne gjennomføre her. Vi har opplysninger bare fra ett enkelt år (2000) og kan dermed ikke følge barna over tid. Epland (2001) har imidlertid vist at ved å følge barna i en treårsperiode, vil bare rundt to prosent eller vel 15 000 barn ligge under en treårig lavinntektsgrense, litt avhengig av hvilken ekvivalensskala man velger. Vedvarende lavinntekt var mest utbredt blant barn med bare én forsørger. Mens bare 16 prosent av *alle* barn tilhørte en enslig forsørger husholdning, tilhørte hele 67 prosent av alle barn med vedvarende lavinntekt en slik husholdning (kvadratrotskalaen). Andelen går riktignok noe ned når en bytter til OECD-skalaen, men en andel på 48 prosent indikerer likevel klart at denne gruppen er overrepresentert blant dem med vedvarende lavinntekt. Til sammenlikning utgjorde barn av enslige forsørgere henholdsvis 48 (kvadratrotskalaen) og 28 prosent (OECD-skalaen) av alle barn under den årlige lavinntektsgrensen i 1998. Barn av eneforsørgere fremstår altså enda klarere som en gruppe preget av små økonomiske ressurser når vi legger inntektene for flere år til grunn.

Andre barn som er klart overrepresentert blant alle barn med vedvarende lavinntekt er barn av innvandrere og barn i husholdninger der hovedinntektstaker er trygdemottaker. Innslaget av innvandrerbarn blant de inntektsfattige blir i tillegg betydelig forsterket når man øker observasjonstiden fra 1 til 3 år (Epland, 2001: 28-29).

For det andre må vi spørre oss om i hvilken grad inntektsstatistikkens inntektsbegrep gir et godt bilde av de økonomiske ressurser husholdningen kan disponere til forbruk. Det kan være mange grunner til at den enkelte husholdnings registrerte årsinntekt ikke gir et dekkende bilde av husholdningens forbruksmuligheter. Ett eksempel er når husholdninger selger store aksjeposter og/eller eiendommer med betydelige tap. Et realisert tap gir seg utslag i negativ kapitalinntekt i inntektsstatistikken, og når det bokførte tapet er stort

nok, kan husholdningens samlede inntekt falle under lavinntektsgrensen. Det virker ikke naturlig å karakterisere husholdninger med store aksjeposter og/eller eiendommer som tilhørende en lavinntektsgruppe. Den samme argumentasjonen kan benyttes når det gjelder husholdninger som har en finansformue over en viss størrelse. Har en tilgang til oppsparte midler, har en også mulighet til å tære på disse i perioder når inntektene er små. En tredje gruppe hvor inntektsstatistikken kanskje ikke gir et godt nok bilde av husholdningens forbruksmuligheter, er studenthusholdninger. Den viktigste inntektskilden til studenter er studielån. I inntektsstatistikken blir imidlertid studielån ikke regnet med i inntektsbegrepet. Mange studenthusholdninger vil derfor bli registrert med svært lave inntekter, som ikke gjen-speiler det reelle velferdsnivået til slike husholdninger.

Epland (2001) har undersøkt hvordan andelen barn under lavinntektsgrensen varierer dersom barn i husholdninger med store tap etter salg av aksjer eller eiendommer, barn i husholdninger med store oppsparte midler og/eller barn i husholdninger med studielån holdes utenfor analysen.¹⁸ Det viser seg at om en utelater personer som tilhører husholdninger som har realisert store tap ved salg av aksjer og eiendommer, fører dette bare til en beskjeden reduksjon i tallet på barn i lavinntektsusholdninger. Videre viser det seg at det er svært få av barna i lavinntektsgruppen som blir forsørget av studenter. Det å utelate denne gruppen påvirker dermed heller ikke i nevneverdig grad omfanget av barn under lavinntektsgrensen.

Datagrunnlaget som benyttes her tillater i noen grad å foreta en tilsvarende tallfesting av betydningen av studenter og personer med store negative inntekter. På bakgrunn av tabell 3.4. kan vi slå fast at det er svært få barn i lavinntektsgruppen som forsørges av en enslig forsørger som er student eller som har lav inntekt som følge av store negative kapitalinntekter. Av i alt 10 478 barn i lavinntektsgruppen (ekvivalentinntekt under 50% av medianinntekten) var det bare 278 barn som hadde en forsørger som var student, mens tallet var enda lavere når det gjelder stor negative kapitalinntekt (50 barn). Dette betyr at dersom disse barna ble utelatt fra lavinntektgruppen, ville andelen inntektsfattige barn av enslige forsørgere bare bli redusert fra 6,6 prosent til 6,4 prosent (kvadratrotskalaen). Utslagene ville bli om lag de samme for OECD-skalaen.

¹⁸ Rent konkret ble følgende kriterier benyttet: (a) Barn som tilhører husholdninger som har et realisasjonstap per forbruksenhet på 50 000 kroner eller mer, og som samtidig har en sum av yrkesinntekter og overføringer per forbruksenhet som er større enn lavinntektsgrensen, er utelatt fra populasjonen. (b) Barn som tilhører en husholdning med en brutto finanskapital per forbruksenhet større enn 50 000 kroner, er utelatt. (c) Barn som tilhører husholdninger som mottar studielån, og der hovedinntektstakeren verken er yrkestilknyttet eller pensjonist, er utelatt.

Tabell 3.4. Barn 0-17 år i enslig forsørgerhusholdninger¹ med inntekt under lavinntektsgrensen (under 50 prosent av median ekvivalentinntekt for alle husholdninger), etter ulike avgrensninger. 2000. Antall

	Kvadratrot-skalaen			OECD-skalaen		
	Studielån	Stor negativ kapitalinntekt	Alle barn	Studielån	Stor negativ kapitalinntekt	Alle barn
Alle	278	50	10 478	205	42	6 464
Barnets alder						
0-5 år	16	4	3 424	13	3	1 940
6-12 år	140	30	4 772	98	23	2 983
13-17 år	122	16	2 282	94	16	1 541
Antall barn i husholdningen²						
1	142	25	3 967	83	23	1 654
2	96	16	4 105	74	10	2 321
3	36	9	1 809	39	9	1 527
4	4	0	440	8	0	572
5 eller flere	0	0	134	0	0	363
Forsørgers alder						
Under 30 år	21	2	2 902	16	2	1 425
30-39 år	163	20	5 098	110	18	3 295
40 år og eldre	94	28	2 478	79	22	1 744
Forsørgers sivilstatus						
Aldri gift	100	17	4 781	57	12	2 343
Gift	0	0	103	0	0	86
Skilt	124	21	2 647	101	18	1 651
Separert	51	2	2 572	44	2	2 016
Annet	3	10	375	3	10	368
Forsørgers utdanningsnivå						
Grunnskole	26	4	2 263	23	1	1 446
Videregående	182	30	6 510	136	27	3 815
Universitet/høyskole, kort	61	10	988	40	8	594
Universitet/høyskole, lang	1	6	108	1	6	71
Uoppgitt	8	0	609	5	0	538
Forsørgers sosioøkonomiske status						
Selvstendig i primær næringen	1	0	29	1	0	19
Selvstendig i annen næring	5	1	206	5	1	143
Ansatt	1	26	1 191	1	22	587
Pensjonist/trygdemottaker	1	14	5 649	1	14	3 320
Under utdanning	166	8	1 578	110	8	839
Annet	104	1	1 825	87	1	1 556
Innvandringsbakgrunn. Barnets bakgrunn						
Ikke-innvandrere	258	49	9 351	185	41	5 450
Innvandrere	20	1	1 127	20	1	1 014
Herav fra:						
Norden	3	0	131	3	0	109
Vest-Europa ellers	0	0	46	0	0	40
Øst-Europa	7	1	213	5	1	171
Nord-Amerika og Oseania	0	0	7	0	0	7
Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia	10	0	730	12	0	687

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² 27 barn registrert som enslige er utelatt.

Det er heller ingen store forskjeller når det gjelder bakgrunnskjennermerke ved barn i studenthusholdninger sammenlignet med andre inntektsfattige barn av enslige forsørgere. Det er likevel en svak tendens til at de enslige forsørgerne i lavinntektsgruppen som er studenter, er noe eldre og har færre og eldre barn enn andre inntektsfattige eneforsørgere.

Ut i fra vårt datamateriale er det ikke mulig å tallfeste hvilken effekt fjerning av barn i husholdninger som er "formuende" har på antall inntektsfattige barn. Men på bakgrunn av husholdningsdata fra Inntekts- og for-

muesundersøkelsen ser utslagene ut til å bli noe større for denne avgrensningen, selv om reduksjonen i tallet på inntektsfattige barn av eneforsørgere bare var 0,5 prosentpoeng etter en slik avgrensning av populasjonen.¹⁹ Kombinasjonen av (høy) formue og lav husholdningsinntekt er ellers et mer utbredt fenomen blant alderspensjonister enn blant enslige forsørgere.

¹⁹ Tallene baserer seg på den reduksjonen i antall barn i husholdningstypen "mor/far med barn under 18 år" med ekvivalentinntekt under 50 prosent av medianinntekten som fant sted, dersom en utelater alle barn i husholdninger med en bruttoformue pr. forbruksenhet større enn 50 000 kroner i 2000.

Derimot er det trolig at dersom man utvider regnskapsperioden til å omfatta en lengre periode enn bare ett år, ville dette føre til at færre barn av enslige forsørgere ville havne under lavinntektsgrensen. Vi viser her til tidligere analyser av vedvarende lavinntekt blant enslige forsørgere basert på utvalgsdata, som viser at det ble færre enslige forsørgere i lavinnteksgruppen når regnskapsperioden ble utvidet fra ett til tre år (Andersen mfl., 2002). Det gjeldende datamaterialet basert på registerdata gjør det imidlertid ikke mulig på nåværende tidspunkt å foreta tilsvarende panelstudier av enslige forsørgere over flere år.²⁰

I tillegg til inntekt og formue påvirkes barns økonomiske velferd også av subsidierte offentlige tjenester, ubetalte omsorgstjenester fra slektninger, naboer og venner av foreldrene og av uformelle overføringer av ulike slag. Slike former for støtte til barnefamiliene har vi ikke heller kunnet ta hensyn til her (se avsnitt 3.1).

²⁰ Det vil imidlertid være mulig å utvide denne analysen av enslige forsørgere ved å kople på tilsvarende kjennemerker over barn i familier med utvidet barnetrygd for påfølgende år (inntektsåret 2001), blant annet for å studere varighet av lavinntekt for ulike grupper barn av enslige forsørgere.

4. Lavinntekt etter ulike bakgrunnsvariabler

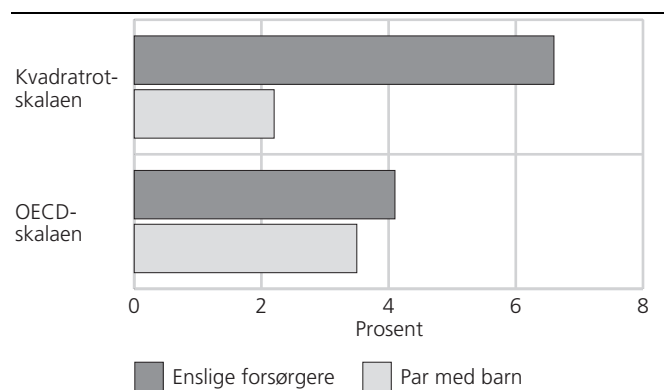
4.1. Minst 30 000 barn under lavinntektsgrensen

Det er ikke lett å anslå hvor mange barn som er fattige eller som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon. Det har da heller ikke vært vår ambisjon. Vi har begrenset oss til å undersøke hvor mange barn som bor i husholdninger med lav inntekt. Dette kan være vanskelig nok. For det første må man velge en lavinntektsgrense, for eksempel 50, 60 eller 70 prosent av medianinntekten og en ekvivalensskala, for eksempel kvadratrotskalaen eller den såkalte OECD-skalaen, for å kunne ta hensyn til de stordriftsfordeler man nyter godt av ved å bo flere i samme husholdning. Resultatet av slike beregninger vil avhenge av hvilke lavinntektsgrenser og ekvivalensskalaer vi velger (se figur 4.1 og 4.2).

Ved å bruke kvadratrotskalaen får vi en lavinntektsandel blant barn av enslige forsørgere på 6,6 prosent og en lavinntektsandel blant barn i parhusholdninger på 2,2 prosent. Bytter vi til OECD-skalaen, vil 4,1 prosent av barna i enslig forsørgerhusholdningene og 3,5 prosent av barna i parhusholdningene befinne seg under lavinntektsgrensen. Forskjellen mellom de to gruppene av barn blir altså mindre når vi nytter OECD-skalaen enn når vi nytter kvadratrotskalaen. Denne forskjellen skyldes at man i kvadratrotskalaen forutsetter større stordriftsfordeler ved å bo i samme husholdning enn i OECD-skalaen (se avsnitt 3.2). Siden parhusholdningene består av flere personer enn enslig forsørgerhusholdningene (se tabell 3.1), vil en ekvivalentinntekt basert på OECD-skalaen plassere flere barn i parhusholdninger langt nede i inntektsfordelingen enn kvadratrotskalaen og flere barn av enslige forsørgere høyere opp i inntektsfordelingen enn kvadratrotskalaen gjør.

10 500 barn av enslige forsørgere og 18 400 barn i parhusholdninger faller under lavinntektsgrensen ved bruk av kvadratrotskalaen. Til sammen blir dette nesten 29 000 barn. Men her må vi huske at vår undersøkelse ikke omfatter *alle* barn under 18 år. Våre data gir husholdningsopplysninger og dermed opplysninger

Figur 4.1. Andel barn 0-17 år under lavinntektsgrensen¹. Kvadratrotskalaen (E=0,5) og OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere² og par med barn.³ 2000. Prosent

¹ Lavinntektsgrensene defineres som 50 prosent av medianinntekten i fordelingen av ekvivalentinntekt for alle personer.

² Personer som mottar utvidet barnetrygd, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

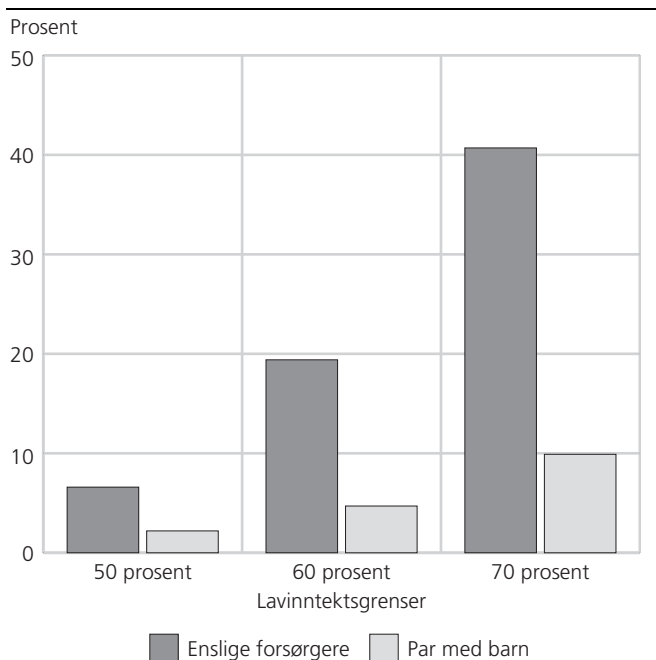
³ Giftede par med barn og samboere med fellesbarn

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier 2000, Statistisk sentralbyrå

om husholdningsinntekt for 95 prosent av alle barn (se tabell 2.1). Vi vet ikke hvor mange av de 48 800 eller 5 prosent av barna som vi ikke har slike opplysninger om, som faller i lavinnteksgruppen. Hvis de har samme lavinntektsandel som enslige forsørgere, vil ytterligere 3 200 barn falle under lavinntektsgrensen. Hvis de derimot har samme lavinntektsandel som barn i parhusholdninger, er det bare 1 100 av barna i denne restgruppen som faller under lavinntektsgrensen. Vi kan derfor konkludere med at *minst 30 000 barn falt under lavinntektsgrensen* definert ved 50 prosent av medianinntekten for alle personer når vi nytter kvadratrotskalaen ved beregning av ekvivalentinntekten.

Ved bruk av OECD-skalaen øker antallet barn under lavinntektsgrensen til 35 000 - 40 000. Med denne ekvivalensskalaen vil 6 500 barn av enslige forsørgere og vel 30 000 barn som bor sammen med to foreldre, tilhøre husholdninger med lav inntekt. I tillegg kommer trolig en del av de 48 800 barna i restgruppen.

Figur 4.2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹. Kvadratrotsskalaen (E=0,5). Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent

¹ Lavinntektsgrensene defineres som prosent av medianinntekten i fordelingen av ekvivalentinntekt for alle personer.

² Personer som mottar utvidet barnetrygd, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Gifte par med barn og samboere med fellesbarn

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier 2000, Statistisk sentralbyrå

Figur 4.2 viser hvordan lavinntektsandelen endres når man nytter mindre strenge lavinntektsgrenser enn halvparten (50 prosent) av medianen. Når man hever grensen fra 50, til 60 og videre til 70 prosent av medianinntekten, vil naturlig nok stadig flere barn befinne seg under grensen, men vi ser også at forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger blir større. Med en lavinntektsgrense på 50 prosent av medianinntekten er lavinntektsandelen blant enslige forsørgere tre ganger så høy som lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger, henholdsvis 6,6 og 2,2 prosent. Når vi hever lavinntektsgrensen til 70 prosent av medianinntekten, blir lavinntektsandelen blant enslige forsørgere fire ganger høyere enn lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger. I den siste gruppen faller ett av ti barn under den romsligere lavinntektsgrensen, i den første gruppen fire av ti.

Epland (2001) fant noe andre lavinntektsandeler blant barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger enn det vi har funnet her, selv når vi sammenlikner lavinntektsandeler ved samme lavinntektsgrense (50 prosent av medianinntekten) og ekvivalensskala (kvadratrotsskalaen). Han fant en høyere lavinntektsandel for enslige forsørgere (10,0 prosent) og en lavere lavinntektsandel for barn i parhusholdninger (1,7 prosent) enn de lavinntektsandelene vi presenterer i denne rapporten, henholdsvis 6,6 og 2,2 prosent.

Denne forskjellen kan skyldes at den tidligere undersøkelsen bygger på en annen type datamateriale og på noe andre husholdningsdefinisjoner enn vi gjør i denne undersøkelsen (se avsnitt 2.2 og tabell 2.2).

Like viktig er det nok at Eplands tidligere undersøkelse gjelder året 1998 og at denne undersøkelsen gjelder året 2000. Det kan ha skjedd viktige endringer i de to gruppens inntektsforhold i denne perioden, endringer som har bidratt til å redusere lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere. En slik viktig endring er at barnetrygden fra og med 2000 også gis til 16- og 17-åringer. Det kan ha bidratt til å heve en del husholdninger med barn i denne aldersgruppen over lavinntektsgrensen. I 1998 lå 3,6 prosent av alle barn i alderen 13-17 år under lavinntektsgrensen (Epland 2001: 21), i 2000 bare 2,9 prosent²¹. I de yngre aldersgruppene var reduksjonen i lavinntektsandel langt mer beskjeden. Det er ikke utenkelig at dette først og fremst har kommet barn av enslige forsørgere til gode. I utgangspunktet (1998) var jo lavinntektsandelen langt høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger.

I resten av kapittel 4 skal vi undersøke hvordan forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger varierer når vi kontrollerer for ulike kjennetegn ved barnet, forsørgeren og husholdningen. Vi presenterer og tolker først enkle bivariate sammenhenger mellom lavinntekt og bakgrunnskjenetegn som alder, utdanning, bosted og innvandrerstatus innen begge gruppene av barn. Etter hvert konsentrerer vi oss om barn av enslige forsørgere og tar for oss tabeller der vi kontrollerer for flere variabler samtidig. I kapittel 5 undersøker vi hva ulikheter i yrkesaktivitet betyr for forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger, og mellom ulike grupper av enslige forsørgere.

4.2. Lavinntektsandel etter barnas alder og husholdningens størrelse

Vi har sett at barn av enslige forsørgere er noe eldre enn barn i parhusholdninger (se avsnitt 2.3). Siden småbarnsmødre oftere enn mødre med eldre barn er yrkespassive eller jobber deltid (se for eksempel Kjeldstad og Rønsen, 2002a), skulle man kanskje forvente at det er en større andel som lever i husholdninger med lavinntekt blant barn under skolealderen enn blant skolebarn. Dette er likevel ikke sikkert. Epland (2001) fant for eksempel omtrent samme lavinntektsandel blant barn under skolealder og blant barn i tenårene (13-17 år).

I vårt materiale finner vi imidlertid den klart høyeste lavinntektsandelen blant de minste barna, både blant barn av enslige forsørgere og blant barn i parhus-

²¹ Tallet gjelder barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger. Restgruppen på 48 800 barn er holdt utenfor.

Tabell 4.1. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnas alder. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Barnets alder								
0-2 år	11,4	29,8	60,0	14 518	2,7	5,5	11,2	154 645
3-6 år	6,7	21,4	44,8	35 145	2,5	5,4	11,4	203 248
7-10 år	6,5	20,2	42,5	41 267	2,2	5,0	10,7	196 764
11-15 år	6,2	17,6	37,1	49 531	1,8	4,0	8,5	219 610
16-17 år	3,7	10,4	23,1	18 181	1,2	2,6	5,3	79 127

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosenter) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrot skalaen (E=0,5).

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Gifte par med barn og samboere med felles barn.

holdninger (se tabell 4.1). Merk likevel at Epland sin studie baserte seg på tall for 1998, altså før barnetrygden ble utvidet til å omfatte også barn i alderen 16-17 år. Det kan derfor tenkes at en slik forlengelse av stønadstiden har redusert omfanget av fattigdom blant de eldste barna.

Vi ser at det er to grupper som skiller seg ut. Mens barn av enslige forsørgere i alderen 3-15 år ligger rundt gjennomsnittet for gruppen (6,6 prosent), er lavinntektsandelen blant de under tre år langt høyere (11,4 prosent) enn gjennomsnittet og lavinntektsandelen for de i 16-17-årsalderen lavere (3,7 prosent) enn det samme gjennomsnittet. Blant barn i parhusholdninger er lavinntektsandelen 2,7 prosent i den yngste gruppen, 1,2 prosent i den eldste gruppen av barn. I den yngste gruppen barn er altså lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere vel fire ganger så høy som lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger. I den eldste aldersgruppen er den tre ganger så høy i den første som i den siste gruppen. Da har vi forutsatt en relativt streng lavinntektsgrense (50 prosent av medianinntekten) og relativt betydelige stordriftsfordeler ved at man bor flere personer i samme husholdning (kvadratrotskalaen).

Med mindre strenge lavinntektsgrenser øker naturligvis lavinntektsandelen både blant barn i enslig forsørgerhusholdninger og blant barn i parhusholdninger, men mest blant barn av enslige forsørgere, og omtrent like mye i alle aldersgrupper (se tabell 4.1). Det bildet tabell 4.1 gir, forandrer seg ikke vesentlig dersom vi forutsetter mindre stordriftsfordeler ved å bo i samme husholdning og bytter ut kvadratrotskalaen med den såkalte OECD-skalaen. Forskjellene i lavinntektsandel mellom barn i enslig forsørgerhusholdninger og barn i parhusholdninger blir mindre. Det gjør også forskjellene mellom barn i ulike aldersgrupper. Men fortsatt er andelen med lav inntekt størst blant de minste barna (se vedleggstabell A1).

Det er flere husholdningsmedlemmer i parhusholdningene enn i enslig forsørgerhusholdningene, ikke bare fordi den enslige forsørgeren ikke bor sammen med barnas andre forelder eller en annen partner, men også fordi enslige forsørgere har færre barn enn gifte

eller samboende par. Mens 43 prosent av barna i enslig forsørgerhusholdningene er eneste barn i husholdningen, gjelder dette bare 19 prosent av barna i parhusholdningene (se avsnitt 2.3). Dette får naturligvis konsekvenser for det enkelte husholdningsmedlems økonomiske velferd. Når husholdningens inntekt skal deles på flere hoder, blir det mindre på hver.

Isolert sett burde dette bidra til at andelen barn under lavinntektsgrensen øker med antall barn i husholdningen. Epland (2001) fant imidlertid et noe annet mønster. Riktignok var lavinntektsandelen høyest i husholdninger med fem eller flere barn (7,5 prosent), men barn i husholdninger med ett til to barn befant seg noe oftere under lavinntektsgrensen enn barn i husholdninger med tre til fire barn. Dette kan naturligvis skyldes flere ting, blant annet at det er en større overvekt av enslige forsørgere blant dem med få barn (se over).

Blant barn av enslige forsørgere øker lavinntektsandelen med antall barn i husholdningen, fra 5,8 prosent blant dem som er alene barn i husholdningen til 9,4 prosent for dem som tilhører husholdninger med fire barn. Men de virkelig store barnekullene kommer bedre ut igjen. Blant barn av enslige forsørgere i husholdninger med fem eller flere barn ligger 7,7 prosent under lavinntektsgrensen. Dette er omtrent samme lavinntektsandel som blant barn i like store parhusholdninger (7,6 prosent). Dersom vi forutsetter mindre stordriftsfordeler ved at flere personer deler husholdning og velger OECD-skalaen i stedet for kvadratrotskalaen, som i tabell 4.2 (se kapittel 3), blir lavinntektsandelen større i parhusholdninger enn i enslig forsørgerhusholdninger med så mange barn, 28,7 mot 20,8 prosent. Er det færre enn fem barn i husholdningen, er det fortsatt blant barn av enslige forsørgere at vi finner den høyeste lavinntektsandelen, selv ved bruk av OECD-skalaen (se vedleggstabell A1).

Blant barn i parhusholdninger, synker lavinntektsandelen raskt når det blir færre barn i husholdningen. Andelen med lav inntekt er lavest blant barn i parhusholdninger med to barn (1,6 prosent). Blant de som er alene barn i parhusholdninger ligger 1,9 prosent under lavinntektsgrensen.

Tabell 4.2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter antall barn 0-17 år i husholdningen. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 615	2,2	4,7	9,9	853 394
Antall barn⁴								
1	5,8	15,9	32,9	68 701	1,9	3,5	6,2	160 260
2	6,6	20,1	43,0	61 918	1,6	3,3	7,0	379 548
3	8,4	25,6	53,1	21 552	2,2	5,2	11,7	236 931
4	9,4	29,7	59,8	4 700	4,6	10,7	22,1	57 576
5 eller flere	7,7	27,7	61,2	1 744	7,6	19,5	39,8	19 079

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrot-skalaen ($E=0,5$).

² Personer som mottar barnetrygd for enslige forsørgere, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

⁴ 27 barn registrert som enslige er utelatt.

Av tabell 4.2 kan det se ut som om effekten på lavinntektsandelen av å tilhøre husholdninger med mange barn er større blant barn i parhusholdninger enn i enslig forsørgerhusholdninger. Blant barn i parhusholdninger er andelen med lav inntekt fire ganger så stor i husholdninger med fem eller flere barn, som i ettbarnshusholdninger. Blant enslige forsørgere er den bare 30 prosent større. I alle grupper av husholdninger unntatt de største er det likevel lavinntektsandelen høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger. Det å være barn av enslig forsørger ser altså ut til å øke sjansene for å havne i lavinntektsgruppen nesten uansett antall barn i husholdningen, mens det blant barn i parhusholdninger først og fremst er de som tilhører barnerike husholdninger som har størst sannsynlighet for å falle under lavinntektsgrensen.

Denne effekten av antall barn i parhusholdninger ser ut til å bli forsterket når vi velger en mindre streng lavinntektsgrense. Dersom vi setter lavinntektsgrensen ved 60 prosent av medianinntekten, øker forskjellen i lavinntektsandel blant barn i parhusholdninger med få og mange barn. Lavinntektsandelen blir da fem og en halv ganger så høy i husholdninger med fem eller flere barn (19,5 prosent) som i husholdninger med bare ett barn (3,5 prosent).

4.3. Lavinntekt etter mors alder og sivilstand

Når barn under skolealderen oftere enn eldre barn tilhører lavinntektshusholdninger, trenger ikke dette bare ha sammenheng med at barnets foreldre må bruke mer tid på ubetalt omsorgsarbeid og mindre tid på betalt arbeid enn foreldrene til eldre barn (se avsnitt 4.2). Det kan også ha sammenheng med at småbarnsforeldre gjerne er noe yngre enn foreldre til eldre barn, og at de derfor ikke har nådd like langt i sin yrkeskarriere som dem. Lønnsnivået, og dermed arbeidsinntekten, øker for manges vedkommende med den arbeidslivserfaring de har. Epland (2001) fant da også at hele 10 prosent av barna med hovedforsørger under 30 år falt under lavinntektsgrensen, mot bare 2 prosent av de med hovedforsørger fra 40 år og over.

I avsnitt 2.4 så vi imidlertid at det ikke var så stor aldersforskjell mellom de enslige forsørgerne og mødrene i parforholdene. Mens 18 prosent av barna til enslige forsørgere bodde sammen med mor eller far som ennå ikke var fylt 30 år, hadde 13 prosent av barna som bodde i parhusholdninger mødre under 30 år. Senker vi øvre aldersgrense for den yngste gruppen, blir forskjellene noe større. Blant barn i enslig forsørgerhusholdninger bodde 5,4 prosent sammen med mødre (eller fedre) under 25 år. Blant barn i parhusholdninger hadde bare 2,2 prosent så unge mødre. Blant de yngste mødrene er altså enslige forsørgere overrepresentert.

Men selv om de enslige forsørgerne ikke er vesentlig eldre enn mødrene til barna i parhusholdningene, kan det være at det å ha unge foreldre får større økonomiske konsekvenser for barn av enslige foreldre enn barn i parhusholdninger. Siden det først og fremst er blant dem med barn i alderen 0-2 år at gifte og samboende mødre arbeider mer enn enslige mødre (se for eksempel Kitterød og Kjeldstad, 2003; avsnitt 1.4 her), kunne man også tro at det er blant de yngste mødrene at forskjellen i omfanget av betalt arbeid mellom de to gruppene er størst. Yngre mødre har gjerne yngre barn enn eldre mødre. I den grad forskjellene i omfanget av betalt arbeid og dermed arbeidsinntekt ikke kompenseres gjennom stønader til enslige forsørgere, skulle man forvente en høyere andel i lavinntektsgruppen blant barn av unge enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger med unge mødre.

Tabell 4.3 tyder på at moras alder betyr mye for om barna tilhører husholdninger med lav inntekt. I den yngste aldersgruppen der mor er under 20 år, tilhørte nesten to av fem barn av enslige forsørgere lavinntektsgruppen, ett av fem barn i parhusholdninger. Både blant barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger, synker lavinntektsandelen raskt når mors alder øker. Allerede blant barn med mor, eller for noen enslige forsørgeres vedkommende: far, i aldersgruppen 20-24 år, faller bare 11,7 prosent av barna av enslige forsørgere og 6,5 prosent av barn som bor sammen med begge foreldre, i lavinntektsgruppen. En høyere inntektsgrense eller en annen ekvivalentskala (OECD-skalaen) endrer ikke på dette bildet (se vedleggstabell A1).

Tabell 4.3. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter forsørgers² alder. Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 383
Forsørgers alder								
Under 20 år	38,5	66,5	91,2	988	21	38,3	57,6	629
20-24 år	11,7	33,3	67,3	7 585	6,5	13,1	24,8	17 808
25-29 år	8,3	26,6	54,5	19 631	3,1	6,7	14,1	95 044
30-34 år	7,7	23,6	48,5	34 616	2,3	5,3	11,5	211 577
35-39 år	6,0	18,1	39,8	40 606	2,0	4,5	9,7	243 502
40 år eller eldre	4,5	12,5	27,1	55 216	1,5	3,2	6,5	284 823

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

² I par med barn regnes mor som forsørger (se vedlegg B). 11 barn der vi mangler opplysninger om forsørgers alder er utelatt.

³ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

Tabell 4.4. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter forsørgers² sivilstatus. Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 383
Forsørgers sivilstatus								
Aldri gift	7,4	22,7	47,2	64 484	1,9	4,5	9,8	135 868
Gift	16,1	36,8	59,3	641	2,2	4,8	10,0	694 426
Skilt	4,4	14,5	33,4	60 402	1,3	3,1	7,8	17 753
Separert	9,8	23,5	44,3	26 153	3,3	7,1	13,0	4 480
Annet	5,4	14,6	28,7	6 962	0,4	2,7	5,3	856

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

² I par med barn regnes mor som forsørger (se vedlegg B). 11 barn der vi mangler opplysninger om forsørgers alder er utelatt.

³ Personer som mottar barnetrygd for enslige forsørgere, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

I avsnitt 2.4 så vi også at barn av enslige forsørgere i langt større grad enn barn i parhusholdninger hadde ugift mor. 41 prosent av alle barn av enslige forsørgere hadde mor eller far som verken var eller hadde vært gift. Bare 16 prosent av barna i parhusholdninger hadde ugift mor. Det siste tallet er nok for lavt anslått. Vi må ikke glemme at det ikke har vært mulig å inkludere samboere med bare særkullsbarn i analysen (se avsnitt 2.1). I denne gruppen er det ingen gifte, bare ugifte eller før gifte. Selve gruppen samboere med bare særkullsbarn er imidlertid ikke stor nok til at andelen av barn i parhusholdninger som har ugift mor, ville ha blitt vesentlig endret dersom samboere med særkullsbarn var inkludert i analysen. Fortsatt ville andelen av barna med ugifte foreldre, ha vært vesentlig høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger.

Ugifte enslige forsørgere er enten tidligere samboere eller de har aldri bodd sammen med barnets andre forelder. I begge tilfellene er det grunn til å regne med at det dreier seg om en relativt høy andel unge personer. Siden barn med unge foreldre oftere enn andre barn tilhører lavinntekts-husholdninger (se over), er det grunn til å tro at det også gjelder barn av ugifte foreldre.

Tidligere analyser har da også vist at økonomisk velferd og andelen med lav inntekt varierer med sivilstand. Lavinntektsandelen er høyere blant ugifte enslige forsørgere enn blant gifte eller før gifte. I 1999 var vel en av tre (37 prosent) enslige forsørgere ugift, i den

forstand at de verken var eller hadde vært gift. Likevel var omtrent annen hver enslig forsørger med vedvarende lavinntekt ugift (Andersen et al. 2002: 64). Mye tyder på at samboere med barn i gjennomsnitt har lavere økonomisk velferd enn ektepar med barn. I 1998 hadde ektepar med barn en gjennomsnittlig inntekt etter skatt på 425 800 kroner, samboere med fellesbarn en inntekt på 364 400 kroner (Mohamed og Epland, 2000).

Av tabell 4.4 ser vi at lavinntektsandelen blant barn av skilte enslige forsørgere er lavere (4,4 prosent) enn blant barn av enslige forsørgere som aldri har vært gift (7,4 prosent). Så langt har vi fått bekreftet vår hypotese. Men vi ser også at lavinntektsandelen er enda høyere blant barn av enslige forsørgere med sivilstatus separert (9,8 prosent) og aller høyest blant dem med enslig mor (eller far) som fortsatt er gift (16,1 prosent). Hva skyldes dette? Barn av gifte enslige forsørgere er en svært liten og atypisk gruppe. Mange av dem er trolig barn av flyktninger eller tidligere asylsøkere.²² Da er det langt flere barn av separerte enslige

²² Det dreier seg om 641 barn, eller mindre enn en halv prosent av alle barn av enslige forsørgere. Mange er trolig barn av flyktninger og tidligere asylsøkere som har mistet kontakten med ektefelle i hjemlandet (se avsnitt 2.4). Derfor vil de heller ikke være registrert som "ektepar" i familiestatistikken. Dersom vi forutsetter mindre stor-driftsfordeler ved at flere bor i samme husholdning og bytter ut kvadratrotskalaen med OECD-skalaen, vil ikke lenger lavinntektsandelen være høyest blant barn av gifte enslige forsørgere (se vedleggstabell A1).

Tabell 4.5. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter forsørgers² utdanningsnivå³. Barn av enslige forsørgere⁴ og par med barn⁵. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Forsørgers utdanningsnivå								
Grunnskole	10,5	29,0	54,2	21 534	4,2	10,3	20,5	75 758
Videregående skole	6,5	20,2	44,0	100 120	1,6	4,1	9,8	485 596
Universitet/høgskole, kort	3,4	9,4	21,0	29 410	1,1	2,2	4,4	235 479
Universitet/høgskole, lang	2,6	5,5	11,0	4 182	1,1	1,8	3,3	38 394
Uoppgitt	-	-	-	3 396	-	-	-	18 167

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen ($E=0,5$).

² I par med barn regnes mor som forsørger (se vedlegg B).

³ Se vedlegg B for definisjon av utdanningsnivå.

⁴ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁵ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

forsørgere, vel 26 000 i 2000. De separerte enslige forsørgerne vil være i en overgangsfase. Det vil være relativt kort tid siden bruddet, og det tar en viss tid før man får tilpasset seg den nye situasjonen som enslig forsørger. Underholdsbidraget fra den andre forelderen er kanskje ennå ikke avtalt eller fastsatt. Det er kanskje søkt om offentlige overføringer som enslige forsørgere har krav på, men de er ennå ikke mottatt. Dermed faller mange av dem under lavinntektsgrensen.

4.4. Lavinntekt etter mødrenes utdanningsnivå

Enslige mødre har noe lavere utdanning enn andre mødre. I 2000 hadde tre av fire barn av enslige forsørgere en forsørger, hovedsakelig mødre, uten høgskole- eller universitetseksamen. Blant barn i parhusholdninger var det bare to av tre barn med mødre som ikke hadde noen høgskole- eller universitetseksamen (se avsnitt 2.4). Dette har naturlig nok sammenheng med at de enslige mødrene er noe yngre enn gifte og samboende mødre (se over), men trolig også med at de yngre enslige mødrene gjennomgående har noe lavere utdanning enn andre yngre mødre (se avsnitt 1.3).

Personer med lav utdanning har gjerne dårligere inntektsevne enn personer med høyere utdanning. De er oftere uten arbeid (se avsnitt 1.4) og har gjerne lavere lønnsnivå. Det er dermed god grunn til å regne med at forskjellene i mødrenes utdanningsnivå får konsekvenser for barnas økonomiske velferd, og at enslige forsørgeres lavere utdanningsnivå dermed bidrar til at andelen under lavinntektsgrensen er høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger.

Tabell 4.5 viser imidlertid også at forskjellene i utdanningsnivå ikke kan forklare hele forskjellen i lavinntektandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger. På alle utdanningsnivå er lavinntektsandelen høyere blant barn i enslig forsørgerhusholdninger enn blant barn i parhusholdninger, og forskjellene er omtrent like store på alle

utdanningsnivå, noe større på de midlere utdanningsnivåene enn på det laveste og det høyeste.

Dette inntrykket bekreftes i vedleggstabell A1, der en har benyttet OECD-skalaen og dermed forutsatt mindre stordriftsfordeler ved å bo sammen enn det er forutsatt i tabell 4.5. Unntaket er de med utdanning på grunnskolenivå. Der gir OECD-skalaen høyere lavinntektandel blant barn i parhusholdninger (8,3 prosent) enn blant barn i enslig forsørgerhusholdninger (6,7 prosent). Vi har tidligere sett at OECD-skalaen gir høyere lavinntektandel blant barn i parhusholdninger enn blant barn i enslig forsørgerhusholdninger når vi sammenlikner husholdninger med mange barn (avsnitt 4.2). Dette tyder på at mødre med lav utdanning i parhusholdninger har relativt mange barn, også sammenliknet med enslige forsørgere med tilsvarende utdanningsnivå. Dette bidrar til at en del av disse barna faller under lavinntektsgrensen når vi nytter OECD-skalaen, men ikke når vi nytter kvadratrotskalaen som forutsetter større stordriftsfordeler.

4.5. Lavinntekt etter den enslige forsørgerens kjønn

En viktig forskjell mellom enslige forsørgere og andre foreldre er at det store flertallet av enslige forsørgere er kvinner, mens det er like mange kvinner som menn blant foreldre i parhusholdninger. I 1991 var om lag hver tiende enslig forsørger med barn under 16 år mann, ni av ti var kvinne (Flittig og Lajord, 1993). I vårt materiale er 10,5 prosent av de enslige forsørgerne menn.

Tidligere analyser har vist at det er store forskjeller i materiell standard og økonomi mellom enslige mødre og enslige fedre. I 1991 bodde 35 prosent av alle enslige mødre med barn i alderen 0-16 år i selveid bolig (ikke inkludert bolig eid gjennom borettslag), 8 prosent eide fritidshus og 67 prosent disponerte bil. Blant enslige fedre bodde vel 70 prosent i selveid bolig, over 20 prosent eide fritidshus og så å si alle disponerte bil (Dahl, 1993:318-320). I 1990 mottok tre av ti enslige mødre med barn under 18 år sosialhjelp, ni år

Tabell 4.6. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntektsgrensen², etter den enslige forsørgerens kjønn, alder og utdanningsnivå³. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Forsørgerens alder							
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	6,9	10,3	6,9	4,7	4,4	6,1	5,5	3,6
Forsørgerens utdanningsnivå								
Grunnskole	11,0	15,3	10,7	8,4	7,2	7,1	10,4	5,9
Videregående skole	6,8	9,4	6,6	4,8	4,1	4,6	4,5	3,7
Universitet/høgskole, kort	3,4	5,9	3,9	2,5	2,8	3,1	6,0	1,5
Universitet/høgskole, lang	3,0	3,9	3,0	2,9	0,9	(0,0)	1,3	0,8

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntektsgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotkalkulaen ($E=0,5$).

³ Se vedlegg B for definisjon av utdanningsnivå.

() N er mindre enn 25, se vedleggstabell A10.

senere to av ti. Men fortsatt mottok enslige mødre langt oftere sosialhjelp enn enslige fedre (7 prosent i 1999) (Andersen mfl. (red.), 2002:61). Denne forskjellen i materiell standard og i evnen til å greie seg uten sosialhjelp avspeiler betydelige inntektsforskjeller mellom enslige mødre og enslige fedre. I 1989 hadde enslige fedre i gjennomsnitt nesten dobbelt så høy disponibel inntekt regnet per forbruksenhet²³ som enslige mødre, henholdsvis 110 000 kroner og vel 60 000 kroner (Statistisk sentralbyrås Inntekts- og formuesundersøkelse 1989; Dahl, 1993:320).

Det er derfor all grunn til å vente at lavinntektsandelen er høyere blant barn av enslige mødre enn blant barn av enslige fedre.

Våre tall viser da også at det er slik. 6,9 prosent av alle barn av enslige mødre lever under lavinntektsgrensen, 4,4 prosent av alle barn av enslige fedre. Av tabell 4.6 ser vi imidlertid også at andelen med lav inntekt er nokså lik for barn av enslige fedre og mødre over 30 år. I de to eldste gruppene ligger forskjellen i lavinntektsandel blant barn av enslige fedre og barn av enslige mødre på 1 - 1 ½ prosentpoeng. Blant barna med de yngste forsørgerne er forskjellen betydelig. Lavinntektsandelen blant barn av enslige mødre under 30 år er 10,3 prosent, blant barn av enslige fedre er den 6,1 prosent.

De aller fleste enslige forsørgerne har videregående skole som høyeste utdanning. 63 prosent av alle barn av enslige forsørgere hadde foreldre med dette utdanningsnivået i 2000 (se tabell 2.5). Dermed preges lavinntektsandelen i alle aldersgrupper av enslige mødre og enslige fedre av lavinntektsandelen i denne utdanningsgruppen. Spredningen er stor mellom de ulike utdanningsgruppene. Dette gjelder både for barn av enslige mødre og barn av enslige fedre i alle tre aldersgrupper. Effekten av forsørgerens utdanningsnivå er altså betydelig selv når vi kontrollerer for kjønn og

alder. Lavinntektsandelen er gjennomgående høyest blant de barna som har forsørgere med bare grunnskole, lavest blant dem som har forsørgere med universitets- eller høgskoleutdanning.

Alderseffekten blir ikke borte når vi sammenlikner barn med forsørgere på samme utdanningsnivå. Mest uttalt er alderseffekten blant barn av enslige mødre. Vi ser for eksempel at lavinntektsandelen blant barn av enslige mødre med bare grunnskole er 15,3 prosent blant dem med forsørger under 30 år, 8,4 prosent blant dem med forsørger 40 år og over. Også blant dem med enslige mødre med utdanning på lavt universitets- og høgskolenivå er lavinntektsandelen markert høyere i den yngste enn i den eldste gruppen, henholdsvis 5,9 og 2,5 prosent. På det høyeste utdanningsnivået er imidlertid prosentdifferensen mellom de to aldersgruppene redusert til 1 prosentpoeng (3,9 og 2,9 prosent). Blant barn av enslige fedre er alderseffekten mindre uttalt når vi kontrollerer for utdanningsnivå. På samme utdanningsnivå er forskjellen i lavinntektsandel mindre mellom barna til de yngste og eldste fedrene, enn mellom barna til de yngste og eldste mødrene. I alle utdanningsgrupper utenom barn av enslige fedre med videregående skole er det dessuten de med enslige fedre i den midterste aldersgruppen, dvs. de mellom 30 og 40 år, som oftest lever i husholdninger med lav inntekt.

Utdanningsnivået til de enslige fedrene er ikke vesentlig høyere enn utdanningsnivået til de enslige mødrene. Både blant barn av enslige mødre og blant barn av enslige fedre hadde ca. 21 prosent forsørgere med høyere utdanning i 2000 (se vedleggstabell A15). I en undersøkelse fra begynnelsen av 1990-tallet fant Dahl (1993) at utdanningsnivået blant enslige fedre var vesentlig høyere enn utdanningsnivået blant enslige mødre. Ifølge Dahls undersøkelse hadde knapt en av fem enslige mødre utdanning på universitets- og høgskolenivå i 1991, mens nesten to av fem enslige fedre hadde så høy utdanning. Det er vanskelig å si hva forskjellen mellom resultatene fra Dahls og vår undersøkelse skyldes. Det kan ha funnet sted en utjamning mellom enslige mødres og enslige fedres utdanningsnivå i løpet av denne perioden. Vi vet at utdannings-

²³ Inntektsbegrep (disponibel inntekt), ekvivalensskala (OECD-skalaen) og aldersgrense for barna (0-19 år) avviker fra det vi nytter i vår analyse. Disponibel inntekt = Inntekt etter skatt minus betalte gjeldsrenter. Se ellers kapittel 3 om inntektsbegrep og ekvivalensskalaer.

nivået blant enslige forsørgere har økt i løpet av 1990-tallet (se avsnitt 1.5 her), og det er kanskje grunn til å tro at det har økt mer for kvinnelige enn for mannlige enslige forsørgere, slik det generelle utdanningsnivået har økt mer blant kvinner enn blant menn (Statistisk sentralbyrå, 2002e:147).

Derimot er det vanskelig å tro at andelen enslige fedre med høyere utdanning er blitt redusert fra nær 40 prosent i 1991 til 21 prosent i 2000. Denne tilsynelatende nedgangen skyldes trolig forskjeller i data og metode mellom de to undersøkelsene. Ulik avgrensning av gruppen enslige forsørgere og ulik analyseenhet betyr nok en del. Dahls undersøkelse er avgrenset til enslige forsørgere med barn under 16 år, mens de enslige forsørgerne i vår undersøkelse kan ha barn opp til 18 år. Dahl teller enslige forsørgere, mens vi teller barn. Mens Dahls undersøkelse bygger på et utvalg av enslige forsørgere, bygger vår undersøkelse på registerdata og er tilnærmet en totaltelling.²⁴ Bare vel en av ti enslige forsørgere er menn. Dahls estimater for enslige fedre vil derfor være mer usikre enn hennes estimater for enslige mødre og mer usikre enn våre estimater for enslige fedre.

De enslige fedrene er noe eldre enn de enslige mødrene. 59 prosent av barna til de enslige fedrene hadde i 2000 en far som var fylt 40 år. Bare 31 prosent av barna til de enslige mødrene hadde en mor som var så gammel. Derimot hadde nesten 20 prosent av barn av enslige mødre en forsørger under 30 år, bare knapt 8 prosent av barn av enslige fedre hadde så ung forsørger (se vedleggstabell A15).

Denne aldersforskjellen forklarer nok noe av forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige mødre og barn av enslige fedre, men ikke det hele. Forskjellen består, også når vi kontrollerer for forsørgerens alder og utdanning. I de aller fleste gruppene med likt utdanningsnivå og lik alder på den enslige forsørgeren, er andelen barn under lavinntektsgrensen høyere blant enslige mødre enn blant enslige fedre. Unntaket er de med mor eller far mellom 30 og 40 år. Blant barn av enslige forsørgere i denne aldersgruppen faller 10 - 11 prosent av de med foreldre i den laveste utdanningsgruppen under lavinntektsgrensen. Dette gjelder både de med enslig mor (10,7 prosent) og de med enslig far (10,4 prosent). Blant barn av enslige forsørgere med kort universitets- eller høyskoleutdanning er det til og med barn av enslige fedre som har den høyeste lavinntektsandelen, 6 prosent mot knapt 4 prosent av barn av enslige mødre i same alder og med samme utdanningsnivå.

Hovedinntrykket er imidlertid at forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige mødre og barn

av enslige fedre består, selv når vi tar hensyn at mødrene er noe yngre enn fedrene. I de fleste alders- og utdanningsgrupper er lavinntektsandelen høyest blant barn av enslige mødre, og den blir høyere jo yngre mødrene er og jo lavere utdanningsnivå de har.

4.6. Lavinntekt etter innvandringsbakgrunn

Det er god grunn til å anta at barns økonomiske velferd avhenger av hvor i verden de kommer fra og hvor de bor nå. I 2000 hadde vel 70 000 barn under 18 år innvandrerbakgrunn. Trolig var bare rundt 9 000 - 10 000 av disse barn av enslige forsørgere (se avsnitt 2.3). Innvandrere har generelt større problemer på arbeidsmarkedet og lavere inntekt enn andre nordmenn, særlig gjelder dette innvandrere fra Afrika, Øst-Europa og Asia. De er oftere enn andre nordmenn arbeidsledige, de har oftere enn andre sysselsatte nordmenn deltidsarbeid og de må ofte nøye seg med dårligere betalte jobber enn andre nordmenn (Blom, 1998; Lie, 2002).

Eplands analyse (2001) viste at barn med innvandringsbakgrunn langt oftere enn andre barn bodde i husholdninger med lav inntekt. Mens ett av 25 barn uten innvandringsbakgrunn tilhørte en lavinntekts-husholdning, gjaldt dette hele ett av fire barn med innvandringsbakgrunn. Høyest var lavinntektsandelen blant barn med afrikansk, asiatisk, latin-amerikansk eller tyrkisk bakgrunn (26 prosent). Vi har imidlertid sett at andelen barn med innvandringsbakgrunn ikke er høyere blant barn av enslige forsørgere (5,9 prosent) enn blant barn i parhusholdninger (6,6 prosent) (se avsnitt 2.3).

Heller ikke sammensettingen av innvandrergruppen var vesentlig forskjellig mellom de to gruppene av barn. Det var en noe høyere andel av barn fra den tredje verden blant de innvandrerbarna som bodde i enslig forsørgerhusholdninger. Til gjengjeld var det noe flere fra Øst-Europa blant barn i parhusholdninger (se avsnitt 2.3). Ulike andeler barn med innvandringsbakgrunn kan altså ikke bidra til å forklare hvorfor andelen barn under lavinntektsgrensen er høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger. Men kanskje innvandringsbakgrunnen slår sterkere ut blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger?

Slik er det imidlertid ikke. Tabell 4.7 tyder tvert imot på at lavinntektsandelen er lavere blant innvandrerbarn i enslig forsørgerhusholdninger (12,1 prosent) enn blant innvandrerbarn i parhusholdninger (14,6 prosent). Blant innvandrerbarn både fra Øst-Europa den tredje verden var lavinntektsandelen lavest blant dem som bodde sammen med bare en av foreldrene. Grunnen til den høyere lavinntektsandelen blant innvandrerbarn i parhusholdninger kan være at dette ofte vil være husholdninger med mange barn. Denne hypotesen styrkes ved at forskjellen i lavinntektsandel

²⁴ Registeropplysningene gir mulighet til å klassifisere husholdningstype for 95 prosent av alle barn. I restgruppen på 5 prosent er det trolig en del barn av samboere med bare særkullsbarn. Disse kunne ikke inkluderes i undersøkelsen.

Tabell 4.7. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntekstgrenser¹, etter barnas innvandringsbakgrunn². Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Barnas innvandringsbakgrunn								
Ikke-innvandrer	6,3	18,7	39,7	149 327	1,3	3,2	7,7	797 058
Innvandrer	12,1	30,5	57,8	9 315	14,6	26,5	41,7	56 336
Herav fra:								
Vesten ⁵	17,8	32,1	49,8	1 035	12,7	16,9	23,0	6 610
Øst-Europa	15,2	38,6	65,6	1 404	18,8	29,7	43,5	10 930
Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia	10,6	28,6	57,5	6 876	13,8	27,3	44,4	38 796

¹ Lavinntekstgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

² Se vedlegg B for definisjon av innvandringsbakgrunn.

³ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

⁵ Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania.

Tabell 4.8. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntekstgrenser¹, etter forsørgers oppholdstid i Norge². Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Forsørgers oppholdstid i Norge								
Ikke-innvandrer	6,2	18,6	39,5	145 198	1,2	3,1	7,5	778 028
Innvandrer	10,9	28,4	54,1	13 444	11,8	21,5	34,3	75 366
Herav med oppholdstid:								
0-4 år	25,5	45,1	69,0	2 031	26,8	39,1	52,5	15 430
5-9 år	8,5	28,3	57,3	3 776	7,7	16,6	31,3	15 042
10-19 år	8,7	25,5	51,6	5 738	8,1	17,0	28,9	29 397
20 år eller mer	6,6	19,6	39,4	1 899	7,8	17,1	29,3	15 497

¹ Lavinntekstgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

² I par med barn regnes mor som forsørger. Se vedlegg B for definisjon av innvandringsbakgrunn og oppholdstid.

³ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

mellom innvandrerbarn av enslige forsørgere og innvandrerbarn i parhusholdninger øker når vi bytter ut kvadratrotskalaen i tabell 4.7 med OECD-skalaen i vedleggstabell A1. Da faller 23 prosent av innvandrerbarna i parhusholdningene under lavinntekstgrensen, 11 prosent av innvandrerbarna i enslig forsørgerhusholdningene. Vi har tidligere sett at lavinntektsandelen har en tendens til å øke med antall barn i husholdningen, spesielt blant barn i parhusholdninger, og at OECD-skalaen, der man legger mindre vekt på stor-driftsfordeler ved å bo flere i samme husholdning, gir høyere lavinntektsandel blant barn i store parhusholdninger sammenliknet med barn i store enslig forsørgerhusholdninger enn kvadratrotskalaen gir (se avsnitt 4.2).

Men kanskje har det også sammenheng med at andelen enslige forsørgere er høyere i grupper av innvandrere som har kommet til landet som asylsøkere eller flyktninger og/eller som har kortere botid i landet. Tidligere undersøkelser (Blom, 1997; Lie, 2002) har vist at innvandreres problemer på arbeidsmarkedet og deres avhengighet av sosialhjelp blir mindre jo lenger de har bodd i landet. Etter hvert som de får etablert seg på arbeidsmarkedet og blir mindre avhengige av offentlig støtte, vil trolig inntektene stige og færre vil

tilhøre lavinntektsgruppen. I avsnitt 2.4 så vi at det var en noe større andel med kort botid blant innvandrerbarn i parhusholdninger (vel 20 prosent) enn blant innvandrerbarn i enslig forsørgerhusholdninger (15 prosent). Men det var også størst andel med lang botid (20 år eller mer) blant innvandrerbarn i parhusholdninger. Det er derfor vanskelig, ut fra dette, å si hvordan botiden påvirker lavinntektsandelen i de to gruppene av innvandrerbarn.

Tabell 4.8 viser lavinntektsandel blant innvandrerbarn etter *forsørgerens* oppholdstid i landet, det vil si mors oppholdstid i par med barn. Tallene for innvandrerbarn i denne tabellen er derfor ikke direkte sammenlignbare med tallene i tabell 4.7, der *barnets* innvandringsstatus legges til grunn.²⁵

²⁵ Forsørgerne regnes som innvandrere selv om de er født i Norge, dersom barnets besteforeldre er førstegenerasjons innvandrere med utenlandsfødte foreldre. Sett fra barnas ståsted er dette en videre definisjon av innvandrer enn den som nyttes direkte på barna i tabell 2.3. Dermed vil det også bli flere barn som har forsørger med innvandrerbakgrunn (13 444 barn) enn det er barn som selv er definert som innvandrere (9 315 barn), i den forstand at de enten var førstegenerasjons innvandrere med to utenlandskfødte foreldre eller var født i landet med to utenlandskfødte foreldre.

Vi ser at det først og fremst er blant dem som har bodd kort tid i landet at andelen med lav inntekt er høy. Hvert fjerde innvandrerbarn under 18 år med forsørgere som har bodd i landet mindre enn fem år, bor i husholdninger med lav inntekt. Dette gjelder både blant barn av enslige forsørgere (25,5 prosent) og blant barn i parhusholdninger (26,8 prosent). Blant dem som har bodd lenger enn fem år i landet, er lavinntektsandelen langt lavere. Forskjellene mellom barn i enslig forsørgerhusholdninger og barn i parhusholdninger er relativt liten og ligger noe i overkant av lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere generelt (6,6 prosent), men godt over den generelle lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger (2,2 prosent).

Lavinntektsandelen varierer med barnas landbakgrunn (se tabell 4.7 og vedleggstabell A2). Dette skyldes blant annet forskjeller i botid mellom gruppene, men også andre forhold spiller inn. Det vil føre for langt å gå inn på alle landa her, men dersom vi begrenser oss til å se på de største innvandrerlandene, har vi sett at barn fra Jugoslavia, Bosnia, Sri Lanka, Irak og Pakistan er overrepresentert blant barn i parhusholdninger. I tre av disse landgruppene (Jugoslavia, Irak og Pakistan) er lavinntektsandelen høyere blant par med barn, enn blant enslige forsørgere. Høyest er den blant barn med jugoslavisk bakgrunn, der nesten hvert tredje barn i parhusholdninger (30,7 prosent) ligger under lavinntektsgrensen, hvert sjettede barn av enslig forsørgere (16,9 prosent). Blant barn med irakisk bakgrunn har 27,2 prosent av barna i parhusholdninger og 17,1 prosent av barna i enslig forsørgerhusholdninger lav husholdningsinntekt. Forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger er betydelig mindre og lavinntektsnivået lavere blant pakistanske barn, henholdsvis 13,3 og 17,0 prosent.

Nesten halvparten av alle førstegenerasjons innvandrere fra Jugoslavia og tre av fire irakere kom til landet i perioden 1996-2000 (Lie, 2002:24). Trolig er dette hovedgrunnen til den høye lavinntektsandelen blant barn fra disse landene. De fleste pakistanterne har betydelig lengre botid i Norge. Om lag halvparten av alle førstegenerasjons innvandrere fra Pakistan kom hit før midten av 1980-tallet. Når lavinntektsandelen blant barn med pakistansk bakgrunn likevel er noe høyere enn gjennomsnittet for alle innvandrerbarn kan dette derfor ikke skyldes lav integrasjon på arbeidsmarkedet på grunn av kort botid. En mulig grunn til at så vidt mange pakistanske barn faller under lavinntektsgrensen, kan være at de bor i store husholdninger. Gjennomsnittlig husholdningsstørrelse er større blant pakistanske innvandrere enn blant noen av de andre store innvandrergruppene (Statistisk sentralbyrå, 2002d). Dessuten øker lavinntektsandelen sterkt blant pakistanske barn dersom vi bytter ut kvadratrotskalaen med OECD-skalaen, spesielt blant barn i parhusholdninger (fra 17 til 33 prosent) (se vedleggstabell A3, jf. vedleggstabell A2). Siden OECD-

skalaen legger mindre vekt på stordriftsfordeler ved å bo flere i samme husholdning enn kvadratrotskalaen, indikerer dette at pakistanske barn har mange søsken (se foran, jf. avsnitt 4.2).

Blant de to andre store gruppene av innvandrerbarn hvor barn i parhusholdninger er overrepresentert, det vil si blant barn med bakgrunn fra Bosnia og Sri Lanka, er lavinntektsandelen betydelig lavere blant barn i enslig forsørgerhusholdninger enn blant barn i parhusholdninger, og, blant barn i parhusholdninger den en del lavere enn blant alle innvandrerbarn i parhusholdninger (se vedleggstabell A2). Mens flesteparten (80 prosent) av alle førstegenerasjons innvandrere fra Bosnia kom til landet i første halvdel av 1990-tallet, kom rundt halvparten av innvandrerne fra Sri Lanka allerede på 1980-tallet. Til tross for ulik botid i Norge, står vi her overfor to innvandrergrupper som begge er relativt godt integrert i det norske samfunnet. I begge gruppene var over halvparten av alle førstegenerasjons innvandrere 16-74 år i arbeid i 2000 (Lie, 2000:76).

Barn fra Somalia, Iran og Vietnam er overrepresentert i enslig forsørgerhusholdninger. Andelen under lavinntektsgrensen er ikke spesielt høy i noen av disse gruppene, under 10 prosent blant barn i enslig forsørgerhusholdninger. Blant somaliske og iranske barn er lavinntektsandelen høyest blant dem som bor i parhusholdninger, henholdsvis 11,5 og 14,5 prosent, mens vietnamesiske barn av enslige forsørgere faller under lavinntektsgrensen noe oftere enn vietnamesiske barn i parhusholdninger, 7,8 mot 5,3 prosent (se vedleggstabell A2). Mens flesteparten (rundt 70 prosent) av vietnameserne og om lag halvparten av iranerne har vært i landet siden 1980-tallet eller enda tidligere, er somalierne nykommere. Over halvparten av førstegenerasjons innvandrere fra Somalia er kommet til landet etter 1995 (Lie, 2002:24). Den relativt lave andelen vietnamesiske og iranske barn under lavinntektsgrensen kan dermed, i hvert fall delvis, forklares med lang botid. Vietnameserne er også relativt godt integrert på arbeidsmarkedet. I 2000 var over halvparten av alle vietnamesiske førstegenerasjons innvandrere 16-74 år i arbeid. Derimot er det vanskeligere å forstå hvorfor lavinntektsandelen er så vidt lav blant somaliske barn. De er nykommere og relativt dårlig integrert på arbeidsmarkedet. Bare 29 prosent av alle førstegenerasjons innvandrere fra Somalia i alderen 16-74 år var registrert som ansatt i 2000 (Lie, 2000: 76).

4.7. Lavinntekt etter bosted

Fordelingen av enslige forsørgere på ulike fylker og kommuner kan også ha betydning for deres arbeids- og inntektsforhold og dermed for deres og barnas økonomiske velferd. I enkelte deler av landet og i enkelte, mer perifere kommuner kan det lokale arbeidsmarkedet gjøre det vanskelig for dem som har omsorg for barn å finne høvelig arbeid. Forskjeller i

Tabell 4.9. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntekstgrenser¹, etter innbyggertallet i bostedskommunen. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Bostedskommunens størrelse								
Under 2 000 innbyggere	8,5	20,6	44,7	3 117	2,3	5,5	12,5	24 001
2 000-4 999 innbyggere	7,5	21,3	45,3	14 639	2,1	4,8	10,9	99 417
5 000-9 999 innbyggere	7,2	21,1	44,0	21 048	1,8	4,4	9,8	127 155
10 000-19 999 innbyggere	6,8	20,2	42,4	29 009	1,7	3,9	9,0	166 630
20 000-49 999 innbyggere	6,3	19,3	40,4	38 068	1,9	4,1	8,7	190 205
50 000 eller flere	6,1	17,8	37,3	52 761	2,9	5,9	10,8	245 986

¹ Lavinntekstgrensen defineres som relativ avstand (prosenter) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

Tabell 4.10. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntekstgrenser¹, etter bostedskommunens sentralitet². Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Sentralitet								
Perifere kommuner	7,4	20,5	44,4	18 629	2,1	4,9	10,7	123 380
Sentrale kommuner	6,7	20,1	41,6	102 814	1,8	4,1	9,2	564 374
Storbyer ekskl. Oslo	6,3	19,5	41,2	19 245	2,2	4,5	8,8	90 939
Oslo	5,5	14,3	31,2	17 954	4,6	9,0	15,4	74 701

¹ Lavinntekstgrensen defineres som relativ avstand (prosenter) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

² Inndelingen av kommunene etter sentralitet avviker fra den som vanligvis blir brukt. Se vedlegg B.

³ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Giftet par med barn og samboere med felles barn.

barnehagedekning kommunene imellom kan også få konsekvenser for foreldrenes muligheter til å kombinere lønnet arbeid med omsorgen for barna. Det er vanskelig å si hvordan dette slår ut for barn av enslige forsørgere sammenlignet med barn som bor sammen med to foreldre. Mange kommuner prioriterer enslige forsørgere ved opptak til barnehagene, så sant de er i arbeid eller under utdanning. Men dersom de ikke får barnehageplass for sine barn, vil dette trolig gjøre det vanskeligere for enslige forsørgere enn for gifte eller samboende foreldre å ta arbeid, siden de enslige forsørgerne jo er alene om omsorgen for barna. Sosialhjelpen er et kommunalt ansvar, og ulikheter i kommunal tildelings- og utmålingspraksis får dermed konsekvenser for inntektsforholdene til dem som har behov for og søker om slik hjelp.

I avsnitt 2.3 så vi at barn av enslige forsørgere i noe større grad enn barn i parhusholdninger var bosatt i de største og mest sentrale kommunene. 33 prosent av barna i enslig forsørgerhusholdninger hørte i 2000 hjemme i kommuner med 50 000 innbyggere eller mer, 23 prosent bodde i de fire største byene. Blant barn i parhusholdninger bodde 29 prosent i kommuner med 50 000 innbyggere eller mer, knapt 20 prosent i de fire største byene. Det er derfor ingen ting som tyder på at barn av enslige forsørgere i større grad enn barn i parhusholdninger er bosatt i kommuner med et ensidig eller lite fleksibelt arbeidsmarked. Tvert imot er det vel heller lettere å finne høvelig arbeid i storbyer og andre

store kommuner enn i mindre og mer perifere kommuner.

Av tabell 4.9 ser vi at andelen barn i lavinntektsusholdninger ikke varierer svært mye med bostedskommunens størrelse. Blant barn av enslige forsørgere er den noe høyere i små enn i store kommuner, henholdsvis 8,5 og 6,1 prosent. Blant barn i parhusholdninger finner vi imidlertid et noe annet mønster. I denne gruppen ligger lavinntektsandelen rundt 2 prosent i kommuner av alle størrelser, unntatt de aller største. I kommuner med 50 000 innbyggere eller mer lå 2,9 prosent av barna i parhusholdninger under lavinntekstgrensen. Forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger var altså størst i de minste kommunene, minst i de største.

Tabell 4.10 bekrefter inntrykket fra tabell 4.9. Blant barn av enslige forsørgere synker lavinntektsandelen når vi beveger oss fra de mer perifere strøk av landet og til storbyene, spesielt Oslo. Det kan også se ut til at den relativt høye andelen med lav inntekt blant barn i parhusholdninger i de største kommunene (se tabell 4.9) først og fremst skyldes den høye lavinntektandelen i Oslo. Der var lavinntektsandelen i 2000 mer enn dobbelt så høy (4,6 prosent) som i de andre storbyene (2,2 prosent).

Tabell 4.11. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter bostedsfylke. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Bostedsfylke								
01 Østfold	7,9	22,8	46,8	9 475	2,1	5,4	11,7	43 814
02 Akershus	4,8	13,7	28,8	16 157	1,7	3,2	6,1	97 064
03 Oslo	5,5	14,3	31,2	17 954	4,6	9,0	15,4	74 701
04 Hedmark	8,2	24,6	48,6	6 208	2,5	5,5	11,8	31 975
05 Oppland	8,4	23,1	46,4	5 311	2,4	5,7	12,3	32 530
06 Buskerud	7,0	20,2	42,0	8 521	2,4	4,9	9,8	43 187
07 Vestfold	6,4	19,8	41,3	8 904	1,9	4,4	9,4	38 890
08 Telemark	7,6	22,8	46,6	6 360	2,1	5,0	11,2	29 412
09 Aust-Agder	8,0	23,3	47,6	3 560	2,5	5,5	11,8	20 246
10 Vest-Agder	7,3	23,3	48,0	5 600	2,3	4,9	11,7	32 960
11 Rogaland	7,7	21,6	42,5	12 002	1,7	4,0	8,6	84 680
12 Hordaland	6,6	19,5	43,4	15 542	1,8	4,0	9,1	89 280
14 Sogn og Fjordane	5,3	15,9	37,7	2 787	1,2	3,1	8,0	23 129
15 Møre og Romsdal	6,5	19,2	43,1	7 174	1,5	3,5	8,2	49 358
16 Sør-Trøndelag	6,3	20,8	43,2	9 571	2,2	4,6	9,9	49 993
17 Nord-Trøndelag	7,8	24,6	48,2	4 089	1,9	4,9	11,4	25 701
18 Nordland	6,9	19,7	42,1	9 301	1,8	4,5	9,7	44 825
19 Troms	5,9	19,7	41,1	6 442	1,7	4,0	8,5	28 272
20 Finnmark	4,0	12,8	31,4	3 684	1,6	3,4	7,4	13 377

¹ Lavininntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadrattrotskalaen (E=0,5).

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

Vi har også sett at barn av enslige forsørgere i større grad enn barn i parhusholdninger er bosatt i Oslo og i øvrige Østlandsfylker (unntatt Akershus) og i Nord-Norge. I 2000 bodde 11,2 prosent av alle barn av enslige forsørgere i Oslo, 8,8 prosent av alle barn i parhusholdninger. Mens 12,3 prosent av alle barn av enslige forsørgere bodde i Nord-Norge, gjaldt dette 10,2 prosent av alle barn som bodde sammen med to foreldre.

Det er vanskelig å si om dette geografiske mønsteret påvirker forskjellen i lavinntektsandel mellom de to gruppene barn. Tabell 4.11 tyder ikke på at lavinntektsandelen er spesielt lav i de deler av landet hvor barn av enslige forsørgere er overrepresentert. I de tre nordligste fylkene ligger andelen barn med lav inntekt under landsgjennomsnittet for hver av gruppene. Unntaket er Nordland, der andelen barn av enslige forsørgere som bor i husholdninger med lav inntekt ligger så vidt over landsgjennomsnittet, 6,9 mot 6,6 prosent. I Oslo ligger også lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere godt under landsgjennomsnittet. Der er det barn i parhusholdninger som ligger langt over landsgjennomsnittet for sin gruppe (se også tabell 4.10). I de fleste av de øvrige Østlandsfylkene der barn av enslige forsørgere er overrepresentert, ligger lavinntektsandelen i denne gruppen høyere enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud og Telemark. I Akershus, hvor andelen barn av enslige forsørgere ikke er overrepresentert, og i Vestfold er andelen med lav inntekt blant barn av enslige forsørgere lavere enn landsgjennomsnittet. Vedleggstabell A5 og A6 gir en oversikt over lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger i den enkelte

kommune. Dersom man vil sammenlikne kommune-tallene med tallene i tabell 4.11, bør man benytte vedleggstabell A5 (kvadrattrotskalaen).

Vi har sett at lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere varierer med hvor barna bor, deres innvandringsstatus, hvor gamle de og forsørgeren er og med forsørgerens kjønn. Lavinntektsandelen er høyere blant barn i mindre og perifere kommuner enn i større og mer sentralt beliggende kommuner (tabell 4.9 og 4.10), den er høyere blant barn med innvandrerbakgrunn enn blant barn uten slik bakgrunn (tabell 4.7 og 4.8), høyere blant barn av enslige mødre enn blant barn av enslige fedre (tabell 4.6) og den er høyere jo yngre barna og forsørgeren er (tabell 4.1 og 4.3). I tabellene 4.12 og 4.13 kombinerer vi disse bakgrunnsvariablene på ulike vis og undersøker om lavinntektsandelen fortsatt varierer på samme måte når vi kontrollerer for flere variabler, slik at vi sammenligner grupper av barn som er mest mulig like med hensyn på bosted, innvandrerstatus, forsørgers kjønn og barnets eller forsørgerens alder.

Forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige mødre bosatt i perifere kommuner og i mer sentrale kommuner blir ikke borte når vi kontrollerer for barnets innvandringsstatus og alder, men forskjellen varierer sterkt med innvandringsstatus. I de mest perifere kommunene ligger nesten hvert fjerde ikke-vestlige innvandrerbarn under lavinntektsgrensen, 22,7 prosent blant barn av enslige mødre, 30,4 prosent av alle barn av enslige fedre i disse kommunene. Det dreier seg imidlertid om en svært liten gruppe av barna med innvandrerbakgrunn. Bare vel 3 prosent av alle barn av enslige forsørgere med ikke-vestlig innvandrer-

Tabell 4.12. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntektsgrensen², etter barnets alder og innvandringsstatus³, den enslige forsørgerens kjønn og bostedskommunens sentralitet⁴. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Barnets alder				Barnets alder			
	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år
Alle	6,9	8,6	6,6	5,9	4,4	5,7	5,1	3,9
Ikke-vestlige innvandrere⁵								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	22,7	24,4	22,6	22,2	30,4	(25,0)	(50,0)	(26,7)
Sentrale kommuner	14,0	15,4	13,5	13,4	15,9	4,0	8,2	20,0
Storbyer ekskl. Oslo	12,8	9,1	16,2	13,1	9,4	:	(0,0)	11,9
Oslo	7,5	7,7	7,5	7,2	10,3	(22,2)	14,1	6,2
Ikke-innvandrere⁶								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	7,5	9,6	7,2	6,4	4,7	5,5	5,3	4,3
Sentrale kommuner	6,8	8,8	6,5	5,7	3,6	5,0	4,3	3,2
Storbyer ekskl. Oslo	6,2	7,4	6,0	5,5	4,7	5,0	6,1	4,0
Oslo	4,9	6,4	4,7	4,0	6,3	9,3	7,8	5,1

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntektsgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

³ Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.

⁴ Inndeling av kommunene etter sentralitet avviker fra den som vanligvis blir brukt. Se vedlegg B.

⁵ Med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Tyrkia.

⁶ Inklusive innvandrere fra vestlige land.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

() N er mindre enn 25, se vedleggstabell A11.

bakgrunn bodde i de mest perifere kommunene, 12 prosent av alle barn av enslige forsørgere uten slik bakgrunn. Derimot bor langt flere av de ikke-vestlige innvandrerbarna i Oslo, 44 prosent av alle barn med enslige forsørgerbakgrunn, bare knapt 10 prosent av dem uten slik bakgrunn (se vedleggstabell A11).

Forklaringen på den relativt høye lavinntektsandelen blant ikke-vestlige innvandrerbarn i de mest perifere kommunene er trolig at de fleste er flyktninger, og at de fleste av disse flyktningene har kort botid i landet.²⁶ I Oslo er det langt flere arbeidsinnvandrere enn flyktninger.²⁷ Kanskje bidrar også det lokale arbeidsmarkedet og barnehagedekningen i de perifere kommunene til at enslige forsørgere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ikke får arbeid og dermed har lav inntekt, men det er vanskelig å si.

En annen forskjell mellom barn av enslige mødre med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og barn av enslige mødre uten slik bakgrunn er at lavinntektsandelen ikke varierer helt på samme måte etter barnas alder. Blant de uten innvandringsbakgrunn er lavinntektsandelen vesentlig lavere blant de eldste barna, enn blant de yngste. Lavinntektsandelen blant barn av enslige

mødre uten innvandringsbakgrunn som bor i perifere kommuner er for eksempel en halv gang høyere i den yngste som i den eldste gruppen, 9,6 prosent mot 6,4 prosent. Blant dem med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn i de samme kommunene er lavinntektsandelen bare en tidel høyere i den yngste enn i den eldste gruppen, henholdsvis 24,4 og 22,2 prosent. Blant barn av enslige mødre i storbyer (eksklusive Oslo) er lavinntektsandelen høyest (16,2 prosent) i den midterste aldersgruppen. Det er den ikke blant barn av enslige forsørgere uten innvandringsbakgrunn i de samme byene. Der er den høyest blant de yngste barna, slik den også er i de andre kommunetypene. Dette tyder på at enslige mødre med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i større grad enn andre enslige forsørgere har problemer med å skaffe seg inntektsgivende arbeid, selv etter at forholdene ligger bedre til rette for dette, f. eks. etter at barna har blitt eldre.

Blant barn av enslige fedre finner vi et helt annet mønster. Blant dem uten innvandringsbakgrunn er lavinntektsandelen høyest i Oslo, lavere i de mindre og mer perifere kommunene. Dette er stikk motsatt det vi fant for barn av enslige mødre uten innvandringsbakgrunn og gjelder for alle aldersgrupper. Blant barn av enslige fedre med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn er bildet noe mer uklart, men i den grad vi har tall for denne gruppen ser det ut til at de likner mer på barn av enslige mødre med eller uten innvandringsbakgrunn enn på barn av andre enslige fedre: lavinntektsandelen er høyest blant dem som bor i de mer perifere kommunene.

²⁶ En annen gruppe med kort "botid" i landet er asylsøkere. Fra og med 1994 skal de i prinsippet ikke registreres som bosatt i Norge før de faktisk innvilges asyl eller får opphold på humanitært grunnlag. I praksis er det nok likevel en del som får tildelt fødselsnummer og dermed registreres som bosatt. Praksis varierer trolig fra kommune til kommune (Espeland, 2001; Østby, 2001).

²⁷ 1. januar 1999 bodde ca. 20 000 eller 29 prosent av alle flyktninger i Oslo. Alt i alt bodde da ca. 68 000 ikke-vestlige innvandrere i byen (Østby, 2001:20 og 23). I hele landet bodde det ca. 167 000 ikke-vestlige innvandrere (Statistisk sentralbyrå, 1999:tabell 3). 41 prosent av dem bodde altså i Oslo.

Tabell 4.13. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntekstgrensen², etter barnets innvandringsstatus³, den enslige forsørgerens kjønn og alder og bostedskommunens sentralitet⁴. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Forsørgerens alder				Forsørgerens alder			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	6,9	10,3	6,9	4,7	4,4	6,1	5,5	3,6
Ikke-vestlige innvandrere⁵								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	22,7	26,8	18,1	27,1	30,4	:	(25,0)	(28,6)
Sentrale kommuner	14,0	18,3	12,8	13,9	15,9	25,0	12,3	15,3
Storbyer ekskl. Oslo	12,8	10,0	13,0	14,5	9,4	(25,0)	(18,2)	0,0
Oslo	7,5	8,9	6,8	7,8	10,3	9,7	11,8	9,7
Ikke-innvandrere⁶								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	7,5	11,7	7,2	4,9	4,7	3,4	4,8	4,7
Sentrale kommuner	6,8	10,5	6,7	4,5	3,6	4,7	4,6	3,0
Storbyer ekskl. Oslo	6,2	8,2	6,9	3,8	4,7	5,9	6,1	3,7
Oslo	4,9	7,6	5,1	3,7	6,3	13,6	12,7	2,9

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntekstgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen ($E=0,5$).

³ Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.

⁴ Inndeling av kommunene etter sentralitet avviker fra den som vanligvis blir brukt. Se vedlegg B.

⁵ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Tyrkia.

⁶ Inklusive ikke-vestlige innvandrere.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

() N mindre enn 25, se vedleggstabell A12.

Tabell 4.13 er nesten identisk med tabell 4.12. Vi har bare byttet ut barnets alder med forsørgerens alder. Bildet blir mye godt det samme som vi fant i tabell 4.12. Når vi kontrollerer for innvandringsbakgrunn og forsørgerens alder, reduseres andelen barn av enslige mødre som bor i husholdninger med lav inntekt når vi beveger oss fra perifere kommuner, via mer sentrale kommuner og de andre storbyene (Bergen, Trondheim, Stavanger) til Oslo. Blant barn av enslige fedre ser det ikke ut til at dette mønsteret holder. Verken blant dem med innvandringsgrunn eller med dem uten slik bakgrunn er lavinntektsandelen lavere i Oslo enn i mindre byer og kommuner i alle aldersgrupper. Vi ser for eksempel at lavinntektsandelen blant barn av enslige fedre uten innvandringsbakgrunn er høyest blant dem med fedre under 40 år som bor i Oslo.

5. Arbeid, trygd og lavinntekt

5.1. Yrkesaktivitet, sosioøkonomisk status og lavinntekt

Det at enslige forsørgere er yngre enn andre foreldre og at de i all hovedsak er kvinner (se kapittel 4), skulle, isolert sett, bidra til at enslige forsørgere har mindre betalt arbeid enn andre foreldre. Slik er det da også. Men det er like klart at andre forhold også spiller inn. Forskjellene i sysselsetting og arbeidstid mellom enslige forsørgere og andre foreldre blir ikke borte selv om vi tar hensyn til at de er yngre enn de gifte og samboende og til at de i overveiende grad er kvinner. I 2000 arbeidet 41 prosent av alle gifte eller samboende mødre med barn heltid, 40 prosent arbeidet deltid og 19 prosent var enten arbeidsledige eller stod utenfor arbeidsstyrken. Blant enslige mødre var det noe flere som arbeidet heltid (43 prosent), langt færre som arbeidet deltid (27 prosent) og flere som ikke var sysselsatt (30 prosent) (se avsnitt 1.4). Selv om enslige mødre arbeider heltid noe oftere enn gifte eller samboende mødre, så har de alt i alt en svakere tilknytning til arbeidslivet enn dem. De står oftere enn andre mødre uten arbeidsinntekt, sykepenge- og fødselspengerettigheter.

Blant fedre er det liten forskjell mellom gifte og samboende på den ene siden og enslige forsørgere på den andre. I begge grupper er ni av ti sysselsatt, og åtte av de sysselsatte arbeider heltid (se avsnitt 1.4).

Uansett hva som er årsaken til ulikhet i sysselsettingsgrad, får sysselsettingsgraden store konsekvenser for husholdningsmedlemmenes økonomiske velferd. Barn i husholdninger uten yrkesaktiv forsørger faller langt oftere under lavinntektsgrensen enn barn i husholdninger der en eller begge forsørgere er yrkesaktive. I 1998 lå 27 prosent av alle barn under 18 år som bodde i husholdninger uten yrkestilknyttede²⁸ husholdningsmedlemmer, under lavinntektsgrensen. Blant barn i husholdninger med bare ett yrkestilknyttet husholdningsmedlem lå vel to prosent under lavinntektsgrensen, i husholdninger med to eller flere

yrkestilknyttede var lavinntektsandelen under en prosent (Epland, 2001: 21).

I avsnitt 2.4 så vi at 35 prosent av alle barn av enslige forsørgere tilhørte husholdninger uten yrkestilknyttede, mens 28 prosent av barna i parhusholdninger tilhørte husholdninger uten yrkestilknyttede (3 prosent), eller med bare en yrkestilknyttet (25 prosent). Hver fjerde barn i parhusholdninger har altså bare en yrkesaktiv forsørger. Hvordan kommer disse barna ut økonomisk sammenliknet med barn av yrkesaktive og ikke-yrkesaktive enslige forsørgere?

Tabell 5.1 viser hvor viktig det er at forsørgere har inntektsgivende arbeid for at barn skal unngå å komme i en situasjon med små eller utilstrekkelige inntekter. 16,2 prosent av alle barn av enslige forsørgere uten yrkestilknytning i 2000 falt under lavinntektsgrensen, 1,5 prosent av barna i enslig forsørgerhusholdninger med minst én yrkestilknyttet person.²⁹ Tilsvarende ser vi at hvert tredje barn (32,9 prosent) i parhusholdninger uten yrkestilknyttede personer falt under lavinntektsgrensen, 3,7 prosent av alle barn i parhusholdninger med bare en yrkestilknyttet og svært få (0,2 prosent) der det er to eller flere yrkestilknyttede. Disse tallene viser også at det å være barn av yrkesaktiv enslig forsørger gir mindre sannsynlighet for å havne under lavinntektsgrensen enn om man er barn i en parhusholdning med bare én yrkesaktiv person. Det at forsørgerne står helt utenfor arbeidsmarkedet ser altså ut til å ha større økonomiske konsekvenser for barn i parhusholdninger enn for barn i enslig forsørgerhusholdninger. De offentlige overføringene virker trolig som en bedre buffer mot å falle under lavinntektsgrensen for enslige forsørgere enn for par med barn.

I tabell 5.2 presenterer vi lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere og par med barn etter *forsørgerens* (i parhusholdninger betrakter vi mor som forsørger) sosioøkonomiske status. Det er altså mors

²⁸ For å bli definert som yrkestilknyttet i inntektsstatistikken må en ha en yrkesinntekt (sum av lønns- og næringsinntekt) større enn minstepensjonen til en enslig, dvs. 86 756 kroner i 2000.

²⁹ Dersom noen av barna i husholdningen har yrkesinntekt høyere enn minstepensjon for enslig, vil også disse barna regnes som yrkestilknyttede.

Tabell 5.1. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter antall yrkestilknyttede² i husholdningen. Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Antall yrkestilknyttede								
Ingen	16,2	43,3	75,1	55 057	32,9	52,9	73,6	27 844
En	1,5	7,0	23,5	99 081	3,7	10,4	24,4	210 668
To eller flere	0,0	0,1	0,9	4 504	0,2	0,6	2,0	614 882

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrot-skalaen (E=0,5).

² Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

³ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Ektepar med barn og samboere med felles barn.

Tabell 5.2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter forsørgers² sosioøkonomiske status³. Barn av enslige forsørgere⁴ og par med barn⁵. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 639	2,2	4,7	9,9	853 371
Sosioøkonomisk status								
Selvstendig i primærnæringer	4,4	10,7	20,9	654	1,4	4,1	10,3	9 973
Selvstendig i andre næringer	7,4	16,7	30,1	2 768	2,0	3,6	6,2	19 625
Ansatt	1,3	6,4	22,3	92 511	0,5	1,1	3,1	572 014
Pensjonist/trygdemottaker	14,2	41,3	72,3	39 678	1,7	4,6	11,9	40 653
Under utdanning	8,0	28,1	58,1	19 840	2,9	5,3	10,2	55 826
Andre	57,2	74,9	86,1	3 188	8,3	18,0	34,9	155 280

¹ Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrot-skalaen (E=0,5).

² I par med barn regnes mor som forsørger.

³ Se vedlegg B for definisjon av sosioøkonomisk status. Omfatter ikke 26 barn der en mangler opplysninger om sosioøkonomisk status.

⁴ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁵ Ektepar med barn og samboere med felles barn.

(og enslig mors eller enslig fars) yrkestilknytning som legges til grunn. Det spiller ingen rolle om noen av barna som er registrert bosatt i husholdningen, er yrkestilknyttet.³⁰

I avsnitt 2.4 så vi også at barn i parhusholdninger oftere enn barn i enslig forsørgerhusholdninger har yrkesaktiv mor, men at barn av enslige forsørgere oftere enn andre barn har forsørger (mor eller far) som er under utdanning. Dette bidrar nok til at lavinntektsandelen er høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger. Av tabell 5.2 ser vi at i begge grupper av barn er lavinntektsandelen lavere blant dem som har yrkesaktiv forsørger enn blant dem som har forsørger som ikke er yrkesaktiv (pensjonist/trygdemottaker, under utdanning eller andre). I par med barn regnes mor som forsørger (se vedlegg B). Men vi ser også at for hver av gruppene i tabellen er lavinntektsandelen høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn i parhusholdninger. Det betyr at mors sosio-økonomiske status (fars status når

den enslige forsørgeren er en far) alene ikke kan forklare forskjellen i lavinntektsandel mellom de to gruppene av barn.

Lavinntektsandelen er høyere blant barn av enslige forsørgere under utdanning (8 prosent) enn blant barn av enslige forsørgere som er yrkestilknyttede, (1,3 prosent blant barn av ansatte). Vi har vært inne på at utbetalt studielån ikke regnes som inntekt (se avsnitt 3.4). En del av barna til studentene som ligger under lavinntektsgrensen, kan altså ha inntekt pluss utbetalt studielån over lavinntektsgrensen, selv om inntekten (eksklusive utbetalt studielån) ligger under. Men selv om vi skulle regne utbetalt studielån som inntekt, ville likevel lavinntektsandelen blant barn av forsørgere som er under utdanning, være høyere enn blant barn av yrkesaktive forsørgere. Av alle barn av enslige forsørgere under lavinntektsgrensen bor 278 i husholdninger som mottar studielån (se tabell 3.4). Dersom vi forutsetter at alle disse barna ville ha kommet over lavinntektsgrensen hvis utbetalt studielån ble regnet som inntekt, ville fortsatt 6,6 prosent av barn av enslige forsørgere under utdanning ha ligget under lavinntektsgrensen.

³⁰ Det er 7 649 flere barn av enslige forsørgere som ikke har yrkestilknyttet forsørger ifølge definisjonen av yrkestilknyttet i tabell 5.2, enn det er barn av enslige forsørgere som bor i husholdninger uten noen yrkestilknyttet (ifølge definisjonen av yrkestilknyttet i tabell 5.1).

Trygdemottakerne blant de enslige forsørgerne bidrar også til å trekke opp lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere. Det ser vi av at lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere som mottar pensjon eller trygd (14,2 prosent) er høyere enn gjennomsnittet for hele gruppen (6,6 prosent) (se tabell 5.2) og ved at barn av trygdede enslige forsørgere utgjør en så vidt stor andel av alle barn av enslige forsørgere (25 prosent) (se tabell 2.3). Men samtidig bidrar nok trygden til å redusere lavinntektsandelen blant enslige forsørgere som mottar trygd (se nærmere om dette i avsnitt 5.4).

Blant barn i parhusholdninger er det en langt lavere andel med trygdemottakende mor (5 prosent). Dessuten ligger lavinntektsandelen for denne gruppen (1,7 prosent) noe under lavinntektsandelen for alle barn i parhusholdninger (2,2 prosent). Sammen med fars inntekt er mors trygd tilstrekkelig til at de aller fleste av disse barna ikke faller i lavinntektsgruppen.

Når forsørgeren (mor i parhusholdninger) verken er yrkesaktiv, studerer eller mottar trygd, det vil si når hun faller i kategorien "Andre" og trolig i de fleste tilfellene er hjemmearbeidende, faller en høyere andel av barna i parhusholdningene under lavinntektsgrensen (8,8 prosent), og dette er, som vi har sett, en langt større gruppe enn trygdemottakerne. Mange av disse barna vil vi finne igjen i tabell 5.1 som barn i parhusholdninger med bare en eller ingen yrkestilknyttede, grupper med høyere lavinntektsandel enn lavinntektsandelen blant alle barn i parhusholdninger. Også blant barn av enslige forsørgere er lavinntektsandelen høyest for gruppen "Andre". Dette er enslige forsørgere som verken er yrkesaktive, studerer eller mottar trygd. Det er imidlertid en liten gruppe. Bare 2 prosent av alle barn av enslige forsørgere tilhører gruppen "Andre".

5.2. Utdanning, yrkesaktivitet og lavinntekt

I kapittel 4 så vi at lavinntektsandelen er høyest blant de barna som har forsørgere (mor i parhusholdninger) med bare grunnskole, lavest blant dem som har forsørgere med universitets- eller høgskoleutdanning. Mens 11 prosent av alle barn av enslige mødre med grunnskole som høyeste utdanning falt under lavinntektsgrensen, gjaldt dette bare 3 prosent av barna med en mor som hadde universitets- eller høgskoleutdanning (se tabell 4.6). Den viktigste grunnen til dette er nok at yrkesaktiviteten varierer med utdanningsnivået. Mens annethvert (50,2 prosent) barn av enslig forsørger med grunnskole i 2000 bodde i husholdning uten yrkestilknyttede, gjaldt dette hvert tiende (9,2 prosent) barn av enslig forsørger med lang høgskole- eller universitetseksamen (se vedleggstabell A9; jf. figur 5.1).

Av tabell 5.3 ser vi da også at lavinntektsandelen er langt lavere blant de barna som bor i husholdninger med yrkestilknyttede personer, enn i husholdninger uten personer med tilknytning til arbeidsmarkedet. Dette gjelder uansett barnets alder, forsørgerens kjønn og utdanning. Verken barnets alder, forsørgerens kjønn eller utdanning ser ut til å ha særlig stor selvstendig effekt på lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere når vi kontrollerer for yrkestilknytning. Når lavinntektsandelen er høyere blant barn av enslige mødre enn blant barn av enslige fedre, høyere blant de minste enn blant de noe eldre barna og høyere blant dem med lavt utdannet enn med høyt utdannet enslig far eller mor (se tabell, 4.1, 4.5 og 4.6), skyldes dette altså i vesentlig grad at de enslige fedrene, de enslige forsørgerne med noe større barn og de enslige forsørgerne med høy utdanning oftere enn andre forsørgere er yrkesaktive.

Tabell 5.3. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntektsgrensen², etter barnets alder og den enslige forsørgers kjønn og utdanningsnivå³ og etter om det er yrkestilknyttede⁴ i husholdningen. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Barnets alder				Barnets alder			
	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år
Alle	6,9	8,6	6,6	5,9	4,4	5,7	5,1	3,9
Grunnskole								
Yrkestilknyttede	2,4	1,6	2,4	2,7	3,0	7,0	4,2	2,2
Ikke yrkestilknyttede	18,5	17,1	18,8	19,7	21,6	22,2	18,8	22,7
Videregående skole								
Yrkestilknyttede	1,6	1,7	1,3	1,7	1,7	1,8	2,0	1,6
Ikke yrkestilknyttede	14,9	13,3	14,8	18,0	19,4	16,6	18,4	20,7
Universitet/høgskole. Kort								
Yrkestilknyttede	0,6	0,6	0,6	0,7	1,1	2,7	2,1	0,5
Ikke yrkestilknyttede	15,6	12,3	16,4	19,1	22,2	11,1	28,6	21,2
Universitet/høgskole. Lang								
Yrkestilknyttede	1,0	0,9	1,0	1,0	0,2	0,0	0,0	0,3
Ikke yrkestilknyttede	19,2	15,5	15,3	26,2	24,0	(0,0)	(18,2)	(36,4)

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntektsgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotkalkulaen ($E=0,5$).

³ Se vedlegg B for definisjon av utdanningsnivå.

⁴ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

() N mindre enn 25, se vedleggstabell A9.

Tabell 5.4. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntekstgrensen², etter den enslige forsørgers kjønn, alder og utdanningsnivå³ og etter om det er yrkestilknyttede⁴ i husholdningen. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Forsørgers alder				Forsørgers alder			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	6,9	10,3	6,9	4,7	4,4	6,1	5,5	3,6
Grunnskole								
Yrkestilknyttede	2,4	2,6	3,0	1,7	3,0	2,9	4,6	2,3
Ikke yrkestilknyttede	18,5	19,9	18,2	17,3	21,6	25,8	33,1	17,3
Videregående skole								
Yrkestilknyttede	1,6	1,8	1,7	1,3	1,7	2,6	2,0	1,4
Ikke yrkestilknyttede	14,9	14,0	15,4	15,7	19,4	19,7	21,2	18,1
Universitet/høgskole. Kort								
Yrkestilknyttede	0,6	0,8	0,7	0,5	1,1	2,0	2,7	0,4
Ikke yrkestilknyttede	15,6	11,6	16,6	17,0	22,2	(6,7)	40,7	15,5
Universitet/høgskole. Lang								
Yrkestilknyttede	1,0	0,0	0,8	1,1	0,2	0,0	0,0	0,3
Ikke yrkestilknyttede	19,2	(12,5)	18,1	21,4	24,0	-	(33,3)	(21,1)

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntekstgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

³ Se vedlegg B for definisjon av utdanningsnivå.

⁴ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

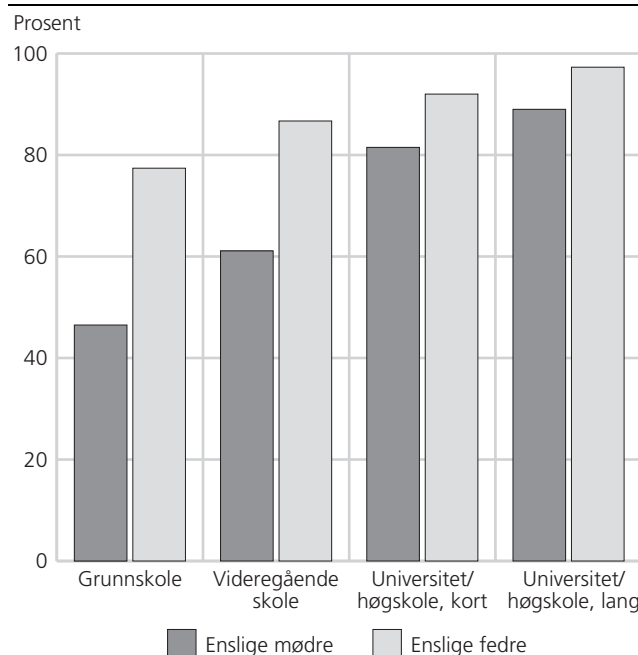
() N mindre enn 25, se vedleggstabell A10.

Blant små barn (0-5 år) i enslig forsørgerhusholdninger der forsørgeren har grunnskole som høyeste utdanning og er yrkestilknyttet³¹ er lavinntektsandelen høyere blant barn av enslige fedre (7,0 prosent) enn blant barn av enslige mødre (1,6 prosent). Også blant dem med samme utdanningsnivå, men uten yrkestilknytning er lavinntektsandelen høyere blant barn av enslige fedre (22,2 prosent), enn blant barn av enslige mødre (17,1 prosent). Dette gjelder også i mange andre grupper av barn av enslige mødre og fedre med samme utdanningsnivå og samme alder på barnet. Når lavinntektsandelen derfor alt i alt er høyere blant barn av enslige mødre enn blant barn av enslige fedre, 6,9 mot 4,4 prosent (se tabell 5.3), skyldes dette derfor i all hovedsak at enslige fedre oftere er yrkesaktive enn enslige mødre med samme utdanningsnivå.

Det er en noe lavere andel enslige mødre enn enslige fedre som har høyere utdanning. I 2000 hadde 22 prosent av alle barn av enslige mødre en forsørger med høgskole- eller universitetseksamen, 28 prosent av alle barn av enslige fedre.³² Siden forsørgerens yrkesaktivitet varierer sterkt med utdanningsnivå (se foran), kan dermed noe av forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige mødre og enslige fedre forklares med denne ulikheten i utdanningsnivå. Størst betydning har det nok likevel at andelen enslige fedre som er yrkesaktive, er høyere enn andelen enslige mødre som er yrkesaktiv på samme utdanningsnivå, og at denne forskjellen er størst blant dem som ikke har høyere utdanning (se figur 5.1). Siden mer enn tre av fire ens-

lige forsørgere ikke har utdanning på universitets- eller høgskolenivå, veier denne gruppen tungt ved beregning av lavinntektsandelen både for barn av enslige mødre og for barn av enslige fedre (se vedleggstabell A9).

Figur 5.1. Andel barn av enslige forsørgere¹ med minst én yrkestilknyttet² person i husholdningen, etter forsørgers kjønn og utdanningsnivå.² 2000. Prosent

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknyttet og utdanningsnivå.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå.

³¹ Eller ett eller flere barn i husholdningen er yrkestilknyttet.

³² Beregnet som andel av alle man har opplysninger om. Se vedleggstabell A9.

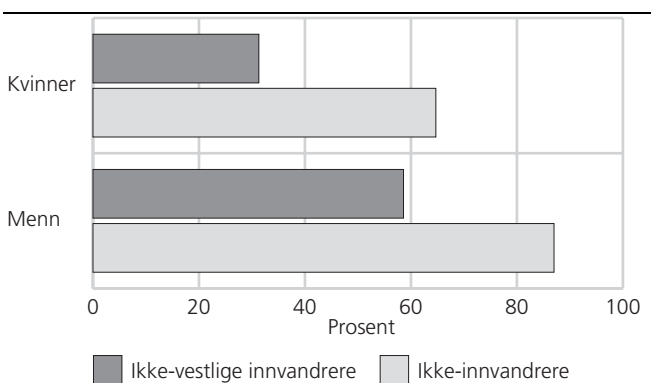
I tabell 5.4 har vi byttet ut barnets alder med forsørgerens alder. Ellers er tabellen helt lik tabell 5.3. Vi ser at lavinntektsandelen er langt lavere blant de barna som bor i husholdninger med yrkestilknyttede personer enn i husholdninger uten personer med tilknytning til arbeidsmarkedet. Dette gjelder uansett forsørgerens alder, kjønn og utdanning. Verken forsørgerens kjønn, alder eller utdanning ser ut til å ha særlig stor selvstendig effekt på lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere når vi kontrollerer for yrkestilknytning. Det betyr ikke at utdanning er uten betydning. De med høyest utdanning har gjerne lettere for å få arbeid enn dem med lavere utdanning (se figur 5.1). Tabell 5.4 bekrefter betydningen av forsørgerens yrkesaktivitet for om barn av enslige forsørgere skal tilhøre husholdninger med lav inntekt eller ikke.

5.3. Innvandringsstatus, arbeid og lavinntekt

I kapittel 4 så vi at andelen med lav inntekt var høyere blant barn av enslige forsørgere med innvandringsbakgrunn enn blant barn av enslige forsørgere uten slik bakgrunn. Spesielt høy var andelen med lav inntekt blant de med kort botid i landet (tabell 4.7 og 4.8). Vi antok at dette hadde sammenheng med innvandrernes problemer på arbeidsmarkedet og derav manglende eller lav yrkesinntekt.

Av figur 5.2 ser vi at yrkesdeltakelsen er vesentlig lavere blant enslige forsørgere med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn enn blant de uten slik bakgrunn. Andelen barn av enslige forsørgere som bor

Figur 5.2. Barn av enslige forsørgere¹, etter forsørgerens kjønn og barnets innvandringsbakgrunn.² Andel som bor i husholdning med minst én yrkestilknyttet.³ 2000. Prosent

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² For definisjon av innvandrere, se vedlegg B.

³ For definisjon av yrkestilknyttet, se vedlegg B.

Kilde: Inntektsstatistikk for personer og familier, Statistisk sentralbyrå

i husholdning med minst én yrkestilknyttet person er langt lavere blant barn med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn enn blant barn uten slik bakgrunn. Men kanskje det å være yrkestilknyttet betyr mindre for innvandreres muligheter for å sikre sine barn en økonomisk minstestandard, enn det gjør for de som ikke er innvandrere? Vi vet fra andre undersøkelser at innvandrere oftere enn andre nordmenn er arbeidsledige, at de oftere enn andre sysselsatte nordmenn arbeider deltid og de ofte må nøye seg med dårligere betalte jobber enn nordmenn (Blom, 1998; Lie, 2002). Kanskje betyr dette at mange av innvandrerne som tjener nok til å bli klassifisert som yrkestilknyttede³³, likevel ikke tjener nok til at de kan heve seg og sine over lavinntektsgrensen?

Tabell 5.5 tyder ikke på det, i hvert fall gjelder ikke dette for enslige forsørgere med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn. Lavinntektsandelen er ikke vesentlig lavere blant barn av yrkestilknyttede enslige forsørgere med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn enn blant dem uten slik bakgrunn, selv ikke når vi kontrollerer for forsørgerens kjønn og barnets alder. Det er heller ikke noen vesentlig forskjell i lavinntektsandel mellom barn av ikke yrkestilknyttede enslige forsørgere med og uten innvandringsbakgrunn. Unntaket er barn 11-17 år av enslige ikke yrkestilknyttede fedre. I denne gruppen er lavinntektsandelen blant barn med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn vesentlig høyere (35,9 prosent) enn blant barn uten slik bakgrunn (20,6 prosent). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrerbarn av enslige fedre, spesielt blant de minste barna (se vedleggstabell A7). Resultatene for denne gruppen er dermed sårbare for tilfeldige endringer fra det ene året til det andre.

Tabell 5.5 understreker betydningen av den enslige forsørgerens yrkesaktivitet for barnas økonomiske situasjon. Effekten av den enslige forsørgerens yrkestilknytning er betydelig selv når vi kontrollerer for barnets innvandringsstatus og alder, og den enslige forsørgerens kjønn. I alle grupper av barn av enslige mødre og fedre med samme alder og ikke-vestlig innvandringsstatus i tabell 5.5 er lavinntektsandelen betydelig høyere blant de barna som bor i husholdning med yrkestilknyttede enn i husholdning uten yrkestilknyttede. Det gjelder også i tabell 5.6, der barnets alder er byttet ut med forsørgerens alder.

³³ Yrkestilknyttede er personer med en yrkesinntekt større enn minstepensjonen til en enslig (86 756 kroner i 2000). Her teller vi barn i enslig forsørgerhusholdninger med og uten yrkestilknyttede, ikke barn av enslige forsørgere med og uten yrkestilknytning.

Tabell 5.5. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntekstgrensen², etter barnets alder og innvandringsstatus³, den enslige forsørgerens kjønn og etter om det er yrkestilknyttede⁴ i husholdningen. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Barnets alder				Barnets alder			
	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år
Alle	6,9	8,6	6,6	5,9	4,4	5,7	5,1	3,9
Ikke-vestlige innvandrere⁵								
Yrkestilknyttede	2,3	1,5	2,0	2,7	2,0	(0,0)	4,1	1,4
Ikke yrkestilknyttede	15,3	13,0	15,4	17,9	30,3	20,7	22,2	35,9
Ikke-innvandrere⁶								
Yrkestilknyttede	1,4	1,5	1,3	1,5	1,7	2,4	2,2	1,5
Ikke yrkestilknyttede	16,1	14,3	16,2	19,0	19,9	17,7	19,6	20,6

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntekstgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

³ Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.

⁴ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

⁵ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Tyrkia.

⁶ Inklusive vestlige innvandrere.

() N mindre enn 25, se vedleggstabell A7.

Tabell 5.6. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntekstgrensen², etter innvandringsstatus³ og den enslige forsørgerens kjønn og alder og etter om det er yrkestilknyttede⁴ i husholdningen. 2000. Prosent

	Kvinner				Menn			
	Forsørgerens alder				Forsørgerens alder			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	6,9	10,3	6,9	4,7	4,4	6,1	5,5	3,6
Ikke-vestlige innvandrere⁵								
Yrkestilknyttede	2,3	2,2	2,3	2,2	2,0	3,6	0,0	2,8
Ikke yrkestilknyttede	15,3	15,5	13,7	19,0	30,3	(65,0)	35,5	22,5
Ikke-innvandrere⁶								
Yrkestilknyttede	1,4	1,8	1,6	1,1	1,7	2,5	2,4	1,3
Ikke yrkestilknyttede	16,1	15,2	16,7	16,3	19,9	21,5	24,1	17,3

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntekstgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

³ Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.

⁴ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

⁵ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Tyrkia.

⁶ Inklusive vestlige innvandrere.

() N mindre enn 25, se vedleggstabell A8.

5.4. Yrkesinntekt, stønader og lavinntekt

En tredel av alle barn av enslige forsørgere bodde i 2000 i husholdninger med yrkesinntekt mindre enn minstepensjon til enslig (se tabell 5.7).³⁴ I 14 prosent av tilfellene hadde ikke den enslige forsørgeren yrkesinntekt i det hele tatt og 10 prosent hadde yrkesinntekt mindre enn en halv ganger folketrygdens grunnbeløp (G). Dette er en viktig inntektsgrense. Det er det

³⁴ Barns yrkesinntekt telles med både i denne tabellen og i de følgende tabellene. Vi har tidligere sett (tabell 5.1) at 55 057 eller 32,9 prosent av alle barn av enslige forsørgere i 2000 bodde i husholdninger uten noen yrkestilknyttede, dvs. i husholdninger hvor ingen person hadde yrkesinntekt større enn minstepensjonen til en enslig (86 756 kroner i 2000). Tabell 5.7 viser at 56 053 eller 35,3 prosent av de samme barna bor i husholdninger der husholdningens samlede yrkesinntekt er lavere enn minstepensjonen til en enslig. Det er altså flere barn av enslige forsørgere i husholdninger med samlet yrkesinntekt mindre enn minstepensjonen i tabell 5.7 enn det er barn av enslige forsørgere i husholdninger der ingen enkeltperson har yrkesinntekt lik eller større enn minstepensjon for enslig i tabell 5.1, stikk i strid med hva man logisk sett skulle forvente. Dette skyldes ulike måter å beregne lønnsinntekt på. Se vedlegg B for nærmere redegjørelse.

beløpet en enslig forsørger med overgangsstønad kan tjene uten at overgangsstønaden blir redusert. I 2000 utgjorde dette fribeløpet 24 200 kroner. Nesten en av fire (23,9 prosent) barn av enslige forsørgere bor altså i husholdninger der den enslige forsørgeren har så lav yrkesinntekt. For inntekter over en halv G), avkortes overgangsstønaden mot yrkesinntekten. For hver krone over fribeløpet den enslige forsørgeren tjener, reduseres overgangsstønaden med 40 øre (Kjønstad og Syse, 2001). Når yrkesinntekten overstiger 5,125 G, eller 248 000 kroner i 2000, er overgangsstønaden redusert til null.

Det er først og fremst blant barn av enslige forsørgere med overgangsstønad vi finner en høy andel forsørgere som har ingen eller lav yrkesinntekt, men også blant barn av enslige forsørgere uten overgangsstønad hadde 8 prosent av barna forsørger uten yrkesinntekt. I tillegg hadde 5,9 prosent av barna i denne gruppen forsørger med yrkesinntekt under en halv G. Tabell 5.7 viser også

Tabell 5.7. Barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ med og uten overgangsstønad etter yrkesinntekts² størrelse. 2000. Prosent og antall

	Alle		Med overgangsstønad		Uten overgangsstønad	
	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Alle	100,0	158 642	100,0	70 539	100,0	88 103
Yrkesinntekts størrelse						
Ingen yrkesinntekt	14,0	22 285	21,6	15 262	8,0	7 023
Under ½ G ³ (uavkortet stønad)	9,9	15 737	14,9	10 544	5,9	5 193
Fra ½ G og opp til 1 G	4,9	7 730	7,8	5 491	2,5	2 239
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁴	6,5	10 301	10,6	7 476	3,2	2 825
Minst lik minstepensjon	64,7	102 589	45,0	31 766	80,4	70 823

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Husholdningens samlede yrkesinntekt. I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også ha yrkesinntekt.

³ G = Folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000. De som mottar overgangsstønad, kan ha yrkesinntekt på inntil et halvt grunnbeløp uten at stønaden avkortes.

⁴ Minstepensjon = Folketrygdens minsteytelse for enslig alderspensjonist, 86 756 kroner i 2000.

at fire av fem (80,4 prosent) barn av enslige forsørgere uten overgangsstønad hadde forsørger med yrkesinntekt minst lik minstepensjon for enslig. Blant barn av enslig forsørger med overgangsstønad hadde under halvparten (45 prosent) forsørger med så høy yrkesinntekt.

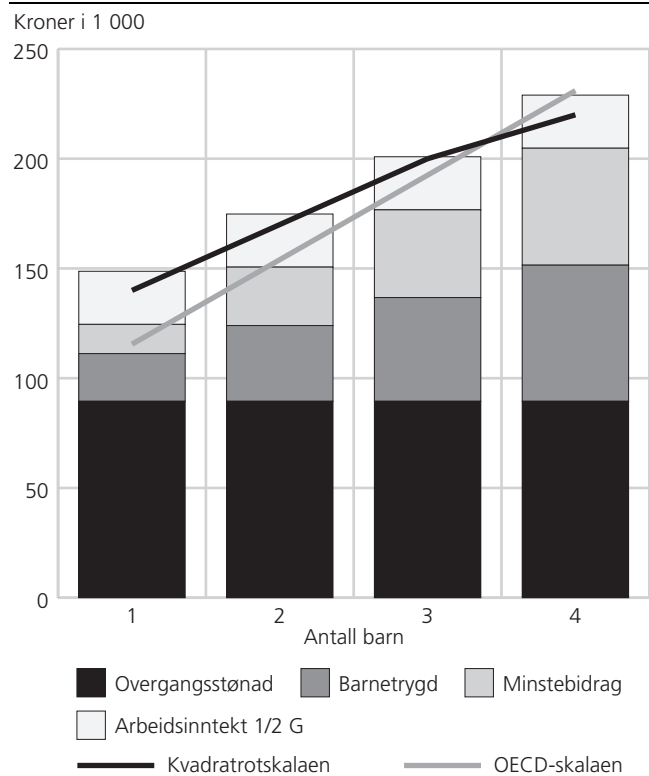
Det er grunn til å regne med at lavinntektsandelen er høy blant barn av enslige forsørgere som ikke mottar overgangsstønad og som dessuten har liten eller ingen yrkesinntekt. Men hva med dem som mottar overgangsstønad? Hvordan kommer de ut i forhold til lavinntektsgrensen? Av figur 5.3 ser vi at enslige forsørgere med det vi kan kalle en "minimumsinntekt", dvs. overgangsstønad, barnetrygd³⁵ og minstebidrag ligger under lavinntektsgrensen dersom vi forutsetter betydelige stordriftsfordeler ved at man deler husholdning med andre personer og benytter kvadratrot-skalaen ved fastsetting av lavinntektsgrensen. Men vi ser også at det ikke skal mer til enn en arbeidsinntekt på en halv G eller tilsvarende tillegginntekt, for eksempel i form av bidrag ut over minstebidraget eller sosialhjelp, så vil den enslige forsørgeren ha en samlet inntekt så vidt over lavinntektsgrensen

Velger vi en lavinntektsgrense med mindre vekt på stordriftsfordeler (OECD-skalaen), vil enslige forsørgere med ett barn ha en samlet inntekt over lavinntektsgrensen selv om de ikke mottar andre inntekter enn overgangsstønad, barnetrygd og minstebidrag. Enslige forsørgere med mer enn ett barn og tilsvarende inntekter vil ligge under denne lavinntektsgrensen.

Det er også verdt å merke seg at enslige forsørgere som i tillegg til full overgangsstønad, barnetrygd og minstebidrag også mottar full kontantstøtte for minst ett barn (36 000 kroner i 2000) (Kjønstad og Syse, 2001), vil få en inntekt over en lavinntektsgrense på 50 prosent av medianinntekten. Dette gjelder enten vedkommende

har ett, to, tre eller fire barn og uansett om vi velger å nytte kvadratrot-skalaen eller OECD-skalaen ved fastsetting av lavinntektsgrensen. Kontantstøtte gis til foreldre med barn fra ett til tre år som ikke har barnehageplass. Enslige forsørgere (og andre foreldre) med barn under tre år mottar også et småbarnstillegg til barnetrygden (se fotnote 35). Dermed blir avstanden til lavinntektsgrensen enda større for denne gruppen. Sett på denne bakgrunn er det kanskje ikke grunn til å regne med at så svært mange barn av enslige forsørgere med overgangsstønad skal falle under lavinntektsgrensen.

Figur 5.3. Enslige forsørgere med bare overgangsstønad, barnetrygd¹, minstebidrag og arbeidsinntekt på ½ G², etter antall barn og sammenliknet med to ulike lavinntektsgrenser (kvadratrot-skalaen og OECD-skalaen).³ Regneeksempel. 2000. Kroner

¹ Se fotnote 35.

² G = folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000.

³ 50 prosent av medianinntekten i fordelingen av inntekt etter skatt per forbruksenhed (ekvivalentinntekten) for alle personer.

Tabell 5.8. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under ulike lavinntektsgrenser², etter yrkesinntektens størrelse³. 2000. Prosent og antall

	Med overgangsstonad				Uten overgangsstonad			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	8,2	26,9	56,5	70 539	5,3	13,4	28,1	88 103
Yrkesinntektens størrelse								
Ingen yrkesinntekt	19,1	52,9	84,6	15 262	22,8	48,3	75,6	7 023
Under ½ G ⁴ (uavkortet stønad)	15,1	46,6	81,4	10 544	19,2	42,7	72,0	5 193
Fra ½ G og opp til 1 G	9,5	34,4	73,0	5 491	17,8	36,4	63,4	2 239
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁵	6,6	27,1	63,7	7 476	22,3	41,7	63,3	2 825
Minst lik minstepensjon	0,9	6,6	30,3	31 766	1,5	5,9	17,6	70 823

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosent) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrot-skalaen ($E=0,5$).

³ Husholdningens samlede yrkesinntekt. I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også ha yrkesinntekt.

⁴ G = Folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000. De som mottar overgangsstonad, kan ha yrkesinntekt på inntil et halvt grunnbeløp uten at stonaden avkortes.

⁵ Minstepensjon = Folketrygdens minstepensjon for enslig alderspensjonist, 86 756 kroner i 2000.

Tabell 5.9. Barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter hva slags stønader den enslige forsørgeren mottar. 2000. Prosent og antall

	Alle		Med overgangsstonad		Uten overgangsstonad	
	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall
Alle	100,0	158 642	100,0	70 539	100,0	88 103
Stønad mottatt²						
Stønad til barnetilsyn	43,9	69 653	68,7	48 430	24,1	21 223
Utdanningsstonad	9,8	15 626	21,5	15 152	0,5	474
Økonomisk sosialhjelp	17,5	27 688	24,2	17 084	12,0	10 604

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² En og samme enslige forsørger kan motta flere enn en av disse stønadene.

Av tabell 5.8 ser vi at ett av fem (19,1 prosent) barn av enslige forsørgere med overgangsstonad uten yrkesinntekt tilhører en lavinntektsusholdning. Blant de barna i den samme gruppen som bor i husholdninger med yrkesinntekt mellom G og minstepensjon for enslig er det bare 7 prosent som har lav inntekt, og blant dem med yrkesinntekt lik eller større enn minstepensjon er det bare en av hundre (0,9 prosent) som ligger under lavinntektsgrensen. Blant barn av enslige forsørgere uten overgangsstonad finner vi et noe annet bilde. I denne gruppen er lavinntektsandelen omtrent den samme blant dem som bor i husholdning med yrkesinntekt mellom grunnbeløpet og minstepensjonen (22,3 prosent), som blant dem i husholdning uten yrkesinntekt (22,8 prosent). Det er først når arbeidsinntekten er høyere enn minstepensjonen, at lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere uten overgangsstonad blir vesentlig lavere. Færre enn to prosent av barn av enslige forsørgere i denne gruppen faller under lavinntektsgrensen.

Det er altså først når arbeidsinntekten kommer på nivå med overgangsstonaden,³⁶ at andelen barn av enslige forsørgere uten overgangsstonad som faller under lavinntektsgrensen, blir vesentlig lavere enn for barn av enslige forsørgere uten arbeidsinntekt. Når

lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere med ingen eller liten arbeidsinntekt (mindre enn en halv G) ikke er vesentlig høyere blant dem uten enn blant dem med overgangsstonad, må dette bety at mange av dem som ikke mottar overgangsstonad, har andre inntekter som kompenserer for dette, for eksempel høyere bidrag enn minstepensjon, kontantstøtte eller andre former for overføringer.

Vi har sett at andelen barn av enslige forsørgere som ligger under lavinntektsgrensen er høyere blant dem som mottar trygd enn blant dem som ikke gjør det. Nesten halvparten (44,5 prosent) av barn i enslig forsørgerhusholdninger hadde i 2000 forsørger som mottok hel eller redusert overgangsstonad. Nesten like mange (44 prosent) mottok stønad til barnetilsyn. Hvert tiende barn (9,8 prosent) i enslig forsørgerhusholdning hadde forsørger som mottok utdanningsstonad for enslig forsørger, hvert sjettede (17,5 prosent) hadde forsørger som mottok sosialhjelp (se tabell 5.9). De fleste av de 44 prosent som mottok stønad til barnetilsyn, var trolig i arbeid, men noen var nok også under utdanning. De som mottok utdanningsstonad, må vi regne med var under utdanning.

Mange, men ikke alle, kombinerte disse stønadene med overgangsstonad. To av tre barn (68,7 prosent) av enslige forsørgere med overgangsstonad mottar også

³⁶ I 2000 var minstepensjonen for enslig folketrygdspensjonist 86 756 kroner, mens overgangsstonaden var på 89 497 kroner.

stønad til barnetilsyn. Blant barn av enslige forsørgere uten overgangsstønad mottok en av fire (24,1 prosent) denne stønaden. Det er færre som mottar de andre stønadene, både blant dem med og dem uten overgangsstønad. I tillegg til at mange enslige forsørgere kombinerer overgangsstønaden med stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og sosialhjelp er det trolig også mange som kombinerer de tre sistnevnte ytelsene. Gruppene i tabell 5.9 og 5.10 er altså ikke gjensidig utelukkende. De er overlappende.

Mange av de 12 prosent av barna til enslige forsørgere uten overgangsstønad som mottar sosialhjelp, er trolig blitt for gamle til at forsørgeren får overgangsstønad. Det samme må gjelde eventuelle andre barn i husholdningen. I denne gruppen vil vi vente å finne en høy andel under lavinntektsgruppen. Det vil vi også vente å finne i gruppen som både mottar overgangsstønad og sosialhjelp. Dette er husholdninger som neppe har særlig inntekt ut over overføringer fra det offentlige og barnas andre forelder.

Tabell 5.10 viser at 10-15 prosent av barn av enslig forsørger som mottar sosialhjelp tilhører husholdninger med lav inntekt, 11,1 prosent blant dem med overgangsstønad, 13,9 prosent blant de uten. Dette er mer enn blant de som mottar utdanningsstønad eller stønad til barnetilsyn. Det overraskende er kanskje at andelen sosialhjelpsmottakere under lavinntektsgrensen ikke er høyere og at forskjellen til de andre stønadmottakergruppene ikke er større. Kanskje kan vi ta dette som et tegn på at sosialhjelpen bidrar til å løfte de fleste enslige forsørgere med lav inntekt over lavinntektsgrensen.

Vi ser også at bare knapt 2 prosent av alle barn av enslige forsørgere uten overgangsstønad, men med stønad til barnetilsyn tilhørte husholdninger med lav inntekt. De fleste enslige forsørgerne i denne gruppen (med stønad til barnetilsyn, men uten overgangsstønad) vil være yrkesaktive. Det var derfor å vente at det ikke var mange i denne gruppen som ligger under lavinntektsgrensen.

Vi har tidligere sett at lavinntektsandelen varierer med barnas alder (tabell 4.1) og at dette i stor grad kan forklares ved at foreldre med større barn oftere er yrkesaktive enn de med små barn (se avsnitt 5.2). Dette gjelder likevel ikke blant barn av enslige forsørgere uten yrkestilknytning. I denne gruppen er lavinntektsandelen tvert imot noe høyere blant de eldste enn blant de yngste barna (tabell 5.3 og 5.5).

Dette bekreftes av tabell 5.11 og 5.12 og kan ha sammenheng med at overgangsstønaden først og fremst sikrer inntekt til livsopphold for enslige forsørgere med små barn. Etter en regelendring i 1998 forutsetter rett til overgangsstønad etter at barnet har fylt tre år en viss arbeids- eller studieaktivitet fra den enslige forsørgerens side. Denne regelendringen kan ha bidratt til at overgangsstønaden falt bort for en del enslige forsørgere med noe større barn, slik at disse falt under lavinntektsgrensen. I tillegg vil enslige forsørgere med små barn ha rett på småbarnstillegg til barnetrygden. Dersom de ikke har barnehageplass, får de også kontantstøtte. Småbarnstillegget og kontantstøtten bidrar, sammen med overgangsstønaden, barnetrygden og bidragsforskottet, til å sikre enslige forsørgere med små barn en viss minsteinntekt.

Tabell 5.10. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under ulike lavinntektsgrenser², etter hva slags stønader den enslige forsørgeren mottar. 2000. Prosent og antall

	Med overgangsstønad			Totalt antall	Uten overgangsstønad			Totalt antall
	50 prosent	60 prosent	70 prosent		50 prosent	60 prosent	70 prosent	
Alle	8,2	26,9	56,5	70 539	5,3	13,4	28,1	88 103
Stønad mottatt³								
Stønad til barnetilsyn	4,2	19,0	48,1	48 430	1,7	5,7	17,0	21 223
Utdanningsstønad	4,6	25,8	61,1	15 152	6,5	19,6	43,2	474
Økonomisk sosialhjelp	11,1	33,5	64,4	17 084	13,9	33,4	57,6	10 604

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntektsgrensen defineres som relativ avstand (prosenter) til medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadrattrot-skalaen ($E=0,5$).

³ En og samme enslige forsørger kan motta flere enn en av disse stønadene.

Tabell 5.11. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntektsgrensen², etter barnets alder, forsørgers kjønn og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt³. 2000. Prosent

	Barnets alder					
	Alle	0-2 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	16-17 år
KVINNER						
Alle	6,9	11,4	6,8	6,7	6,6	3,9
Mottar overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	18,8	17,2	17,2	22,3	20,7	26,8
Under ½ G ⁴	15,0	17,1	12,0	17,6	15,1	11,9
Fra ½ G og opp til 1 G	9,3	10,9	7,5	10,0	11,7	7,0
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁵	6,5	9,0	5,2	6,2	7,9	5,6
Minst lik minstepensjon	0,9	1,8	0,7	0,7	1,2	0,3
Mottar ikke overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	22,4	17,9	18,3	20,2	26,6	21,7
Under ½ G ⁴	19,6	24,8	16,1	17,3	23,6	14,7
Fra ½ G og opp til 1 G	18,1	15,9	17,9	17,3	21,6	11,3
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁵	22,2	32,7	22,5	25,2	24,0	12,4
Minst lik minstepensjon	1,5	2,6	1,7	1,5	1,7	0,8
MENN						
Alle	4,4	7,5	5,3	5,1	4,4	3,0
Mottar overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	39,0	(26,3)	35,6	42,4	(52,9)	:
Under ½ G ⁴	21,1	(8,3)	13,0	30,8	(29,2)	:
Fra ½ G og opp til 1 G	17,8	(0,0)	16,7	15,4	(44,4)	:
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁵	10,3	(11,1)	7,0	13,1	(4,5)	:
Minst lik minstepensjon	1,2	5,6	0,6	1,0	1,3	0,0
Mottar ikke overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	26,4	(50,0)	18,4	18,8	30,5	31,2
Under ½ G ⁴	16,2	(33,3)	5,5	13,6	19,8	15,6
Fra ½ G og opp til 1 G	15,4	:	(8,3)	7,5	22,6	10,3
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁵	23,4	:	(13,0)	26,2	23,2	23,8
Minst lik minstepensjon	1,4	1,0	2,4	1,8	1,3	0,8

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Lavinntektsgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).

³ Husholdningens samlede yrkesinntekt. I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også ha yrkesinntekt.

⁴ G = Folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000. De som mottar overgangsstønad, kan ha yrkesinntekt på inntil et halvt grunnbeløp uten at stønaden avkortes.

⁵ Minstepensjon = Folketrygdens minstestøtte for enslig alderspensjonist, 86 756 kroner i 2000.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

() N mindre enn 25, se vedleggstabell A13.

Tabell 5.12. Andel barn 0-17 år av enslige forsørgere¹ under lavinntektsgrensen², etter barnets alder og innvandringsstatus³ og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt⁴. 2000. Prosent

	Barnets alder					
	Alle	0-2 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	16-17 år
IKKE-VESTLIGE INNVANDRERE						
Alle	11,4	11,6	10,5	11,7	11,5	12,0
Mottar overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	11,1	9,3	10,6	13,0	11,5	18,8
Under ½ G ⁵	8,6	7,5	9,6	8,7	6,9	13,3
Fra ½ G og opp til 1 G	7,2	10,5	6,4	9,7	5,2	2,9
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	3,4	7,7	3,0	4,3	1,4	0,0
Minst lik minstepensjon	1,4	1,9	1,0	0,9	2,0	2,6
Mottar ikke overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	38,7	39,2	37,3	38,9	39,1	38,3
Under ½ G ⁵	25,3	(61,5)	30,2	28,6	21,4	24,5
Fra ½ G og opp til 1 G	15,8	:	(25,0)	24,0	16,5	7,0
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	14,8	:	(17,6)	20,0	13,5	14,0
Minst lik minstepensjon	2,8	2,9	2,4	4,4	2,3	3,0
IKKE-INNVANDRERE OG VESTLIGE INNVANDRERE						
Alle	6,3	11,3	6,5	6,3	6,0	3,3
Mottar overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	20,4	18,3	18,6	24,5	22,9	28,2
Under ½ G ⁵	15,8	17,7	12,2	18,9	17,3	11,3
Fra ½ G og opp til 1 G	9,6	10,8	7,8	10,1	13,2	8,3
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	6,8	9,0	5,3	6,5	8,3	7,5
Minst lik minstepensjon	0,9	1,9	0,7	0,7	1,2	0,1
Mottar ikke overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	20,4	12,0	15,8	17,6	25,5	19,8
Under ½ G ⁵	18,7	20,9	14,2	16,0	23,4	13,8
Fra ½ G og opp til 1 G	17,9	15,9	16,8	16,0	22,2	11,6
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	22,9	34,5	21,9	25,6	24,7	14,1
Minst lik minstepensjon	1,4	2,5	1,8	1,5	1,6	0,7

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.² Lavinntektsgrensen defineres som 50 prosent av medianinntekt i fordelingen av ekvivalentinntekten for alle personer. Kvadratrotskalaen (E=0,5).³ Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.⁴ Husholdningens samlede yrkesinntekt. I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også ha yrkesinntekt.⁵ G = Folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000. De som mottar overgangsstønad, kan ha yrkesinntekt på inntil et halvt grunnbeløp uten at stønaden avkortes.⁶ Minstepensjon = Folketrygdens minsteytelse for enslig alderspensjonist, 86 756 kroner i 2000.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

() N mindre enn 25, se vedleggstabell A14.

6. Oppsummering og diskusjon

6.1. Oppsummering

Formålet med denne rapporten er å belyse i hvilken grad lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere avviker fra lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger og hvordan den varierer mellom ulike grupper av enslige forsørgere etter demografiske kjennetegn (husholdningstype, barnets alder og innvandringsstatus, foreldres alder og sivilstand, bostedsfylke og -kommune), etter foreldrenes yrkesaktivitet og etter ulike kombinasjoner av arbeid og trygd.

Tidligere analyser av enslige forsørgeres inntekter og økonomiske situasjon bygger på utvalgsundersøkelser. Epland (2001) bygget for eksempel sin analyse på Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for husholdninger. Dette er en utvalgsundersøkelse med et utvalg på ca. 15 000 husholdninger i 1998. I utvalgsundersøkelser med utvalg av denne størrelsen vil en så vidt liten gruppe som enslige forsørgere og deres barn, vanskelig kunne deles opp i mindre grupper etter alder, yrkesaktivitet, innvandrerbakgrunn o.l. uten at tallene blir svært usikre. For å kunne gi et mer detaljert bilde av hvilke grupper av barn av enslige forsørgere som tilhører lavinntektsgruppen har vi i denne rapporten benyttet Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for personer og husholdninger. Denne statistikken er basert på registeropplysninger og omfatter hele befolkningen, ikke bare et utvalg av den.

Ved hjelp av opplysninger om hvem som mottar barnetrygd for enslige forsørgere og familiestatistikkenes opplysninger om hvilke barn som bor sammen med gifte foreldre eller i samboerfamilier med fellesbarn, kan vi gruppere 95 prosent av alle barn i to grupper, barn i enslig forsørgerhusholdninger og barn i parhusholdninger, og sammenlikne de to gruppernes økonomiske situasjon. Dette er første gangen det har vært mulig å nytte registerdata til slike analyser.

Analysene bekrefter tidligere analyser om *omfanget* av lavinntekt blant barn, men de kan også tyde på at *forskjellene* i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger er noe mindre

enn tidligere antatt. Vi finner at mer enn 30 000 barn bodde i husholdninger med ekvivalentinntekt lavere enn medianinntekten i 2000. Dette stemmer godt med tidligere analyser. Dersom vi forutsetter noe lavere stordriftsfordeler ved å dele husholdning og nytter den såkalte OECD-skalaen til å beregne ekvivalentinntekten, kommer vi en del høyere.

Ved å bruke kvadratrotskalaen får vi en lavinntektsandel blant barn av enslige forsørgere på 6,6 prosent og en lavinntektsandel blant barn i parhusholdninger på 2,2 prosent. Bytter vi til OECD-skalaen, vil 4,1 prosent av barna i enslig forsørgerhusholdningene og 3,5 prosent av barna i parhusholdningene befinne seg under lavinntektsgrensen. Sammenliknet med tidligere analyser er dette en vesentlig lavere lavinntektsandel blant barn av enslige forsørgere og en vesentlig høyere lavinntektsandel blant barn i parhusholdninger. Følgelig blir også forskjellen mellom de to gruppene av barn mindre enn i tidligere analyser.

Tidligere analyser har vist at sannsynligheten for å tilhøre lavinntektsgruppen er større for barn i husholdninger der ingen av de voksne er yrkesaktive, for barn med unge forsørgere og for barn med innvandrerbakgrunn enn for barn som ikke tilhører noen av disse gruppene. Dette bekreftes av våre analyser. Både blant barn av enslige forsørgere og blant barn i parhusholdninger øker lavinntektsandelen jo yngre foreldrene og barnet er og jo lavere utdanning foreldrene har. Lavinntektsandelen er høyere blant barn av enslige mødre enn blant barn av enslige fedre, høyere blant små enn blant eldre barn og den er høyere blant barn med innvandrerbakgrunn enn blant barn uten slik bakgrunn. I de fleste av disse gruppene er lavinntektsandelen høyere blant barn av enslige forsørgere enn blant barn som bor sammen med to foreldre.

Unntaket er barn med innvandrerbakgrunn. Blant barn med bakgrunn fra Øst-Europa og den tredje verden er lavinntektsandelen tvert imot høyest blant barn som bor i parhusholdninger. Dette skyldes kanskje at innvandrerbarna har flere søsken og tilhører større husholdninger enn barn uten innvandrerbakgrunn. Analysene har vist at sannsynligheten for å tilhøre en

husholdning med ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen øker med antall barn i husholdningen, spesielt blant barn i parhusholdninger. Oppholdstid i Norge er avgjørende for innvandrerbarnas sjanser for å komme under lavinntektsgrensen. Hvert fjerde barn med foreldre som har bodd mindre enn fem år i landet tilhører en lavinntektsusholdning. Dette gjelder både innvandrerbarn i enslig forsørgerhusholdninger og innvandrerbarn i parhusholdninger.

Lavinntektsandelen varierer med bosted, men det ser ikke ut til at mønsteret er det samme for barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger. Mens barn av enslige forsørgere har størst sannsynlighet for å havne under lavinntektsgrensen hvis de bor i de minste og mest perifere kommunene, er lavinntektsandelen blant barn i parhusholdninger høyest i Oslo. Er det innslaget av innvandrerbarn som gjør seg gjeldende?

Foreldrenes yrkesaktivitet er avgjørende for barns risiko for å tilhøre lavinnteksgruppen. Hvert sjettede barn av enslig forsørger uten yrkestilknytning tilhører lavinnteksgruppen, mindre enn to prosent av de i enslig forsørgerhusholdninger med minst én yrkestilknyttet person. Hvert tredje barn i parhusholdninger uten yrkestilknyttede hadde ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen, mot knapt 4 prosent der den ene av foreldrene var yrkesaktiv. Når begge foreldrene er yrkestilknyttede, faller lavinntektsandelen til 2 prosent.

Mye av forskjellene i lavinntektsandel mellom ulike grupper av barn lar seg forklare ved foreldrenes yrkesaktivitet. Forskjellen i lavinntektsandel mellom barn av enslige forsørgere med ulik utdanningsbakgrunn blir for eksempel langt på vei borte når vi kontrollerer for yrkestilknytning. Barn av yrkestilknyttede enslige forsørgere med lav utdanning har om lag samme lavinntektsandel som barn av yrkestilknyttede enslige forsørgere med høy utdanning. Barn av enslige forsørgere uten yrkestilknytning varierer heller ikke med forsørgerens utdanningsnivå. Derimot er lavinntektsandelen vesentlig høyere blant barn av enslige forsørgere uten yrkestilknytning enn blant dem med tilknytning til arbeidslivet, når vi sammenlikner grupper med samme utdanningsnivå og samme alder på barna.

Det samme ser vi når vi sammenlikner barn med og uten innvandringsbakgrunn, først de med yrkestilknyttede forsørgere og deretter de som ikke har forsørger med tilknytning til arbeidslivet. Forskjellen i lavinntektsandel mellom innvandrerbarn med yrkestilknyttet forsørger og andre barn med yrkestilknyttet forsørger er liten. Det samme gjelder forskjellen i lavinntektsandel mellom innvandrerbarn uten yrkestilknyttet forsørger og andre barn uten yrkestilknyttet forsørger. Derimot er lavinntektsandelen langt høyere blant dem uten enn blant dem med yrkestilknyttet

forsørger. Dette gjelder både innenfor gruppen av barn med innvandringsbakgrunn og innenfor gruppen av barn uten slik bakgrunn.

Vi kan altså slå fast at forsørgerens yrkestilknytning er av avgjørende betydning for om barn av enslige forsørgere skal havne i lavinnteksgruppen eller ikke. Men sannsynligheten for å ha en forsørger med tilknytning til arbeidslivet, og dermed også sannsynligheten for å havne over lavinntektsgrensen, varierer med andre kjennetegn ved barnas forsørgere, som for eksempel utdanningsnivå og innvandringsbakgrunn.

Lavinntektsandelen er høyere blant barn i parhusholdninger uten yrkestilknyttede forsørgere enn blant barn av enslige forsørgere uten yrkestilknytning (se foran i denne oppsummeringen). Betyr dette at barn av ikke yrkestilknyttede enslige forsørgere er bedre beskyttet av ulike offentlige stønader enn barn av ikke yrkestilknyttede gifte eller samboende foreldre? Våre analyser gir ikke svar på det. De viser imidlertid at hvert femte barn av enslige forsørgere uten yrkesinntekt faller under lavinntektsgrensen, enten den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad eller ikke. For de helt uten yrkesinntekt ser det altså ikke ut til at det å motta overgangsstønad påvirker sjansene for å havne i lavinnteksgruppen. Det skal likevel ikke store yrkesinntekter til før lavinntektsandelen blir betydelig redusert for barn av enslige forsørgere med overgangsstønad. Blant de som ikke mottar overgangsstønad, holder lavinntektsandelen seg like høy (rundt 20 prosent) når yrkesinntekten øker opp til nivået for minstepensjon til enslige folketrygdpensjonister.

Alt i alt er lavinntektsandelen likevel høyere blant de som mottar overgangsstønad (8 prosent) enn blant de som ikke mottar overgangsstønad (5 prosent). Årsaken er at andelen som har yrkesinntekt minst lik minstepensjon, er langt høyere blant de uten overgangsstønad (80 prosent) enn blant de med (45 prosent). I tillegg til at vel 70 000 av barna bodde i enslig forsørger husholdninger som mottok overgangsstønad, nøy nesten 70 000 barn av enslige forsørgere godt av stønad til barnetilsyn, nesten 16 000 utdanningsstønad og nesten 28 000 av sosialhjelp. Det var først og fremst de enslige forsørgerne med overgangsstønad som mottok en eller flere slike ytelser. Lavinntektsandelen blant barn av enslige forsørgere med sosialhjelp var høyere blant de uten overgangsstønad (14 prosent) enn blant de med (11 prosent). Knapt 2 prosent av alle barn av enslige forsørgere uten overgangsstønad, men med stønad til barnetilsyn tilhørte husholdninger med lav inntekt. De fleste av disse var trolig yrkesaktive.

Lavinntektsandelen varierer med barnas alder (se foran i denne oppsummeringen). Dette kan i stor grad forklares ved at foreldre med større barn oftere er yrkesaktive enn de med små barn. Blant barn av enslige forsørgere uten yrkestilknytning, er imidlertid lav-

inntektsandelen noe høyere blant de eldste enn blant de yngste barna. Dette kan ha sammenheng med at overgangsstønadens først og fremst sikrer inntekt til livsopphold for enslige forsørgere med små barn. Etter regelendringen i 1998 forutsetter rett til overgangsstønad etter at barnet har fylt tre år en viss arbeids- eller studieaktivitet fra den enslige forsørgerens side. Denne regelendringen kan ha bidratt til at overgangsstønadens falt bort for en del enslige forsørgere med noe større barn, slik at disse falt under lavinntektsgrensen. I tillegg vil enslige forsørgere med små barn ha rett på småbarnstillegg til barnetrygden. Dersom de ikke har barnehageplass, får de også kontantstøtte. Småbarnstillegget og kontantstøtten bidrar, sammen med overgangsstønadens, barnetrygden og bidragsforskottet, til å sikre enslige forsørgere med små barn en viss minsteinntekt. En tilsvarende inntektssikring har ikke enslige forsørgere med større barn.

6.2. Veien videre

Dette er første gang registerdata om barns familier og deres inntekter har vært benyttet til å analysere barns økonomiske situasjon. Tidligere har man basert seg på utvalgsundersøkelser. Hvorfor har man ikke tidligere tatt i bruk registerdata for slike analyser? Problemet har vært å skille enslige forsørgere fra samboere med bare særkullsbarn. Dette lar seg ikke gjøre alene ved hjelp av opplysningene i familiestatistikken. I Rikstrykdeverketts registre har man allerede i mange år hatt opplysninger om hvem som mottar barnetrygd som enslige forsørgere. Men i statistikk og analyser om personers, familiers og husholdningers inntektsforhold, regnes man som barn fram til man fyller 18 år, dvs. til man blir myndig. Så lenge aldersgrensen for rett til barnetrygd var 16 år, kunne man derfor ikke nytte opplysningene om hvem som mottar barnetrygd for enslig forsørger til å skille ut barn (under 18 år) av enslige forsørgere. Men fra 1. mai 2000 ble aldersgrensen hevet til 18 år. Dermed hadde man for første gang muligheten til å analysere barns økonomiske situasjon ved hjelp av registerdata.

En enkel tabellrapport som dette lar mange spørsmål stå ubesvart. Den representerer på mange måter bare de første spadestikk i det datagrunnlaget som er etablert ved hjelp av registerdata om barns familier og deres inntekter. Hva kan og bør gjøres i forlengelsen av denne rapporten?

For det første er det mulig å gjennomføre multivariate analyser (for eksempel logistisk regresjon) på grunnlag av den datafila som allerede er etablert. Dette vil kunne gi oss svar på hvilke av de ulike faktorene som bidrar til lavinntekt i barns husholdninger som betyr mest og hvor stor effekt de ulike faktorene har på variasjonen i lavinntektsandel mellom ulike grupper av barn. Hva betyr for eksempel familiestørrelsen og oppholdstiden for lavinntektsandelen blant innvandrerbarna? Hvor mye av den relativt høye

lavinntektsandelen blant Oslo-barn i parhusholdninger skyldes den høye andelen barn med innvandrerbakgrunn i hovedstaden?

For det andre kan den etablerte datafila også nyttes til mer inngående analyser av i hvilken grad de enkelte stønadene bidrar til å heve ulike grupper av barn over lavinntektsgrensen. Hva betyr overgangsstønadens, kontantstøtten og småbarnstillegget i barnetrygden for å heve de minste barna over lavinntektsgrensen? Hvor mange av de som i 2000 befant seg over lavinntektsgrensen, ville ha ligget under hvis de for eksempel ikke hadde mottatt småbarnstillegget? Og hva betyr sosialhjelpen? I hvilken grad bidrar den til å heve barn av enslige forsørgere og barn i parhusholdninger over lavinntektsgrensen?

For det tredje foreligger snart registerdata om barns familier og inntekter for 2001. Dermed kan vi etablere et tilsvarende datasett som for 2000 og analysere endringer fra 2000 til 2001. Vi vil kunne analysere endringer i status som enslig forsørger fra 2000 til 2001. Hvor stor er tilgangen på nye enslige forsørgere? Hvor kommer de fra? Hvor mange og hvem av de nye er ugifte (og ikke-samboende)? Hvor mange kommer fra etablerte parforhold? Hvor stor er avgangen? Hva går de til? Etablerer de seg med ny partner? Hvor mange og hvem forsvinner ut av gruppen fordi yngste barn blir 18 år eller flytter hjemmefra?

Vi vil også kunne analysere inntektsmobilitet fra 2000 til 2001. Hva er årsaken til at noen forlater lavinnteksgruppen fra det ene året til det neste? Hva betyr endringer i yrkestilknytning og hva betyr demografiske endringer, som for eksempel at tidligere enslige forsørgere etablerer seg i parforhold? I 2001 slo virkningene av innstramningen i reglene om tilståelse av overgangsstønad til for fullt. Utbetalt overgangsstønad ble i 2001 redusert med 25 prosent fra året før (fra vel 2,7 milliarder kroner i 2000 til knapt 2,1 milliarder i 2001), og antallet enslige forsørgere som mottok overgangsstønad, falt fra vel 40 000 i 2000 til 26 000 i 2001. Hva har skjedd med de som mistet overgangsstønad? Har de kommet i jobb? Har vi fått en ny gruppe barn under lavinntektsgrensen? Vi vil også kunne sortere ut og undersøke hvem det er som hele tiden, det vil si både i 2000 og i 2001, befinner seg i lavinnteksgruppen.

Enslige forsørgere er en gruppe som ser ut til å være mer utsatt på arbeidsmarkedet enn andre forsørgere (Kjeldstad og Rønsen, 2002). De rammes lettere av "dårligere tider" enn andre. Det er derfor viktig å følge utviklingen for denne gruppen i en periode der konjunktorene ser ut til å skifte, og arbeidsløsheten øker.

Litteratur

Andersen, Arne S., Eva Birkeland, Jon Epland og Mads Ivar Kirkeberg (red.): *Økonomi og levekår for ulike grupper trygdemottakere, 2001*, Rapporter 2002/20, Statistisk sentralbyrå.

Atkinson, A. B., L. Rainwater & T. M. Smeeding (1995): *Income Distribution in OECD Countries*, Social Policy Studies No. 18. OECD. Paris.

Blom, Svein og Agnes Aall Ritland (1997): "Levekår blant ikke-vestlige innvandrere: Trang økonomi, men færre enn antatt opplever diskriminering" i *Samfunnsspeilet* nr. 1, s. 2-16, Statistisk sentralbyrå.

Blom, Svein (1997): "Tracing the integration of refugees in the labour market" i *Statistical Journal of the United Nations ECE* 14 (1997) 243-265, IOS Press.

Blom, Svein (1998): *Levekår blant ikke-vestlige innvandrere i Norge*, Rapporter 98/16, Statistisk sentralbyrå.

Bradbury og Jäntti (1999): *Child Poverty across Industrialized Nations*, *Innocenti Occasional Papers*, Economic and Social Policy Series no. 71, Unicef, Firenze, Italia.

Bradshaw, J. (2000): *Measurement of absolute poverty*, Paper Prepared for Eurostat's Working Party on Social Exclusion and Poverty, 3-4 April 2000, Luxembourg.

Bratberg, Espen og Sigve Tjøtta (1999): *Levekår i barnefamilier etter skilsmisse*, Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning (SNF), Rapporter 1/99.

Byberg, Ingvild Hauge, Aslaug Hurlen Foss og Turid Noack (2001): *Gjete kongens harer - rapport fra arbeidet med å få samboerne mer innpasset i statistikken*, Rapporter 2001/40, Statistisk sentralbyrå.

Citro, C. og R. Michael (red) (1995): *Measuring poverty: a new approach*, National Academy Press, Washington D.C.

Dahl, Grete (1993): "Enslige forsørgere" i *Sosialt utsyn 1993*, s. 313-323, Statistiske analyser 1, Statistisk sentralbyrå.

Dahl, G., E. Flittig, J. Lajord og D. Fredriksen (1995): *Trygd og velferd*. Rapporter 95/29, Statistisk sentralbyrå.

Dalaker, J (1999): *Poverty in the United States: 1998*. Current Population Reports, Series P60-207. US Census Bureau. Washington D.C.

Epland J. og G. Frøiland (2002): *Husholdningenes inntekter. En sammenligning av nasjonalregnskapets og inntektsundersøkelsens inntektsbegreper*. *Notater* 2002/76, Statistisk sentralbyrå.

Epland, Jon (2001): *Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utvikling og årsaker*, Rapporter 2001/9, Statistisk sentralbyrå

Espeland, K. W. (2001): *Utviklingstrekk i barne-trygden. Trygd og pensjon, 2-2001*. Skattebetalerforeningen.

Eurostat (1998): *Recommendations from the Task Force on Social Exclusion and Poverty*, Luxembourg.

Eurostat (1999): *European Community Household Panel (ECHP): Selected Indicators from the 1995 Wave*, Luxembourg.

Expert Group on Household Income Statistics (2001): *Final Report and Recommendations*, Ottawa, Canada.

Flittig, Else og Jorunn Lajord (1993): "Store levekårsforskjeller mellom grupper av enslige forsørgere" i *Samfunnsspeilet* nr. 1, s. 24-27, Statistisk sentralbyrå.

Förster, M. F., J. Redl, U. Tentschert & M. Till (2001): *Dimensions of Poverty in Austria in the Late 1990s*. Eurosocial Reports, Vol. 69, European Centre for Social Welfare Policy and Research. Vienna Austria.

- Høydahl, E., H. Skiri og L. Østby (2000): "Befolkning" i *Sosialt utsyn 2000*. Statistiske analyser nr. 35, Statistisk sentralbyrå.
- Jarvis, S. & S. P. Jenkins (1997): *Marital Splits and Income Changes: Evidence for Britain*. *Innocenti Occasional Papers*, Economic and Social Policy Series no. 60, Firenze Italia
- Kirkeberg, Mads Ivar og Vidar Pedersen (2000): "Mottakere og ytere av barnebidrag: Hvem har best økonomi?" i *Samfunnsspeilet* nr. 5, s. 2-10, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, Ragni Hege og Randi Kjeldstad (2003): *Foreldres arbeidstid 1991-2001*, kommer i serien Rapporter fra Statistisk sentralbyrå.
- Kjeldstad, Randi (1998): *Enslige forsørgere: Forsørgelse og levekår før og etter overgang til en ny livsfase*, Sosiale og økonomiske studier 100, Statistisk sentralbyrå.
- Kjeldstad, Randi og Marit Rønsen (2002): *Enslige foreldre på arbeidsmarkedet 1980-1999. En sammenligning med gifte mødre og fedre*, Statistiske analyser 49, Statistisk sentralbyrå.
- Kjeldstad, Randi og Marit Rønsen (2003): "Lav sysselsetting blant enslige foreldre: Arbeidsvegring eller utestenging?" i *Søkelys på arbeidsmarkedet*, 1/2003, årgang 20.
- Kjønstad, Asbjørn og Aslak Syse (2001): *Velferdsrett I. Grunnleggende rettigheter. Rettsikkerhet. Tvang*, Gyldendal forlag, Oslo.
- Lie, Benedicte (2002): *Innvandring og innvandrere 2002*, Statistiske analyser 50, Statistisk sentralbyrå.
- Lyngstad, Jan (2001): "Velferd, ulikhet og fattigdom" i Anders Barstad (red.): *På vei mot det gode samfunn?*, Notater 2001/21, Statistisk sentralbyrå.
- Melby, Ingrid (1997): "Etter samlivsbruddet: Far har best økonomi", *Samfunnsspeilet* nr.1, Statistisk sentralbyrå.
- Mohamed, Ahmed og Jon Epland (2000): "Regionale forskjeller i familieinntekt: Høyest inntekter i Akershus og lavest i Hedmark" i *Samfunnsspeilet* nr. 5, s. 11-15, Statistisk sentralbyrå.
- NOU (1996:13): *Offentlig overføringer til barnefamilie*, Barne- og familiedepartementet.
- OECD (1982): *The OECD List of Social Indicators*, OECD, Paris.
- OECD (1999): *Trends in income distribution and poverty in the OECD area*, Working Party on Social Policy, 21st and 22nd October 1999. Paris.
- Oxley, H., T. T. Dang, M. Förster, og M. Pellizzari (2000): *Income inequalities and poverty among children and households with children in selected OECD countries*, i Vleminckx, K. og T. M. Smeeding (red): *Child Well-Being, Child Poverty and Child Policy in Modern Nations. What Do We Know?*. The Policy Press, Bristol.
- Pedersen, P. J. og N. Smith (1998): *Low incomes in Denmark, 1980 - 1995*. Working Paper No. 19, Centre for Labour Market and Social Research. University of Aarhus and the Aarhus School of Business.
- Rikstrygdeverket (2003): "Rundskriv til barnetrygdloven", 00.02.2003 nr. 11.
- Statistisk sentralbyrå (1999): "Flest svensker i innvandrerbefolkningen", *Befolkningsstatistikk*. Innvandrerbefolkningen, 1. januar 1999, www.ssb.no, 25.10.1999.
- Statistisk sentralbyrå (2000): *Befolkningsstatistikk, familier. Offisiell familiestatistikk endres*, <http://www.ssb.no/emner/02/01/20/familie/>.
- Statistisk sentralbyrå (2001): "Grunntabeller. Arbeidskraftundersøkelsene (AKU)". Upublisert notat, Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk.
- Statistisk sentralbyrå (2002a): "Lønn viktigste inntekt for enslige forsørgere", *Inntektsstatistikk, personer og familier*, www.ssb.no, 21.06.2002.
- Statistisk sentralbyrå (2002b): "10 300 ekteskap oppløyst ved skilsmål", *Befolkningsstatistikk*. Skilsmål og separasjonar, 2001, www.ssb.no, 03.10.2002.
- Statistisk sentralbyrå (2002c): "Husholdningene blir stadig mindre - men store regionale forskjeller", *Folke- og bolig tellingen 2001*, www.ssb.no, 02.09.2002.
- Statistisk sentralbyrå (2002d): "Store husholdninger blant ikke-vestlige innvandrere", *Innvandrerne husholdninger*. Folke- og bolig tellingen 2001, www.ssb.no, 09.09.2002.
- Statistisk sentralbyrå (2002e): "Sosiale indikatorer" i *Samfunnsspeilet* nr. 4-5.
- Statistisk sentralbyrå (2003): *Inntektsstatistikk for personer og familier 1999-2000*. NOS, C 749.

Stortingsmelding nr 50 (1998-1999): *Utjæmningsmeldinga. Om fordeling av inntekt og levekår i Norge*, Sosial- og helsedepartementet.

Texmon, Inger (1999): "Samliv i Norge mot slutten av 1900-tallet. En beskrivelse av endringer og mangfold", vedlegg 3 i NOU 1999:25: *Samboerne og samfunnet*, Barne- og familiedepartementet.

Østby, Lars (2001): *Flyktningers sekundær-flyttinger under 1990-tallet*, Rapporter 2001/22, Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg A

Tabeller

Tabell A1. Andel barn 0-17 år i utvalgte grupper¹ under ulike lavinntektsgrenser². OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	4,1	11,6	26,1	158 642	3,5	7,9	15,8	853 394
Barnets alder								
0-2 år	5,9	15,8	34,6	14 518	3,6	8,0	15,7	154 645
3-6 år	4,1	11,4	26,9	35 145	3,9	8,9	17,6	203 248
7-10 år	4,0	12,2	27,8	41 267	3,9	8,8	17,7	196 764
11-15 år	4,1	11,7	25,3	49 531	3,3	7,4	14,8	219 610
16-17 år	2,7	6,9	16,2	18 181	2,2	4,8	9,8	79 127
Antall barn i husholdningen⁵								
1	2,4	5,9	14,0	68 701	1,9	3,6	6,7	160 260
2	3,7	10,9	27,1	61 918	2,0	4,4	9,5	379 548
3	7,1	22,3	48,4	21 552	3,6	9,2	20,9	236 931
4	12,2	37,9	67,7	4 700	9,8	23,2	43,3	57 576
5 eller flere	20,8	56,7	83,4	1 744	28,7	52,9	72,4	19 079
Forsørgers alder⁶								
Under 20 år	20,0	38,2	63,0	988	21,3	36,9	54,8	629
20-24 år	4,7	13,4	31,5	7 585	7,1	15,0	28,1	17 808
25-29 år	4,4	12,8	30,6	19 631	4,2	9,8	19,7	95 044
30-34 år	4,7	14,4	31,8	34 616	3,9	8,9	18,1	211 577
35-39 år	4,1	12,0	27,4	40 606	3,7	8,2	16,5	243 502
40 år eller eldre	3,2	8,4	18,7	55 216	2,7	5,8	11,5	284 823
Forsørgers sivilstatus⁶								
Aldri gift	3,6	10,9	26,3	64 484	2,6	6,4	13,9	135 868
Gift	13,4	29,8	49,5	641	3,8	8,3	16,3	694 426
Skilt	2,7	9,1	22,6	60 402	2,2	6,1	13,8	17 753
Separert	7,7	18,3	34,3	26 153	5,2	10,6	18,6	4 480
Annet	5,3	12,1	23,1	6 962	1,9	3,4	12,0	856
Forsørgers utdanningsnivå								
Grunnskole	6,7	18,9	39,0	21 534	8,3	17,7	30,9	75 758
Videregående	3,8	11,4	27,0	100 120	2,8	7,4	16,6	485 596
Universitet/høyskole, kort	2,0	5,2	12,8	29 410	1,6	3,5	7,6	235 479
Universitet/høyskole, lang	1,7	3,4	7,2	4 182	1,4	2,5	4,6	38 394
Uoppgitt	15,8	35,5	57,1	3 396	33,5	49,7	62,2	18 167
Innvandringsbakgrunn. Barnets bakgrunn⁷								
Ikke-innvandrer	3,6	10,6	24,7	149 327	2,2	5,8	13,3	797 058
Innvandrer	10,9	27,5	49,5	9 315	23,1	38,3	52,4	56 336
Herav fra:								
Vesten	15,1	24,5	38,1	1 035	14,6	20,2	27,1	6 610
Øst-Europa	12,2	31,3	54,5	1 404	24,7	37,9	52,2	10 930
Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia	10,0	27,1	50,2	6 876	24,1	41,5	56,7	38 796
Innvandringsbakgrunn. Forsørgers oppholdstid i Norge⁷								
Ikke-innvandrer	3,6	10,5	24,5	145 198	2,1	5,7	13,2	778 028
Innvandrer med oppholdstid	9,1	23,5	43,9	13 444	18,5	31,0	43,5	75 366
0-4 år	23,1	38,6	56,7	2 031	35,8	49,4	59,8	15 430
5-9 år	7,3	24,0	47,8	3 776	13,9	26,6	41,3	15 042
10-19 år	6,6	21,0	41,9	5 738	13,2	25,2	37,9	29 397
20 år eller mer	5,3	13,6	28,8	1 899	15,6	28,2	40,2	15 497
Bostedskommunens størrelse								
Under 2 000 innbyggere	5,8	13,9	30,0	3 117	3,9	10,2	21,9	24 001
2 000-4 999 innbyggere	4,8	13,3	30,0	14 639	3,6	8,8	19,0	99 417
5 000-9 999 innbyggere	4,4	12,3	28,2	21 048	3,0	7,6	16,8	127 155
10 000-19 999 innbyggere	4,1	12,0	26,9	29 009	2,9	7,1	15,4	166 630
20 000-49 999 innbyggere	3,9	11,3	25,5	38 068	3,1	6,8	13,7	190 205
50 000 innbyggere eller flere	3,8	10,7	24,1	52 761	4,6	8,9	15,4	245 986

Tabell A1 (forts.). Andel barn 0-17 år i utvalgte grupper¹ under ulike lavinntektsgrenser². OECD-skalaen. Barn av enslige forsørgere³ og par med barn⁴. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Bostedskommunens sentralitet⁸								
Perifere kommuner	4,5	13,0	28,1	18 629	3,6	8,7	19,0	123 380
Sentrale kommuner	4,2	11,9	26,7	102 814	3,1	7,2	15,0	564 374
Storbyer ekskl. Oslo	3,4	10,9	25,7	19 245	3,4	6,7	13,4	90 939
Oslo	3,7	9,3	21,3	17 954	7,3	13,4	19,8	74 701
Bostedsfylke								
01 Østfold	5,2	13,2	30,0	9 475	3,8	8,9	17,3	43 814
02 Akershus	3,3	8,3	18,3	16 157	2,5	4,9	9,0	97 064
03 Oslo	3,7	9,3	21,3	17 954	7,3	13,4	19,8	74 701
04 Hedmark	4,6	15,0	32,2	6 208	3,9	8,8	18,1	31 975
05 Oppland	4,7	13,5	29,3	5 311	3,9	9,2	18,8	32 530
06 Buskerud	4,3	12,3	27,2	8 521	3,9	7,9	15,1	43 187
07 Vestfold	4,4	11,7	25,9	8 904	3,5	7,3	14,7	38 890
08 Telemark	4,4	13,9	30,5	6 360	3,8	8,7	17,8	29 412
09 Aust-Agder	4,7	14,3	31,3	3 560	4,1	9,5	19,3	20 246
10 Vest-Agder	4,6	13,6	32,4	5 600	3,7	9,3	19,8	32 960
11 Rogaland	4,7	13,7	28,8	12 002	2,9	7,1	15,1	84 680
12 Hordaland	3,9	11,6	27,1	15 542	2,9	7,1	16,1	89 280
14 Sogn og Fjordane	3,3	9,4	24,2	2 787	2,1	6,6	15,5	23 129
15 Møre og Romsdal	4,2	11,8	27,0	7 174	2,6	6,6	15,1	49 358
16 Sør-Trøndelag	3,6	11,3	27,1	9 571	3,4	7,5	15,5	49 993
17 Nord-Trøndelag	4,7	13,5	32,2	4 089	3,3	8,4	19,8	25 701
18 Nordland	4,2	11,5	25,3	9 301	3,1	7,9	16,4	44 825
19 Troms	3,3	11,3	25,0	6 442	3,0	6,8	14,5	28 272
20 Finnmark	1,9	6,3	18,1	3 684	3,0	6,5	13,1	43 814

¹ Se vedlegg B for definisjon av kjennemerker ved gruppene. Mor regnes som forsørger i parhusholdninger.

² Se vedlegg B for definisjon.

³ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

⁴ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

⁵ 27 barn registrert som enslige er utelatt.

⁶ 11 barn der vi mangler opplysninger om forsørgers alder og sivilstand er utelatt.

⁷ Det er flere barn som har forsørgere definert som innvandrere (13 444) enn det er barn som selv er definert som innvandrere (9 315). Se vedlegg B.

⁸ Vår sentralitetsinndeling avviker fra den som vanligvis blir brukt. Se vedlegg B.

Tabell A2. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets innvandringsbakgrunn¹ (landbakgrunn). Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,9	853 394
Ikke-innvandrer	6,3	18,7	39,7	149 327	1,3	3,2	7,7	797 058
Innvandrer	12,1	30,5	57,8	9 315	14,6	26,5	41,7	56 336
Europa								
Danmark	22,0	35,4	52,4	164	8,5	11,7	18,6	975
Grønland	:	:	:	:	45,5	63,6	63,6	11
Finland	18,2	30,6	44,6	121	15,0	18,5	24,0	480
Færøyene	0,0	0,0	71,4	7	8,8	15,0	17,5	80
Island	17,8	34,1	55,6	135	9,5	13,9	18,9	792
Sverige	16,8	29,8	50,9	285	5,3	8,1	14,0	1 290
Albania	-	-	-	0	2,2	26,7	48,9	45
Belgia	8,3	58,3	58,3	12	13,0	13,0	26,1	46
Bulgaria	0,0	16,7	50,0	12	18,8	27,5	38,8	80
Estland	22,2	44,4	44,4	9	2,4	7,3	12,2	41
Frankrike	31,6	42,1	52,6	19	19,7	21,3	23,0	178
Hellas	:	:	:	:	15,4	15,4	61,5	13
Hviterussland	33,3	66,7	100,0	3	13,3	13,3	13,3	15
Irland	:	:	:	:	31,3	31,3	31,3	16
Kroatia	25,0	39,6	56,3	48	22,5	34,3	52,0	475
Italia	0,0	28,6	42,9	7	15,8	17,5	19,3	57
Latvia	0,0	66,7	100,0	3	13,6	25,0	31,8	44
Jugoslavia	16,9	46,8	75,6	581	30,7	44,7	61,0	5 174
Nederland	10,5	21,1	52,6	38	9,4	14,8	19,3	513
Polen	12,4	29,2	45,3	161	6,7	12,3	20,6	826
Portugal	23,5	47,1	58,8	17	14,9	29,8	36,2	47
Romania	5,1	10,3	30,8	39	14,5	25,0	32,9	76
San Marino	-	-	-	0	:	:	:	:
Sovjetunionen	12,5	37,5	37,5	8	0,0	0,0	2,8	36
Litauen	11,1	22,2	22,2	9	9,1	27,3	38,6	44
Spania	26,3	31,6	63,2	19	8,9	17,8	28,9	45
Moldova	:	:	:	:	10,0	30,0	40,0	10
Storbritannia	9,4	18,9	30,2	53	21,7	26,6	32,6	737
Russland	17,5	30,1	62,1	103	8,3	17,0	26,9	616
Sveits	0,0	33,3	55,6	9	20,3	23,4	37,5	64
Tsjekkoslovakia	0,0	0,0	75,0	4	9,5	9,5	19,0	21
Tyrkia	14,7	39,9	65,6	346	16,1	32,7	51,6	3 362
Tyskland	22,1	40,7	50,0	86	14,4	19,6	29,2	688
Slovenia	-	-	-	0	:	:	:	:
Ukraina	15,4	15,4	69,2	13	14,5	29,1	40,0	55
Ungarn	0,0	0,0	55,6	9	16,5	21,5	34,2	79
Østerrike	28,6	28,6	28,6	7	5,0	35,0	40,0	20
Bosnia-Hercegovina	14,1	38,3	67,7	384	5,1	12,7	23,6	3 018
Makedonia	18,2	45,5	54,5	11	10,0	24,1	48,2	220
Slovakia	:	:	:	:	33,3	37,5	45,8	24
Tsjekkia	0,0	0,0	0,0	5	0,0	6,7	36,7	30
Afrika								
Algerie	8,3	44,4	75,0	36	15,3	42,6	61,4	202
Angola	0,0	0,0	100,0	3	0,0	0,0	14,3	7
Botswana	:	:	:	:	0,0	0,0	33,3	3
Burundi	14,3	28,6	28,6	7	8,3	33,3	75,0	12
Komorene	:	:	:	:	-	-	-	0
Benin	:	:	:	:	-	-	-	0
Elfenbeinskysten	12,5	12,5	50,0	8	0,0	9,1	36,4	11
Eritrea	5,8	23,1	53,8	52	5,0	17,1	29,1	199
Etiopia	7,5	20,0	55,3	255	8,6	14,3	28,9	463
Egypt	:	:	:	:	28,4	44,6	50,0	74
Djibouti	:	:	:	:	0,0	0,0	0,0	3
Gabon	-	-	-	0	:	:	:	:
Gambia	5,7	13,6	36,4	88	6,4	14,6	33,9	171
Ghana	19,7	29,5	36,1	61	17,2	28,0	38,0	379
Guinea	-	-	-	0	0,0	0,0	7,7	13
Guinea-Bissau	-	-	-	0	:	:	:	:
Kamerun	:	:	:	:	0,0	42,9	42,9	7
Kapp Verde	0,0	22,2	61,1	18	0,0	9,6	9,6	52
Kenya	5,0	40,0	60,0	40	9,8	16,7	38,6	132
Kongo-Brazzavill	0,0	0,0	0,0	5	0,0	5,3	73,7	19
Kongo	0,0	44,0	56,0	25	22,5	43,7	50,7	71

Tabell A2.(forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets innvandringsbakgrunn¹ (landbakgrunn). Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			Totalt antall
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	
Afrika (forts.)								
Lesotho	-	-	-	0
Liberia	33,3	33,3	33,3	3	0,0	0,0	33,3	3
Libya	-	-	-	0	21,4	35,7	35,7	14
Madagaskar	16,7	16,7	16,7	12
Malawi	.	.	.	0
Mali	-	-	-	0	0,0	0,0	100,0	5
Marokko	9,2	24,3	52,0	173	13,2	29,4	51,1	1 621
Mauritius	0,0	0,0	16,7	6	0,0	3,6	39,3	28
Namibia	-	-	-	0	25,0	75,0	75,0	4
Niger
Nigeria	5,6	11,1	27,8	18	10,4	13,3	18,5	135
Mosambik	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	6
Zimbabwe	0,0	33,3	33,3	3	0,0	23,1	30,8	13
Rwanda	33,3	40,0	80,0	15	25,8	27,4	50,0	62
Senegal	0,0	0,0	5,9	17
Den sentralafrik rep.	-	-	-	0
Sierra Leone	15,8	31,6	42,1	19	8,1	27,0	43,2	37
Somalia	9,1	24,5	54,6	1 585	11,5	28,9	59,1	2 022
Sudan	25,9	25,9	48,1	27	29,3	49,3	74,7	75
Sør-Afrika	0,0	50,0	50,0	4	21,6	24,3	24,3	37
Tanzania	0,0	26,1	60,9	23	22,4	29,9	46,3	67
Togo	0,0	0,0	33,3	6	0,0	14,3	52,4	21
Tunisia	0,0	14,3	85,7	7	16,2	42,7	68,4	117
Uganda	10,5	21,1	47,4	38	7,5	9,4	32,1	53
Zambia	25,0	50,0	50,0	4	0,0	12,5	37,5	8
Asia								
Afghanistan	15,4	26,9	48,1	52	30,0	53,5	74,3	417
Armenia	-	-	-	0	25,0	50,0	75,0	12
Aserbajdsjan	25,0	25,0	100,0	4	27,6	34,5	44,8	29
Bahrain	-	-	-	0	0,0	0,0	85,7	7
Bangladesh	5,0	35,0	60,0	20	24,8	30,8	40,6	133
Bhutan	-	-	-	0
Brunei	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	4
Burma	-	-	-	0	0,0	20,0	30,0	10
Sri Lanka	8,3	21,9	46,9	96	4,2	8,7	18,5	3 451
De forente arab. emir.	33,3	33,3	66,7	3	26,3	26,3	42,1	19
Filippinene	9,0	26,2	46,7	122	4,7	7,9	14,7	848
Georgia	-	-	-	0
Taiwan	22,7	27,3	27,3	22
Hongkong	6,7	46,7	66,7	15	16,1	24,5	40,6	155
India	10,0	30,0	47,0	100	7,4	12,6	20,4	1 652
Indonesia	20,0	80,0	100,0	5	26,4	34,0	41,5	53
Irak	17,1	38,9	66,9	357	27,2	48,8	73,9	3 292
Iran	8,8	22,0	45,1	577	14,5	27,9	43,4	2 493
Israel	0,0	42,9	100,0	7	9,3	9,3	58,1	43
Japan	23,9	23,9	26,1	46
Jordan	31,4	40,0	68,6	35
Kambodsja	4,8	57,1	85,7	21	6,0	25,0	42,9	84
Kasakhstan	44,4	44,4	44,4	9
Kina	20,3	40,7	61,0	59	27,2	39,3	52,3	749
Nord-Korea
Sør-Korea	10,0	40,0	80,0	10	27,7	34,0	38,3	47
Kuwait	20,0	45,0	55,0	20	35,3	58,8	58,8	34
Kypros	-	-	-	0
Laos	0,0	0,0	0,0	11
Libanon	14,8	34,9	80,4	209	11,8	41,6	66,4	363
Macao	57,1	57,1	85,7	7
Malaysia	0,0	75,0	75,0	4	15,8	26,3	47,4	38
Oman	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	6
Det palestinske området	-	-	-	0	0,0	0,0	25,0	12
Nepal	76,9	92,3	92,3	26
Pakistan	13,3	38,9	65,1	435	17,0	35,3	55,1	8 546
Qatar	-	-	-	0	33,3	33,3	33,3	3
Saudi-Arabia	14,3	42,9	71,4	7	16,7	66,7	66,7	6
Singapore	22,7	22,7	27,3	22
Tadsjikistan	-	-	-	0	60,0	60,0	60,0	5
Turkmenistan	-	-	-	0	62,5	62,5	62,5	8

Tabell A2.forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntekstgrenser¹, etter barnets innvandringsbakgrunn¹ (landbakgrunn). Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Asia (forts.)								
Usbekistan	-	-	-	0	36,4	36,4	81,8	11
Syria	6,5	13,0	60,9	46	30,5	49,8	65,6	311
Thailand	17,5	36,1	71,1	97	5,0	10,3	20,6	437
Vietnam	7,8	29,3	62,3	982	5,3	13,5	25,9	4 188
Jemen	:	:	:	:	13,0	30,4	65,2	23
Amerika								
Barbados	:	:	:	:	-	-	-	0
Canada	0,0	50,0	50,0	6	24,7	27,1	31,8	85
Caymanøyene	:	:	:	:	-	-	-	0
Costa Rica	-	-	-	0	:	:	:	:
Cuba	:	:	:	:	4,8	19,0	33,3	21
Dominica	0,0	0,0	0,0	3	-	-	-	0
Den dominikanske rep.	2,9	25,7	77,1	35	7,7	20,5	28,2	39
Grenada	:	:	:	:	:	:	:	:
Guatemala	0,0	0,0	66,7	3	14,3	14,3	28,6	7
Honduras	0,0	0,0	20,0	5	0,0	0,0	22,2	9
Jamaica	0,0	0,0	33,3	3	0,0	0,0	8,3	12
Mexico	40,0	40,0	40,0	10	6,3	12,5	18,8	16
De nederlandske ant.	:	:	:	:	-	-	-	0
Nicaragua	20,0	20,0	40,0	5	0,0	0,0	28,6	7
Panama	-	-	-	0	:	:	:	:
El Salvador	14,3	38,1	100,0	21	0,0	40,0	60,0	20
St. Lucia	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	4
Trinidad og Tobago	:	:	:	:	7,7	15,4	30,8	13
USA	11,9	21,4	31,0	42	24,9	29,6	34,4	422
Puerto Rico	-	-	-	0	:	:	:	:
Argentina	0,0	0,0	0,0	3	33,3	33,3	33,3	27
Bolivia	41,7	50,0	66,7	12	0,0	28,6	28,6	7
Brasil	16,7	33,3	61,1	18	9,4	10,6	17,6	85
Guyana	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	5
Chile	10,0	25,1	52,7	518	5,5	10,9	22,7	1 106
Colombia	26,9	42,3	65,4	26	13,8	27,7	41,5	94
Ecuador	0,0	0,0	60,0	5	10,5	31,6	47,4	19
Falklandsøyene	-	-	-	0	:	:	:	:
Paraguay	-	-	-	0	:	:	:	:
Peru	9,5	14,3	47,6	42	4,1	8,2	28,6	49
Surinam	-	-	-	0	0,0	0,0	60,0	5
Uruguay	:	:	:	:	7,7	15,4	30,8	13
Venezuela	:	:	:	:	14,3	28,6	42,9	14
Oseania								
Australia	:	:	:	:	17,2	27,6	27,6	29
New Zealand	66,7	66,7	66,7	3	45,0	55,0	55,0	20

¹ Se vedlegg B for definisjon.

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

Tabell A3. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntekstgrenser¹, etter barnets innvandringsbakgrunn¹ (landbakgrunn). OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Alle	4,1	11,6	26,1	158 642	3,5	7,9	15,8	853 394
Ikke-innvandrere	3,6	10,6	24,7	149 327	2,2	5,8	13,3	797 058
Innvandrere	10,9	27,5	49,5	9 315	23,1	38,3	52,4	56 336
Europa								
Danmark	20,7	30,5	40,9	164	10,5	16,6	21,1	975
Grønland	:	:	:	:	45,5	63,6	63,6	11
Finland	11,6	25,6	30,6	121	15,0	20,2	26,5	480
Færøyene	0,0	0,0	42,9	7	8,8	21,3	27,5	80
Island	16,3	23,7	42,2	135	12,2	16,2	23,7	792
Sverige	13,3	23,5	37,2	285	6,7	11,8	18,3	1 290
Albania	-	-	-	0	8,9	44,4	60,0	45
Belgia	0,0	41,7	50,0	12	13,0	17,4	32,6	46
Bulgaria	0,0	0,0	25,0	12	18,8	30,0	40,0	80
Estland	22,2	22,2	44,4	9	2,4	9,8	19,5	41
Frankrike	31,6	31,6	42,1	19	19,7	21,3	27,0	178
Hellas	:	:	:	:	15,4	15,4	61,5	13
Hviterussland	33,3	33,3	100,0	3	13,3	13,3	13,3	15
Irland	:	:	:	:	31,3	31,3	31,3	16
Kroatia	20,8	25,0	50,0	48	24,6	38,3	57,3	475
Italia	0,0	71,4	71,4	7	15,8	17,5	35,1	57
Latvia	0,0	0,0	66,7	3	13,6	25,0	31,8	44
Jugoslavia	17,2	47,7	75,0	581	40,5	57,4	72,0	5 174
Nederland	7,9	10,5	47,4	38	12,5	16,6	26,7	513
Polen	3,7	18,6	34,2	161	8,2	14,9	27,4	826
Portugal	23,5	23,5	41,2	17	14,9	29,8	36,2	47
Romania	5,1	5,1	15,4	39	14,5	26,3	34,2	76
San Marino	-	-	-	0	:	:	:	:
Sovjetunionen	12,5	25,0	37,5	8	0,0	0,0	16,7	36
Litauen	11,1	11,1	11,1	9	9,1	25,0	40,9	44
Spania	15,8	42,1	52,6	19	8,9	28,9	28,9	45
Moldova	:	:	:	:	10,0	50,0	60,0	10
Storbritannia	7,5	9,4	22,6	53	24,7	30,4	37,3	737
Russland	13,6	21,4	37,9	103	10,1	19,0	30,7	616
Sveits	0,0	0,0	22,2	9	29,7	34,4	37,5	64
Tsjekkoslovakia	0,0	0,0	0,0	4	9,5	14,3	14,3	21
Tyrkia	11,6	31,8	56,1	346	24,3	44,7	63,4	3 362
Tyskland	20,9	26,7	41,9	86	15,8	24,1	34,0	688
Slovenia	-	-	-	0	:	:	:	:
Ukraina	7,7	15,4	38,5	13	18,2	27,3	40,0	55
Ungarn	0,0	0,0	0,0	9	16,5	22,8	34,2	79
Østerrike	28,6	28,6	28,6	7	25,0	35,0	40,0	20
Bosnia-Hercegovina	8,1	22,4	46,6	384	8,0	17,3	31,7	3 018
Makedonia	18,2	27,3	45,5	11	16,4	35,0	57,7	220
Slovakia	:	:	:	:	33,3	37,5	45,8	24
Tsjekkia	0,0	0,0	0,0	5	6,7	23,3	43,3	30
Afrika								
Algerie	2,8	16,7	75,0	36	30,7	58,9	76,2	202
Angola	0,0	0,0	0,0	3	0,0	0,0	42,9	7
Botswana	:	:	:	:	0,0	0,0	33,3	3
Burundi	0,0	14,3	28,6	7	50,0	75,0	75,0	12
Komorene	:	:	:	:	-	-	-	0
Benin	:	:	:	:	-	-	-	0
Elfenbeinskysten	12,5	12,5	12,5	8	0,0	9,1	36,4	11
Eritrea	3,8	17,3	32,7	52	8,5	24,6	40,2	199
Etiopia	3,9	14,1	50,6	255	15,3	26,3	44,5	463
Egypt	:	:	:	:	36,5	47,3	62,2	74
Djibouti	:	:	:	:	0,0	0,0	100,0	3
Gabon	-	-	-	0	:	:	:	:
Gambia	1,1	12,5	20,5	88	9,9	28,1	42,7	171
Ghana	14,8	26,2	42,6	61	23,5	33,0	48,0	379
Guinea	-	-	-	0	0,0	7,7	7,7	13
Guinea-Bissau	-	-	-	0	:	:	:	:
Kamerun	:	:	:	:	0,0	42,9	71,4	7
Kapp Verde	0,0	11,1	50,0	18	7,7	9,6	13,5	52
Kenya	2,5	25,0	57,5	40	12,1	31,1	43,9	132
Kongo-Brazzavill	0,0	0,0	100,0	5	31,6	52,6	89,5	19
Kongo	40,0	40,0	56,0	25	33,8	50,7	59,2	71

Tabell A3.(forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets innvandringsbakgrunn¹ (landbakgrunn). OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Afrika (forts.)								
Lesotho	:	:	:	:	-	-	-	0
Liberia	0,0	33,3	33,3	3	0,0	33,3	33,3	3
Libya	-	-	-	0	21,4	35,7	35,7	14
Madagaskar	:	:	:	:	16,7	16,7	16,7	12
Malawi	-	-	-	0	:	:	:	:
Mali	-	-	-	0	0,0	80,0	100,0	5
Marokko	8,7	16,8	47,4	173	25,0	49,8	67,1	1 621
Mauritius	0,0	0,0	0,0	6	0,0	3,6	39,3	28
Namibia	-	-	-	0	75,0	75,0	75,0	4
Niger	:	:	:	:	:	:	:	:
Nigeria	5,6	11,1	22,2	18	10,4	16,3	20,0	135
Mosambik	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	6
Zimbabwe	0,0	0,0	33,3	3	15,4	23,1	30,8	13
Rwanda	33,3	33,3	73,3	15	25,8	41,9	75,8	62
Senegal	:	:	:	:	0,0	0,0	35,3	17
Den sentralafrik rep.	:	:	:	:	-	-	-	0
Sierra Leone	15,8	26,3	26,3	19	18,9	40,5	43,2	37
Somalia	11,4	32,7	56,0	1 585	35,9	63,2	81,2	2 022
Sudan	25,9	25,9	33,3	27	37,3	60,0	76,0	75
Sør-Afrika	0,0	50,0	50,0	4	21,6	24,3	32,4	37
Tanzania	0,0	26,1	39,1	23	22,4	37,3	52,2	67
Togo	0,0	0,0	0,0	6	38,1	52,4	71,4	21
Tunisia	0,0	0,0	57,1	7	29,9	56,4	74,4	117
Uganda	0,0	15,8	52,6	38	7,5	20,8	58,5	53
Zambia	25,0	50,0	50,0	4	12,5	25,0	37,5	8
Asia								
Afghanistan	11,5	23,1	40,4	52	53,0	74,3	84,4	417
Armenia	-	-	-	0	50,0	50,0	75,0	12
Aserbajdsjan	0,0	25,0	25,0	4	34,5	34,5	44,8	29
Bahrain	-	-	-	0	0,0	85,7	85,7	7
Bangladesh	0,0	45,0	45,0	20	27,1	33,1	55,6	133
Bhutan	-	-	-	0	:	:	:	:
Brunei	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	4
Burma	-	-	-	0	20,0	20,0	60,0	10
Sri Lanka	5,2	18,8	42,7	96	6,1	13,0	25,6	3 451
De forente arab. emir.	33,3	66,7	66,7	3	26,3	68,4	84,2	19
Filippinene	4,9	17,2	38,5	122	6,0	11,6	22,2	848
Georgia	:	:	:	:	-	-	-	0
Taiwan	:	:	:	:	22,7	27,3	27,3	22
Hongkong	6,7	26,7	53,3	15	20,6	33,5	45,2	155
India	6,0	22,0	38,0	100	9,4	16,3	25,0	1 652
Indonesia	0,0	20,0	100,0	5	32,1	34,0	49,1	53
Irak	21,8	38,1	64,7	357	46,5	71,9	87,2	3 292
Iran	5,7	14,7	32,2	577	24,1	41,5	55,4	2 493
Israel	0,0	100,0	100,0	7	27,9	55,8	60,5	43
Japan	:	:	:	:	23,9	23,9	26,1	46
Jordan	:	:	:	:	31,4	57,1	68,6	35
Kambodsja	23,8	38,1	71,4	21	22,6	45,2	73,8	84
Kasakhstan	:	:	:	:	44,4	44,4	66,7	9
Kina	18,6	28,8	44,1	59	30,2	43,5	56,2	749
Nord-Korea	:	:	:	:	:	:	:	:
Sør-Korea	10,0	30,0	40,0	10	31,9	34,0	51,1	47
Kuwait	20,0	30,0	55,0	20	52,9	82,4	88,2	34
Kypros	-	-	-	0	:	:	:	:
Laos	:	:	:	:	0,0	0,0	0,0	11
Libanon	19,1	49,3	72,7	209	27,0	61,7	74,9	363
Macao	:	:	:	:	57,1	85,7	100,0	7
Malaysia	0,0	75,0	75,0	4	21,1	34,2	50,0	38
Oman	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0	6
Det palestinske området	-	-	-	0	0,0	33,3	66,7	12
Nepal	:	:	:	:	88,5	92,3	92,3	26
Pakistan	17,0	40,7	60,7	435	32,6	54,1	70,2	8 546
Qatar	-	-	-	0	33,3	33,3	33,3	3
Saudi-Arabia	14,3	42,9	71,4	7	16,7	50,0	100,0	6
Singapore	:	:	:	:	22,7	22,7	27,3	22
Tadsjikistan	-	-	-	0	60,0	60,0	60,0	5
Turkmenistan	-	-	-	0	62,5	62,5	100,0	8

Tabell A3. (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets innvandringsbakgrunn¹ (landbakgrunn). OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Asia (forts.)								
Usbekistan	-	-	-	0	36,4	81,8	81,8	11
Syria	6,5	19,6	50,0	46	45,0	64,3	80,1	311
Thailand	7,2	24,7	46,4	97	7,1	13,7	25,4	437
Vietnam	5,7	24,2	49,5	982	10,0	23,6	39,4	4 188
Jemen	:	:	:	:	30,4	52,2	65,2	23
Amerika								
Barbados	:	:	:	:	-	-	-	0
Canada	0,0	50,0	50,0	6	24,7	30,6	31,8	85
Caymanøyene	:	:	:	:	-	-	-	0
Costa Rica	-	-	-	0	:	:	:	:
Cuba	:	:	:	:	9,5	23,8	38,1	21
Dominica	0,0	0,0	0,0	3	-	-	-	0
Den dominikanske rep.	0,0	11,4	60,0	35	15,4	28,2	33,3	39
Grenada	:	:	:	:	:	:	:	:
Guatemala	0,0	0,0	66,7	3	14,3	14,3	42,9	7
Honduras	0,0	0,0	0,0	5	0,0	0,0	22,2	9
Jamaica	0,0	0,0	33,3	3	0,0	0,0	16,7	12
Mexico	40,0	40,0	40,0	10	6,3	18,8	25,0	16
De nederlandske ant.	:	:	:	:	-	-	-	0
Nicaragua	20,0	20,0	60,0	5	0,0	0,0	28,6	7
Panama	-	-	-	0	:	:	:	:
El Salvador	14,3	52,4	100,0	21	30,0	40,0	90,0	20
St. Lucia	-	-	-	0	0,0	0,0	75,0	4
Trinidad og Tobago	:	:	:	:	15,4	15,4	30,8	13
USA	11,9	14,3	21,4	42	26,5	31,5	36,5	422
Puerto Rico	-	-	-	0	:	:	:	:
Argentina	0,0	0,0	0,0	3	33,3	33,3	48,1	27
Bolivia	41,7	41,7	50,0	12	28,6	28,6	28,6	7
Brasil	5,6	22,2	33,3	18	9,4	14,1	27,1	85
Guyana	-	-	-	0	0,0	20,0	20,0	5
Chile	6,2	19,5	38,2	518	8,3	19,3	33,7	1 106
Colombia	15,4	34,6	61,5	26	24,5	35,1	45,7	94
Ecuador	0,0	0,0	0,0	5	31,6	47,4	57,9	19
Falklandsøyene	-	-	-	0	:	:	:	:
Paraguay	-	-	-	0	:	:	:	:
Peru	9,5	9,5	42,9	42	8,2	18,4	34,7	49
Surinam	-	-	-	0	60,0	100,0	100,0	5
Uruguay	:	:	:	:	7,7	30,8	38,5	13
Venezuela	:	:	:	:	28,6	42,9	71,4	14
Oseania								
Australia	:	:	:	:	17,2	27,6	31,0	29
New Zealand	66,7	66,7	66,7	3	45,0	55,0	55,0	20

¹ Se vedlegg B for definisjon.

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

Tabell A4. Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Hele landet	1 060 857	158 642	853 394	48 821
Østfold	6 006	1 065	4 611	330
Halden	5 769	1 124	4 379	266
Moss	10 388	1 864	8 048	476
Sarpsborg	14 837	2 509	11 673	655
Fredrikstad	751	109	612	30
Hvaler	323	22	281	20
Aremark	715	97	604	14
Marker	140	7	125	8
Rømskog	1 091	159	878	54
Trøgstad	1 069	138	879	52
Spydeberg	3 123	616	2 373	134
Askim	2 278	392	1 774	112
Eidsberg	803	112	647	44
Skiptvet	1 612	240	1 280	92
Rakkestad	1 461	188	1 206	67
Råde	3 274	531	2 619	124
Rygge	1 114	142	902	70
Våler	1 141	160	923	58
Hobøl	6 006	1 065	4 611	330
Akershus				
Vestby	3 072	479	2 427	166
Ski	6 641	928	5 465	248
Ås	3 607	466	2 988	153
Frogn	3 308	502	2 654	152
Nesodden	4 331	645	3 494	192
Oppegård	5 942	757	5 006	179
Bærum	25 417	3 072	21 367	978
Asker	13 106	1 562	11 027	517
Aurskog-Høland	2 847	355	2 354	138
Sørums	3 154	398	2 634	122
Fet	2 344	288	1 977	79
Rælingen	3 466	555	2 772	139
Enebakk	2 298	340	1 870	88
Lørenskog	7 147	1 048	5 766	333
Skedsmo	9 127	1 482	7 279	366
Nittedal	5 038	662	4 197	179
Gjerdrum	1 268	190	1 011	67
Ullensaker	4 939	818	3 875	246
Nes	4 086	547	3 325	214
Eidsvoll	4 078	642	3 251	185
Nannestad	2 318	364	1 828	126
Hurdal	590	57	497	36
Oslo				
Oslo	98 359	17 954	74 701	5 704
Hedmark				
Kongsvinger	3 639	669	2 747	223
Hamar	5 520	928	4 299	293
Ringsaker	7 379	995	5 979	405
Løten	1 702	260	1 337	105
Stange	4 124	580	3 278	266
Nord-Odal	1 001	131	822	48
Sør-Odal	1 590	223	1 310	57
Eidskog	1 387	226	1 103	58
Grue	1 038	156	815	67
Åsnes	1 533	250	1 155	128
Våler	750	127	569	54
Elverum	4 006	779	2 968	259
Trysil	1 420	225	1 045	150
Åmot	885	154	651	80
Stor-Elvdal	588	82	471	35
Rendalen	463	64	378	21
Engerdal	337	28	275	34
Tolga	488	34	420	34
Tynset	1 288	139	1 082	67
Alvdal	601	65	492	44
Follidal	397	38	339	20
Os	531	55	440	36

Tabell A4(forts.). Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Oppland				
Lillehammer	5 375	823	4 348	204
Gjøvik	5 797	903	4 639	255
Dovre	616	81	489	46
Lesja	517	58	443	16
Skjåk	465	39	409	17
Lom	557	46	478	33
Vågå	800	73	675	52
Nord-Fron	1 221	160	993	68
Sel	1 374	183	1 128	63
Sør-Fron	731	70	591	70
Ringebru	984	83	868	33
Øyer	1 172	115	1 008	49
Gausdal	1 355	170	1 100	85
Østre Toten	3 015	361	2 513	141
Vestre Toten	2 771	389	2 260	122
Jevnaker	1 391	199	1 121	71
Lunner	2 084	276	1 705	103
Gran	2 845	402	2 281	162
Søndre Land	1 330	192	1 072	66
Nordre Land	1 443	196	1 157	90
Sør-Aurdal	762	72	641	49
Etnedal	267	35	215	17
Nord-Aurdal	1 407	202	1 110	95
Vestre Slidre	474	71	374	29
Øystre Slidre	689	80	582	27
Vang	388	32	330	26
Buskerud				
Drammen	11 766	2 179	9 104	483
Kongsberg	4 812	760	3 838	214
Ringerike	5 994	1 049	4 675	270
Hole	1 154	126	976	52
Flå	204	23	174	7
Nes	824	133	643	48
Gol	960	132	782	46
Hemsedal	492	58	421	13
Ål	1 149	136	960	53
Hol	1 027	158	807	62
Sigdal	751	104	616	31
Krødsherad	476	69	388	19
Modum	2 676	446	2 104	126
Øvre Eiker	3 496	531	2 816	149
Nedre Eiker	5 088	862	4 013	213
Lier	5 380	746	4 435	199
Røyken	4 323	531	3 615	177
Hurum	1 972	311	1 565	96
Flesberg	570	69	472	29
Rollag	326	54	247	25
Nore og Uvdal	612	44	536	32
Vestfold				
Borre	5 556	1 064	4 230	262
Holmestrand	2 103	412	1 593	98
Tønsberg	7 605	1 402	5 825	378
Sandefjord	9 123	1 725	6 975	423
Larvik	9 343	1 656	7 324	363
Svelvik	1 602	267	1 233	102
Sande	1 892	267	1 537	88
Hof	704	117	557	30
Våle	1 119	163	912	44
Ramnes	1 013	147	811	55
Andebu	1 155	169	938	48
Stokke	2 478	416	1 939	123
Nøtterøy	4 785	804	3 770	211
Tjøme	1 110	210	845	55
Lardal	519	85	401	33
Telemark				
Porsgrunn	7 469	1 349	5 852	268
Skien	11 265	2 241	8 524	500
Notodden	2 559	424	2 007	128

Tabell A4 (forts.). Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Telemark (forts.)				
Siljan	615	63	534	18
Bamble	3 617	574	2 870	173
Kragerø	2 321	400	1 796	125
Drangedal	914	134	752	28
Nome	1 384	209	1 105	70
Bø	1 126	184	909	33
Sauherad	1 051	138	877	36
Tinn	1 392	235	1 085	72
Hjørtedal	378	29	326	23
Seljord	600	75	490	35
Kviteseid	570	63	485	22
Nissedal	356	34	307	15
Fyresdal	303	28	266	9
Tokke	575	67	485	23
Vinje	910	113	742	55
Aust-Agder				
Risør	1 601	277	1 231	93
Grimstad	4 727	661	3 857	209
Arendal	9 240	1 437	7 388	415
Gjerstad	562	69	445	48
Vegårshei	472	39	416	17
Tvedestrand	1 396	179	1 122	95
Froland	1 207	193	949	65
Lillesand	2 197	307	1 804	86
Birkenes	1 161	122	994	45
Åmli	422	52	358	12
Iveland	332	36	290	6
Evje og Hornnes	782	94	660	28
Bygland	303	38	247	18
Valle	338	35	290	13
Bykle	228	21	195	12
Vest-Agder				
Kristiansand	18 002	3 008	14 406	588
Mandal	3 286	486	2 655	145
Farsund	2 380	251	2 054	75
Flekkefjord	2 095	285	1 757	53
Vennesla	3 411	411	2 917	83
Songdalen	1 604	214	1 314	76
Søgne	2 544	291	2 171	82
Marnardal	592	47	511	34
Åseral	236	13	218	5
Audnedal	423	23	398	2
Lindesnes	1 165	147	985	33
Lyngdal	1 900	208	1 623	69
Hægebostad	422	28	388	6
Kvinesdal	1 385	156	1 177	52
Sirdal	431	32	386	13
Rogaland				
Eigersund	3 581	351	3 118	112
Sandnes	14 887	1 863	12 527	497
Stavanger	26 464	3 952	21 543	969
Haugesund	7 102	1 142	5 652	308
Sokndal	855	78	755	22
Lund	880	56	797	27
Bjerkreim	729	41	673	15
Hå	4 071	359	3 609	103
Klepp	4 107	436	3 537	134
Time	3 915	395	3 404	116
Gjesdal	2 891	321	2 488	82
Sola	5 656	609	4 853	194
Randaberg	2 610	246	2 295	69
Forsand	298	39	255	4
Strand	2 864	309	2 456	99
Hjelmeland	701	38	647	16
Suldal	999	99	858	42
Sauda	1 217	115	1 066	36
Finnøy	788	47	722	19
Rennesøy	936	63	838	35

Tabell A4 (forts.). Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Rogaland (forts.)				
Kvitsøy	135	8	124	3
Bokn	199	15	159	25
Tysvær	2 686	290	2 320	76
Karmøy	10 202	1 067	8 794	341
Utsira	56	4	45	7
Vindafjord	1 247	59	1 145	43
Hordaland				
Bergen	53 886	9 194	42 626	2 066
Etne	980	88	850	42
Ølen	878	70	779	29
Sveio	1 308	170	1 104	34
Bømlo	3 155	278	2 787	90
Stord	4 630	639	3 842	149
Fitjar	826	69	738	19
Tysnes	702	76	602	24
Kvinnherad	3 366	431	2 803	132
Jondal	256	19	226	11
Odda	1 664	237	1 357	70
Ullensvang	823	86	707	30
Eidfjord	245	27	216	2
Ulvik	282	24	242	16
Granvin	246	16	223	7
Voss	3 203	371	2 733	99
Kvam	2 129	214	1 832	83
Fusa	910	74	813	23
Samnanger	549	51	486	12
Os	3 821	545	3 126	150
Austevoll	1 280	79	1 156	45
Sund	1 343	145	1 143	55
Fjell	5 642	689	4 777	176
Askøy	5 319	672	4 448	199
Vaksdal	980	118	832	30
Modalen	100	15	80	5
Osterøy	1 948	201	1 692	55
Meland	1 615	164	1 404	47
Øygarden	1 070	154	893	23
Radøy	1 145	125	967	53
Lindås	3 207	393	2 722	92
Austrheim	603	56	532	15
Fedje	158	12	139	7
Masfjorden	457	40	403	14
Sogn og Fjordane				
Flora	3 039	369	2 496	174
Gulen	624	53	535	36
Solund	208	13	188	7
Hyllestad	370	33	324	13
Høyanger	1 082	124	904	54
Vik	684	55	611	18
Balestrand	395	20	364	11
Leikanger	548	46	486	16
Sogndal	1 649	198	1 398	53
Aurland	437	39	362	36
Lærdal	531	45	468	18
Årdal	1 251	169	1 020	62
Luster	1 254	78	1 140	36
Askvoll	821	71	726	24
Fjaler	696	62	552	82
Gaular	726	62	634	30
Jølster	782	74	681	27
Førde	3 031	397	2 565	69
Naustdal	705	75	609	21
Bremanger	924	95	786	43
Vågsøy	1 538	165	1 317	56
Selje	795	55	715	25
Eid	1 564	151	1 363	50
Hornindal	343	32	302	9
Gloppen	1 372	137	1 159	76
Stryn	1 692	169	1 424	99

Tabell A4 (forts.). Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Møre og Romsdal				
Molde	5 701	790	4 603	308
Kristiansund	3 539	761	2 545	233
Ålesund	9 387	1 268	7 820	299
Vanylven	841	66	733	42
Sande	713	46	642	25
Herøy	2 137	194	1 858	85
Ulstein	1 791	152	1 578	61
Hareid	1 283	166	1 044	73
Volda	2 124	235	1 798	91
Ørsta	2 507	252	2 168	87
Ørskog	508	44	451	13
Norddal	495	47	440	8
Stranda	1 118	88	999	31
Stordal	250	37	206	7
Sykkylven	1 853	197	1 578	78
Skodje	965	98	838	29
Sula	1 874	191	1 641	42
Giske	1 761	157	1 564	40
Haram	2 131	188	1 871	72
Vestnes	1 650	227	1 352	71
Rauma	1 725	213	1 412	100
Nesset	824	72	698	54
Midsund	459	48	397	14
Sandøy	265	16	239	10
Aukra	718	77	605	36
Fræna	2 342	296	1 929	117
Eide	852	95	687	70
Averøy	1 301	182	1 034	85
Frei	1 496	172	1 235	89
Gjemnes	590	68	483	39
Tingvoll	676	55	562	59
Sunnidal	1 703	256	1 320	127
Surnadal	1 477	177	1 232	68
Rindal	468	37	414	17
Aure	609	89	446	74
Halsa	372	26	323	23
Tustna	251	32	206	13
Smøla	497	59	407	31
Sør-Trøndelag				
Trondheim	34 523	6 099	26 770	1 654
Hemne	1 110	121	942	47
Snillfjord	257	16	229	12
Hitra	928	138	738	52
Frøya	921	112	763	46
Ørland	1 351	217	1 064	70
Agdenes	439	55	356	28
Rissa	1 581	209	1 293	79
Bjugn	1 078	154	850	74
Åfjord	799	67	707	25
Roan	248	20	206	22
Osen	254	20	222	12
Oppdal	1 544	186	1 291	67
Rennebu	629	76	531	22
Meldal	847	96	705	46
Orkdal	2 419	352	1 919	148
Røros	1 241	162	974	105
Holtålen	446	42	376	28
Midtre Gauldal	1 370	128	1 180	62
Melhus	3 446	406	2 827	213
Skaun	1 575	197	1 291	87
Klæbu	1 492	205	1 220	67
Malvik	3 113	373	2 602	138
Selbu	892	82	756	54
Tydal	230	38	181	11
Nord-Trøndelag				
Steinkjer	4 859	706	3 925	228
Namsos	3 066	424	2 434	208
Meråker	576	76	475	25
Stjørdal	4 609	596	3 779	234

Tabell A4 (forts.). Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Nord-Trøndelag (forts.)				
Frosta	610	57	516	37
Leksvik	852	104	681	67
Levanger	4 567	672	3 650	245
Verdal	3 410	540	2 733	137
Mosvik	240	17	213	10
Verran	581	56	505	20
Namdalseid	439	35	372	32
Inderøy	1 484	178	1 245	61
Snåsa	591	41	513	37
Lierne	337	29	291	17
Røyrvik	150	15	131	4
Namsskogan	194	19	165	10
Grong	605	76	495	34
Høylandet	304	32	260	12
Overhalla	910	88	774	48
Fosnes	199	20	173	6
Flatanger	294	16	267	11
Vikna	974	159	765	50
Nærøy	1 392	123	1 204	65
Leka	155	10	135	10
Nordland				
Bodø	10 402	1 768	8 197	437
Narvik	4 288	778	3 311	199
Bindal	448	45	382	21
Sømna	513	61	410	42
Brønnøy	1 929	294	1 514	121
Vega	327	32	249	46
Vevelstad	117	11	99	7
Herøy	444	65	360	19
Alstahaug	1 839	303	1 445	91
Leirfjord	584	48	519	17
Vefsn	3 139	468	2 463	208
Grane	361	46	295	20
Hattfjelldal	359	40	289	30
Dønna	366	47	295	24
Nesna	523	102	396	25
Hemnes	1 085	154	866	65
Rana	6 069	1 020	4 684	365
Lurøy	524	83	412	29
Træna	111	14	77	20
Rødøy	420	40	350	30
Meløy	1 768	245	1 457	66
Gildeskål	497	55	418	24
Beiarn	273	31	218	24
Saltdal	1 099	201	837	61
Fauske	2 235	438	1 683	114
Skjerstad	259	38	206	15
Sørfold	513	77	413	23
Steigen	686	118	539	29
Hamarøy	449	87	337	25
Tysfjord	497	77	393	27
Lødingen	542	83	439	20
Tjeldsund	286	46	223	17
Evenes	299	43	241	15
Ballangen	608	86	513	9
Røst	162	20	129	13
Værøy	175	14	150	11
Flakstad	416	45	354	17
Vestvågøy	2 673	484	2 072	117
Vågan	2 105	342	1 635	128
Hadsel	1 910	306	1 501	103
Bø	660	100	523	37
Øksnes	1 180	240	889	51
Sortland	2 407	474	1 814	119
Andøy	1 250	211	980	59
Moskenes	277	21	248	8
Troms				
Harstad	5 602	1 047	4 282	273
Tromsø	15 016	2 931	11 269	816

Tabell A4 (forts.). Barn 0-17 år i ulike husholdningstyper, etter bostedskommune. 2000. Antall

	I alt	Enslige forsørgere ¹	Par med barn ²	Andre husholdningstyper ³
Troms (forts.)				
Kvæfjord	802	144	618	40
Skånland	651	88	513	50
Bjarkøy	119	15	95	9
Ibestad	306	32	264	10
Gratangen	284	40	222	22
Lavangen	222	37	172	13
Bardu	891	103	745	43
Salangen	558	100	422	36
Målselv	1 682	211	1 398	73
Sørreisa	814	152	620	42
Dyrøy	283	40	225	18
Tranøy	369	47	296	26
Torsken	249	29	200	20
Berg	282	25	233	24
Lenvik	2 820	505	2 121	194
Balsfjord	1 329	239	1 010	80
Karlsøy	568	75	447	46
Lyngen	744	118	592	34
Storfjord	412	51	345	16
Gaivuotna - Kåfjord	528	77	422	29
Skjervøy	777	114	644	19
Nordreisa	1 159	187	883	89
Kvænanen	293	35	234	24
Finnmark				
Vardø	582	97	441	44
Vadsø	1 590	290	1 157	143
Hammerfest	2 226	574	1 444	208
Kautokeino	828	233	541	54
Alta	4 935	981	3 636	318
Loppa	329	45	261	23
Hasvik	270	70	181	19
Kvalsund	221	41	149	31
Måsøy	310	39	248	23
Nordkapp	803	134	598	71
Porsanger	1 012	221	712	79
Karasjohka - Karasjok	797	166	561	70
Lebesby	339	59	253	27
Gamvik	275	54	204	17
Berlevåg	279	48	215	16
Deatnu - Tana	697	144	489	64
Unjárga - Nesseby	200	38	151	11
Båtsfjord	552	83	426	43
Sør-Varanger	2 248	367	1 710	171

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørgere, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboere med felles barn.

² Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

³ Blant annet samboere med bare særkullsbarn.

Tabell A5. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Hele landet	6,6	19,4	40,7	158 642	2,2	4,7	9,8	853 394
Østfold	9,9	27,8	55,1	1 065	2,8	6,5	13,5	4 611
Halden	5,0	18,8	39,3	1 124	2,7	6,7	12,7	4 379
Moss	7,8	23,8	48,7	1 864	1,5	4,0	10,2	8 048
Sarpsborg	7,9	22,5	45,6	2 509	1,9	5,3	11,5	11 673
Fredrikstad	8,3	22,0	52,3	109	2,0	5,7	10,8	612
Hvaler	13,6	18,2	45,5	22	3,6	8,9	16,0	281
Aremark	20,6	40,2	62,9	97	2,3	6,3	14,6	604
Marker	0,0	0,0	42,9	7	0,8	0,8	6,4	125
Rømskog	4,4	23,3	57,2	159	1,1	3,0	9,8	878
Trøgstad	5,1	15,2	35,5	138	1,0	3,1	9,9	879
Spydeberg	8,6	22,9	48,1	616	2,4	6,2	12,5	2 373
Askim	9,7	24,0	50,5	392	3,6	8,3	14,2	1 774
Eidsberg	12,5	26,8	52,7	112	1,2	2,2	8,5	647
Skiptvet	8,3	29,6	55,4	240	1,3	6,2	13,6	1 280
Rakkestad	7,4	25,0	46,3	188	1,6	3,4	8,0	1 206
Råde	6,6	16,6	36,7	531	1,2	4,2	10,1	2 619
Rygge	7,0	14,1	34,5	142	8,6	11,5	16,5	902
Våler	8,1	21,3	41,9	160	0,9	4,1	10,8	923
Hobøl	9,9	27,8	55,1	1 065	2,8	6,5	13,5	4 611
Akershus								
Vestby	6,5	18,8	39,7	479	3,3	4,7	8,9	2 427
Ski	4,6	11,2	27,6	928	1,1	2,8	5,6	5 465
Ås	8,4	18,5	36,9	466	3,3	5,4	9,1	2 988
Frogn	5,2	12,9	28,3	502	2,1	4,1	6,7	2 654
Nesodden	5,7	18,3	36,7	645	1,8	4,1	8,3	3 494
Oppegård	4,9	11,1	22,5	757	1,5	2,3	4,0	5 006
Bærum	4,4	11,0	23,1	3 072	1,9	3,1	5,2	21 367
Asker	4,3	13,6	29,1	1 562	2,1	3,3	5,3	11 027
Aurskog-Høland	3,9	18,3	43,1	355	1,4	3,5	7,8	2 354
Sørums	4,3	13,6	32,4	398	1,2	2,8	5,4	2 634
Fet	6,3	20,5	40,3	288	1,0	2,2	4,9	1 977
Rælingen	4,7	12,4	26,3	555	1,6	3,9	7,2	2 772
Enebakk	4,1	15,9	31,8	340	1,9	4,2	8,9	1 870
Lørenskog	3,9	9,6	22,6	1 048	1,8	3,5	6,7	5 766
Skedsmo	4,2	11,9	25,2	1 482	1,7	3,1	6,4	7 279
Nittedal	4,5	15,9	30,2	662	0,5	2,0	5,3	4 197
Gjerdrum	3,2	12,1	29,5	190	1,4	1,8	4,7	1 011
Ullensaker	6,1	15,6	32,4	818	1,4	2,2	5,1	3 875
Nes	6,6	21,0	40,4	547	1,0	2,7	6,3	3 325
Eidsvoll	5,3	17,0	33,2	642	1,4	3,5	6,9	3 251
Nannestad	4,4	12,1	25,8	364	1,0	3,0	6,8	1 828
Hurdal	1,8	19,3	26,3	57	0,2	5,2	10,1	497
Oslo								
Oslo	5,5	14,3	31,2	17 954	4,6	9,0	15,4	74 701
Hedmark								
Kongsvinger	11,2	29,0	54,0	669	4,1	6,2	12,8	2 747
Hamar	4,7	16,6	37,8	928	1,3	2,7	6,8	4 299
Ringsaker	8,0	24,2	48,4	995	1,9	4,4	10,4	5 979
Løten	5,8	25,8	43,5	260	1,7	5,0	13,9	1 337
Stange	7,9	26,6	51,0	580	4,7	7,7	13,6	3 278
Nord-Odal	16,0	24,4	53,4	131	1,6	6,7	15,5	822
Sør-Odal	8,1	25,6	47,1	223	0,8	2,7	9,5	1 310
Eidskog	9,3	34,1	58,4	226	2,9	7,8	15,2	1 103
Grue	19,9	38,5	58,3	156	5,5	8,0	13,3	815
Åsnes	11,2	40,0	60,8	250	2,8	5,9	14,1	1 155
Våler	13,4	28,3	55,1	127	1,9	7,4	12,8	569
Elverum	5,5	19,9	46,7	779	2,1	5,5	10,5	2 968
Trysil	6,7	20,4	46,2	225	3,2	6,3	13,0	1 045
Åmot	13,0	40,9	61,0	154	2,8	4,3	13,2	651
Stor-Elvdal	9,8	24,4	52,4	82	5,9	8,5	14,2	471
Rendalen	6,3	20,3	59,4	64	7,1	12,4	24,3	378
Engerdal	3,6	25,0	39,3	28	2,9	5,5	13,5	275
Tolga	8,8	8,8	50,0	34	1,0	5,7	18,6	420
Tynset	5,0	13,7	31,7	139	1,4	4,7	10,2	1 082
Alvdal	1,5	1,5	43,1	65	0,0	5,9	11,0	492

Tabell A5 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Hedmark (forts.)								
Folldal	15,8	36,8	57,9	38	0,6	7,7	16,2	339
Os	12,7	30,9	52,7	55	3,0	9,1	17,0	440
Oppland								
Lillehammer	6,1	16,6	38,6	823	2,0	3,9	7,3	4 348
Gjøvik	8,3	22,9	45,2	903	3,4	6,6	12,5	4 639
Dovre	14,8	24,7	45,7	81	2,0	6,5	11,9	489
Lesja	10,3	24,1	32,8	58	2,7	7,4	13,8	443
Skjåk	23,1	23,1	35,9	39	3,4	8,1	19,6	409
Lom	8,7	34,8	56,5	46	6,9	12,1	22,6	478
Vågå	4,1	23,3	46,6	73	0,7	6,7	18,2	675
Nord-Fron	6,3	25,0	48,1	160	3,4	7,9	15,0	993
Sel	10,4	31,1	54,6	183	1,9	5,2	13,4	1 128
Sør-Fron	8,6	27,1	52,9	70	2,2	5,2	14,7	591
Ringebu	7,2	26,5	56,6	83	2,3	8,2	18,7	868
Øyer	3,5	17,4	44,3	115	1,4	3,8	8,4	1 008
Gausdal	14,1	33,5	57,6	170	1,6	5,2	12,8	1 100
Østre Toten	9,7	27,7	54,3	361	2,7	4,9	11,9	2 513
Vestre Toten	11,1	24,9	45,0	389	1,5	4,7	10,8	2 260
Jevnaker	5,5	23,6	43,2	199	1,3	3,7	8,4	1 121
Lunner	5,1	15,6	36,2	276	1,0	2,1	8,3	1 705
Gran	8,5	20,4	51,5	402	1,8	5,2	12,0	2 281
Søndre Land	4,7	24,5	46,9	192	2,8	6,3	12,1	1 072
Nordre Land	9,7	34,2	59,7	196	2,9	6,3	17,6	1 157
Sør-Aurdal	5,6	25,0	44,4	72	0,9	10,0	20,0	641
Etnedal	5,7	25,7	57,1	35	5,6	10,7	18,1	215
Nord-Aurdal	11,9	22,3	41,1	202	2,4	7,7	14,1	1 110
Vestre Slidre	9,9	23,9	49,3	71	6,4	9,9	18,4	374
Øystre Slidre	10,0	13,8	45,0	80	2,4	5,5	10,7	582
Vang	21,9	28,1	59,4	32	2,4	8,2	13,3	330
Buskerud								
Drammen	8,5	24,4	45,8	2 179	3,3	7,0	13,4	9 104
Kongsberg	5,7	17,9	37,5	760	1,5	3,3	7,9	3 838
Ringerike	6,7	22,7	44,2	1 049	2,0	4,3	9,4	4 675
Hole	7,9	20,6	39,7	126	1,2	1,7	5,1	976
Flå	17,4	34,8	39,1	23	0,0	6,3	9,2	174
Nes	7,5	28,6	57,1	133	2,5	5,9	12,6	643
Gol	5,3	11,4	34,8	132	0,8	4,0	6,9	782
Hemsedal	3,4	8,6	36,2	58	16,2	18,3	21,1	421
Ål	2,9	11,8	37,5	136	4,2	7,1	12,9	960
Hol	8,2	15,8	34,2	158	2,4	3,5	6,2	807
Sigdal	5,8	18,3	41,3	104	1,1	5,0	12,3	616
Krødsherad	4,3	21,7	50,7	69	2,8	4,4	8,2	388
Modum	9,9	28,0	57,6	446	1,8	3,8	9,6	2 104
Øvre Eiker	6,6	18,3	47,6	531	2,2	4,6	10,9	2 816
Nedre Eiker	5,9	17,2	39,6	862	2,4	4,9	9,6	4 013
Lier	6,7	15,8	32,7	746	1,7	3,5	7,4	4 435
Røyken	4,1	11,5	28,6	531	2,0	3,7	7,0	3 615
Hurum	6,8	20,6	37,9	311	1,5	4,4	7,5	1 565
Flesberg	8,7	15,9	44,9	69	1,3	4,0	10,8	472
Rollag	1,9	16,7	44,4	54	0,4	2,0	6,9	247
Nore og Uvdal	11,4	38,6	61,4	44	3,4	4,7	10,4	536
Vestfold								
Borre	6,2	18,6	39,2	1 064	1,4	3,4	8,6	4 230
Holmestrand	6,6	23,5	51,0	412	1,4	4,5	9,5	1 593
Tønsberg	5,2	16,5	36,4	1 402	1,8	4,1	8,0	5 825
Sandefjord	7,2	22,8	44,9	1 725	2,7	5,4	10,7	6 975
Larvik	6,5	21,4	42,7	1 656	2,0	5,1	11,1	7 324
Svelvik	10,1	22,8	41,2	267	0,7	2,9	8,2	1 233
Sande	6,4	17,2	38,6	267	1,6	3,5	7,9	1 537
Hof	9,4	26,5	40,2	117	0,4	2,9	10,2	557
Våle	3,1	17,8	39,9	163	1,6	4,6	10,3	912
Ramnes	1,4	14,3	37,4	147	2,0	3,5	9,0	811
Andebu	4,1	13,6	38,5	169	1,5	4,7	8,4	938
Stokke	8,4	20,7	40,4	416	1,3	3,9	10,1	1 939
Nøtterøy	6,0	15,8	36,1	804	2,6	4,1	6,9	3 770

**Tabell A5 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹.
Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall**

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Buskerud (forts.)								
Tjøme	9,0	21,9	46,7	210	2,0	3,9	8,0	845
Lardal	3,5	23,5	65,9	85	3,7	5,7	12,2	401
Telemark								
Porsgrunn	6,4	21,5	45,0	1 349	2,0	4,8	10,2	5 852
Skien	9,5	24,7	47,6	2 241	1,7	4,5	10,9	8 524
Notodden	6,8	23,3	47,2	424	1,3	3,8	7,7	2 007
Siljan	9,5	20,6	33,3	63	1,7	2,6	7,7	534
Bamble	5,6	21,6	44,3	574	1,7	3,6	10,0	2 870
Kragerø	9,0	23,3	51,0	400	2,4	7,2	15,0	1 796
Drangedal	5,2	28,4	56,7	134	2,3	7,0	18,8	752
Nome	2,4	16,3	46,9	209	3,5	7,4	13,8	1 105
Bø	14,1	34,8	55,4	184	2,1	5,4	10,2	909
Sauherad	6,5	15,9	39,1	138	2,5	5,1	12,4	877
Tinn	5,1	19,1	41,7	235	3,4	4,6	10,0	1 085
Hjartdal	3,4	13,8	51,7	29	4,3	10,1	18,4	326
Seljord	8,0	21,3	40,0	75	3,1	5,1	13,5	490
Kviteseid	4,8	15,9	39,7	63	1,9	9,5	16,5	485
Nissedal	8,8	29,4	58,8	34	3,6	8,5	16,3	307
Fyresdal	14,3	17,9	46,4	28	1,5	2,6	11,7	266
Tokke	6,0	19,4	50,7	67	1,4	3,7	10,1	485
Vinje	2,7	13,3	42,5	113	2,6	5,1	10,8	742
Aust-Agder								
Risør	10,5	23,5	47,3	277	2,5	5,8	10,2	1 231
Grimstad	7,6	23,8	51,4	661	1,5	4,6	11,4	3 857
Arendal	7,2	22,4	42,8	1 437	2,6	5,6	11,2	7 388
Gjerstad	5,8	34,8	59,4	69	1,3	5,4	14,2	445
Vegårshei	10,3	23,1	43,6	39	1,2	3,4	8,7	416
Tvedestrand	13,4	26,8	57,5	179	2,4	4,6	11,6	1 122
Froland	8,8	35,2	54,9	193	2,8	7,4	13,0	949
Lillesand	6,5	14,7	43,0	307	1,0	3,8	9,1	1 804
Birkenes	9,8	20,5	54,1	122	7,8	9,2	18,1	994
Åmli	19,2	40,4	86,5	52	3,9	6,7	17,3	358
Iveland	11,1	25,0	44,4	36	3,4	7,2	17,6	290
Evje og Hornnes	1,1	22,3	52,1	94	2,0	4,8	15,0	660
Bygland	10,5	28,9	57,9	38	8,9	10,9	15,8	247
Valle	2,9	5,7	25,7	35	4,1	5,9	12,8	290
Bykle	4,8	9,5	19,0	21	0,0	1,0	3,6	195
Vest-Agder								
Kristiansand	6,8	22,0	46,2	3 008	3,0	5,4	11,3	14 406
Mandal	8,4	24,5	52,7	486	1,2	4,1	9,7	2 655
Farsund	11,2	32,7	54,6	251	2,5	4,0	10,9	2 054
Flekkefjord	7,4	23,9	43,9	285	1,6	4,4	11,5	1 757
Vennesla	7,1	25,1	47,7	411	1,3	2,8	12,6	2 917
Songdalen	8,4	18,7	53,7	214	2,7	6,8	13,2	1 314
Søgne	7,9	20,3	47,4	291	0,7	3,0	8,7	2 171
Marnardal	4,3	19,1	48,9	47	1,8	4,9	16,2	511
Åseral	0,0	7,7	46,2	13	3,7	6,9	11,5	218
Audnedal	8,7	21,7	56,5	23	1,3	3,3	12,8	398
Lindesnes	8,8	38,8	55,8	147	2,0	5,2	12,4	985
Lyngdal	3,4	17,3	47,6	208	2,4	6,4	15,3	1 623
Hægebostad	3,6	42,9	57,1	28	7,2	9,5	23,5	388
Kvinesdal	8,3	25,6	51,3	156	2,0	6,4	14,5	1 177
Sirdal	12,5	25,0	34,4	32	0,5	3,6	8,0	386
Rogaland								
Eigersund	9,4	14,2	32,8	351	1,2	2,9	8,9	3 118
Sandnes	7,8	22,1	42,7	1 863	1,6	4,0	8,6	12 527
Stavanger	7,7	23,0	40,5	3 952	2,3	4,6	8,6	21 543
Haugesund	7,4	22,3	47,0	1 142	2,9	6,4	11,5	5 652
Sokndal	6,4	32,1	53,8	78	1,3	4,1	10,3	755
Lund	0,0	16,1	51,8	56	1,9	5,1	11,9	797
Bjerkreim	17,1	22,0	31,7	41	1,8	3,1	7,3	673
Hå	8,9	20,6	41,5	359	0,7	2,2	6,2	3 609
Klepp	7,8	20,4	38,1	436	1,2	3,2	8,9	3 537
Time	4,1	14,9	39,5	395	1,3	3,4	8,0	3 404

Tabell A5 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Rogaland (forts.)								
Gjesdal	4,7	19,0	42,7	321	1,2	2,8	6,1	2 488
Sola	8,2	17,1	37,9	609	1,6	3,7	6,8	4 853
Randaberg	6,9	18,3	39,4	246	1,3	3,2	6,5	2 295
Forsand	12,8	25,6	51,3	39	2,7	4,3	5,9	255
Strand	6,8	20,4	48,5	309	1,0	2,6	9,1	2 456
Hjelmeland	15,8	28,9	50,0	38	2,0	2,8	7,4	647
Suldal	11,1	17,2	45,5	99	1,9	3,0	10,5	858
Sauda	3,5	12,2	43,5	115	1,2	3,1	8,4	1 066
Finnøy	4,3	14,9	48,9	47	1,0	3,2	7,5	722
Rennesøy	12,7	27,0	34,9	63	1,1	1,6	5,1	838
Kvitsøy	0,0	0,0	0,0	8	3,2	3,2	11,3	124
Bokn	20,0	20,0	33,3	15	0,0	7,5	15,7	159
Tysvær	4,5	20,7	41,7	290	1,2	3,3	8,4	2 320
Karmøy	10,1	26,6	51,3	1 067	1,7	4,4	10,5	8 794
Utsira	0,0	0,0	50,0	4	0,0	2,2	11,1	45
Vindafjord	1,7	20,3	42,4	59	1,2	2,7	7,5	1 145
Hordaland								
Bergen	6,5	18,6	42,0	9 194	2,1	4,4	8,8	42 626
Etne	11,4	26,1	55,7	88	1,4	4,0	10,7	850
Ølen	1,4	12,9	40,0	70	1,2	3,0	7,7	779
Sveio	9,4	18,2	54,1	170	1,2	3,4	12,1	1 104
Bømlo	9,0	30,6	51,1	278	1,0	3,8	9,9	2 787
Stord	8,1	23,9	44,8	639	1,6	3,4	9,3	3 842
Fitjar	2,9	27,5	58,0	69	2,4	4,9	11,1	738
Tysnes	11,8	22,4	59,2	76	2,2	4,2	12,6	602
Kvinnherad	5,8	18,3	50,6	431	2,2	4,5	10,2	2 803
Jondal	5,3	26,3	36,8	19	1,3	5,3	10,6	226
Odda	4,6	18,1	40,5	237	1,6	2,4	5,7	1 357
Ullensvang	7,0	8,1	36,0	86	3,0	4,7	9,8	707
Eidfjord	11,1	25,9	40,7	27	0,5	3,2	8,8	216
Ulvik	12,5	33,3	54,2	24	8,3	9,5	12,8	242
Granvin	6,3	25,0	56,3	16	2,2	4,9	9,0	223
Voss	4,9	15,9	39,6	371	1,2	4,1	12,3	2 733
Kvam	2,8	13,6	42,1	214	1,9	4,6	9,2	1 832
Fusa	14,9	23,0	56,8	74	1,2	3,0	7,7	813
Samnanger	21,6	33,3	51,0	51	0,0	1,9	5,6	486
Os	5,1	20,6	43,3	545	1,5	2,9	6,8	3 126
Austevoll	2,5	8,9	35,4	79	0,6	2,6	7,2	1 156
Sund	13,8	28,3	49,0	145	2,1	5,7	10,9	1 143
Fjell	6,0	21,2	41,9	689	1,0	3,1	8,3	4 777
Askøy	4,9	15,6	42,4	672	1,1	3,1	8,6	4 448
Vaksdal	8,5	18,6	54,2	118	0,8	2,6	6,5	832
Modalen	0,0	0,0	46,7	15	7,5	10,0	10,0	80
Osterøy	3,5	20,4	43,3	201	1,7	5,1	14,2	1 692
Meland	6,1	22,6	50,0	164	2,6	7,6	14,0	1 404
Øygarden	7,8	19,5	41,6	154	0,6	3,4	10,2	893
Radøy	10,4	37,6	56,0	125	1,0	2,9	8,0	967
Lindås	8,1	23,9	46,1	393	0,7	1,9	8,2	2 722
Austrheim	8,9	32,1	55,4	56	0,6	2,6	4,9	532
Fedje	8,3	25,0	58,3	12	0,0	0,0	4,3	139
Masfjorden	15,0	27,5	32,5	40	1,5	1,5	7,7	403
Sogn og Fjordane								
Flora	5,7	19,0	37,1	369	1,2	2,8	6,5	2 496
Gulen	9,4	22,6	49,1	53	2,1	3,7	7,1	535
Solund	7,7	23,1	38,5	13	1,1	2,7	11,2	188
Hyllestad	0,0	18,2	72,7	33	0,6	3,4	13,9	324
Høyanger	4,0	11,3	30,6	124	0,1	0,6	4,1	904
Vik	7,3	27,3	52,7	55	1,5	2,9	9,2	611
Balestrand	0,0	0,0	15,0	20	1,1	3,6	7,1	364
Leikanger	2,2	8,7	21,7	46	0,8	2,5	8,0	486
Sogndal	4,5	15,7	39,4	198	1,1	2,4	7,1	1 398
Aurland	0,0	12,8	30,8	39	5,0	6,1	12,7	362
Lærdal	11,1	20,0	55,6	45	1,7	3,2	5,1	468
Årdal	2,4	10,7	32,5	169	0,1	0,9	2,4	1 020
Luster	9,0	30,8	52,6	78	2,9	5,4	11,3	1 140
Askvoll	16,9	39,4	60,6	71	1,7	4,8	9,9	726

**Tabell A5 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹.
 Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall**

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Sogn og Fjordane (forts.)								
Fjaler	0,0	4,8	37,1	62	4,0	5,8	12,0	552
Gaular	3,2	9,7	24,2	62	0,5	5,2	10,6	634
Jølster	2,7	14,9	43,2	74	1,8	4,4	13,8	681
Førde	4,8	11,6	26,4	397	0,5	1,7	5,7	2 565
Naustdal	0,0	12,0	38,7	75	2,3	4,8	10,5	609
Bremanger	8,4	17,9	34,7	95	1,4	3,6	8,4	786
Vågsøy	3,6	10,9	36,4	165	0,8	2,3	5,5	1 317
Selje	9,1	16,4	40,0	55	1,1	3,2	7,1	715
Eid	7,9	21,2	38,4	151	0,5	3,5	7,7	1 363
Hornindal	9,4	28,1	53,1	32	0,7	1,3	7,6	302
Gloppen	8,8	15,3	46,7	137	1,0	2,7	8,4	1 159
Stryn	2,4	14,2	39,1	169	0,9	4,4	12,1	1 424
Møre og Romsdal								
Molde	4,9	14,6	34,4	790	1,0	2,2	5,6	4 603
Kristiansund	5,0	19,1	40,6	761	1,2	3,3	8,9	2 545
Ålesund	5,5	20,1	45,7	1 268	1,9	3,3	6,8	7 820
Vanylven	10,6	13,6	36,4	66	0,4	2,6	7,6	733
Sande	8,7	17,4	54,3	46	2,0	4,5	8,3	642
Herøy	13,4	29,4	49,5	194	0,8	2,5	6,5	1 858
Ulstein	2,6	11,8	29,6	152	1,2	2,6	7,2	1 578
Hareid	9,0	19,3	40,4	166	0,3	2,3	8,2	1 044
Volda	4,3	17,4	51,1	235	2,0	3,6	8,2	1 798
Ørsta	2,0	17,9	46,0	252	0,9	3,4	8,8	2 168
Ørskog	0,0	22,7	63,6	44	1,3	3,5	9,3	451
Norddal	0,0	10,6	23,4	47	2,5	6,1	7,3	440
Stranda	3,4	9,1	36,4	88	1,3	3,6	6,5	999
Stordal	5,4	5,4	40,5	37	3,9	3,9	6,3	206
Sykkylven	3,6	7,6	26,9	197	1,3	2,1	6,8	1 578
Skodje	9,2	15,3	32,7	98	2,1	5,3	9,8	838
Sula	9,4	20,9	50,3	191	1,0	2,9	6,3	1 641
Giske	1,9	13,4	28,0	157	1,3	2,2	8,8	1 564
Haram	4,8	18,6	43,6	188	0,9	2,7	6,7	1 871
Vestnes	9,7	24,7	49,3	227	0,7	3,8	7,9	1 352
Rauma	4,7	11,3	39,4	213	1,3	2,8	7,5	1 412
Nesset	6,9	18,1	52,8	72	1,6	5,4	12,9	698
Midsund	18,8	20,8	41,7	48	0,5	1,8	8,8	397
Sandøy	0,0	37,5	56,3	16	1,7	2,5	4,2	239
Aukra	15,6	29,9	48,1	77	0,5	2,3	7,3	605
Fræna	12,8	22,6	51,7	296	1,3	4,1	9,4	1 929
Eide	6,3	30,5	56,8	95	3,2	7,0	14,1	687
Averøy	8,8	25,8	45,1	182	1,1	3,3	7,9	1 034
Frei	5,2	22,7	47,7	172	0,9	5,3	10,9	1 235
Gjemnes	11,8	23,5	42,6	68	0,2	0,6	6,8	483
Tingvoll	14,5	27,3	49,1	55	4,8	8,4	16,0	562
Sunnadal	9,0	24,2	42,2	256	2,7	5,0	9,6	1 320
Surnadal	5,1	18,6	49,7	177	5,0	9,3	15,2	1 232
Rindal	0,0	21,6	54,1	37	1,2	7,5	12,8	414
Aure	6,7	25,8	53,9	89	1,1	2,7	10,1	446
Halsa	23,1	26,9	53,8	26	5,3	5,9	16,1	323
Tustna	6,3	12,5	53,1	32	0,5	4,9	7,8	206
Smøla	11,9	27,1	44,1	59	1,5	4,2	10,6	407
Sør-Trøndelag								
Trondheim	5,3	18,7	40,4	6 099	2,4	4,6	9,0	26 770
Hemne	14,9	37,2	63,6	121	3,4	7,3	14,1	942
Snillfjord	12,5	18,8	50,0	16	1,7	6,6	19,7	229
Hitra	7,2	19,6	51,4	138	1,1	3,7	9,5	738
Frøya	8,0	20,5	45,5	112	2,1	5,1	8,9	763
Ørland	7,8	29,0	52,1	217	2,3	4,2	8,6	1 064
Agdenes	16,4	27,3	52,7	55	3,1	5,3	12,1	356
Rissa	4,3	20,6	49,3	209	1,7	3,5	12,2	1 293
Bjugn	9,7	36,4	53,9	154	2,0	6,7	14,9	850
Åfjord	6,0	28,4	47,8	67	1,4	3,8	11,0	707
Roan	0,0	25,0	55,0	20	2,4	8,7	14,6	206
Osen	10,0	10,0	25,0	20	1,8	6,8	18,0	222
Oppdal	6,5	19,4	48,4	186	1,6	4,3	10,5	1 291
Rennebu	15,8	32,9	48,7	76	3,4	11,3	23,4	531

Tabell A5 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Sør-Trøndelag (forts.)								
Meldal	5,2	22,9	47,9	96	4,0	7,0	15,3	705
Orkdal	8,2	28,4	55,1	352	1,6	4,9	11,9	1 919
Røros	6,2	16,0	38,3	162	2,0	3,3	7,9	974
Holtålen	4,8	26,2	52,4	42	1,1	4,0	10,6	376
Midtre Gauldal	14,1	36,7	53,1	128	3,4	7,7	15,6	1 180
Melhus	5,9	23,2	43,6	406	1,4	3,5	9,9	2 827
Skaun	6,1	19,3	46,7	197	1,8	4,6	11,2	1 291
Klæbu	10,7	24,9	42,0	205	1,6	3,5	7,0	1 220
Malvik	9,1	19,0	41,0	373	1,5	2,2	6,3	2 602
Selbu	7,3	29,3	58,5	82	0,9	3,8	9,4	756
Tydal	2,6	7,9	42,1	38	1,1	3,9	8,3	181
Nord-Trøndelag								
Steinkjer	6,2	21,5	46,6	706	2,4	5,2	11,8	3 925
Namsos	7,8	20,3	43,4	424	1,9	3,1	6,9	2 434
Meråker	10,5	30,3	53,9	76	2,7	6,1	13,3	475
Stjørdal	8,4	25,5	46,5	596	1,2	3,4	9,4	3 779
Frosta	21,1	42,1	59,6	57	4,7	8,7	18,8	516
Leksvik	7,7	20,2	38,5	104	1,2	7,2	12,3	681
Levanger	7,6	25,9	48,7	672	2,1	4,4	11,0	3 650
Verdal	8,9	28,7	56,3	540	2,2	6,5	15,3	2 733
Mosvik	0,0	0,0	41,2	17	0,0	2,3	12,7	213
Verran	10,7	33,9	66,1	56	2,6	8,7	19,8	505
Namdalseid	17,1	31,4	42,9	35	1,1	4,3	12,1	372
Inderøy	6,2	21,9	51,1	178	2,1	4,3	9,5	1 245
Snåsa	2,4	22,0	34,1	41	1,4	4,5	12,9	513
Lierne	17,2	31,0	48,3	29	4,1	9,3	19,2	291
Røyrvik	0,0	0,0	66,7	15	1,5	4,6	6,9	131
Namsskogan	5,3	26,3	36,8	19	1,2	3,0	10,3	165
Gronng	5,3	15,8	27,6	76	3,0	4,4	8,3	495
Høylandet	0,0	25,0	34,4	32	1,9	5,4	10,8	260
Overhalla	4,5	14,8	39,8	88	1,3	4,9	10,3	774
Fosnes	10,0	50,0	70,0	20	0,0	5,2	11,6	173
Flatanger	12,5	18,8	50,0	16	4,5	6,4	22,5	267
Vikna	9,4	27,0	47,2	159	0,5	4,2	6,8	765
Nærøy	6,5	27,6	57,7	123	1,2	5,2	13,4	1 204
Leka	10,0	40,0	60,0	10	0,0	0,7	6,7	135
Nordland								
Bodø	4,5	16,6	38,6	1 768	1,1	2,4	5,5	8 197
Narvik	5,9	14,8	36,0	778	2,2	3,4	6,2	3 311
Bindal	15,6	51,1	75,6	45	3,4	6,8	14,1	382
Sømna	4,9	14,8	39,3	61	3,7	5,9	17,1	410
Brønnøy	5,1	20,4	39,5	294	2,1	5,2	9,6	1 514
Vega	0,0	3,1	21,9	32	0,0	6,0	16,9	249
Vevelstad	9,1	36,4	54,5	11	2,0	7,1	13,1	99
Herøy	7,7	18,5	49,2	65	1,7	3,9	11,9	360
Alstahaug	6,9	18,8	36,6	303	2,8	5,9	9,9	1 445
Leirfjord	4,2	27,1	43,8	48	4,8	8,1	17,5	519
Vefsn	4,3	16,0	34,2	468	1,4	3,9	7,9	2 463
Grane	2,2	23,9	45,7	46	3,4	7,8	15,6	295
Hattfjelldal	15,0	27,5	45,0	40	6,2	8,7	24,6	289
Dønna	4,3	14,9	38,3	47	3,7	10,5	20,3	295
Nesna	4,9	20,6	50,0	102	6,1	9,8	13,1	396
Hemnes	8,4	26,6	42,2	154	3,5	5,9	10,4	866
Rana	5,5	19,2	41,7	1 020	1,0	3,3	8,3	4 684
Lurøy	4,8	27,7	54,2	83	3,6	8,7	15,3	412
Træna	0,0	28,6	35,7	14	6,5	10,4	15,6	77
Rødøy	7,5	10,0	40,0	40	2,3	7,7	21,1	350
Meløy	9,0	19,6	44,5	245	0,8	4,2	10,9	1 457
Gildeskål	7,3	14,5	43,6	55	0,5	3,8	11,0	418
Beiarn	25,8	32,3	41,9	31	1,4	6,4	17,9	218
Saltdal	10,0	19,9	37,8	201	1,9	4,9	13,4	837
Fauske	10,5	23,3	46,6	438	1,7	5,5	11,5	1 683
Skjerstad	0,0	2,6	31,6	38	0,0	6,8	15,0	206
Sørfold	7,8	29,9	49,4	77	1,2	2,4	7,7	413
Steigen	8,5	24,6	52,5	118	0,4	4,1	12,2	539
Hamarøy	3,4	19,5	48,3	87	1,2	2,1	5,3	337

**Tabell A5 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. Kvadratrotskalaen (E=0,5)¹.
Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall**

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Nordland (forts.)								
Tysfjord	6,5	20,8	53,2	77	2,8	8,9	16,3	393
Lødingen	10,8	13,3	37,3	83	0,5	2,3	6,6	439
Tjeldsund	10,9	26,1	45,7	46	0,0	5,8	12,1	223
Evenes	9,3	20,9	34,9	43	0,4	4,6	8,3	241
Ballangen	7,0	27,9	48,8	86	0,6	4,1	11,3	513
Røst	5,0	5,0	25,0	20	0,0	0,0	0,8	129
Værøy	14,3	14,3	21,4	14	2,7	6,0	8,7	150
Flakstad	17,8	40,0	64,4	45	2,8	5,4	15,5	354
Vestvågøy	9,9	21,5	43,6	484	1,1	5,7	12,4	2 072
Vågan	9,1	20,8	44,2	342	2,4	5,1	10,8	1 635
Hadsel	8,8	22,2	44,1	306	2,9	4,7	9,2	1 501
Bø	16,0	31,0	56,0	100	3,3	6,9	14,0	523
Øksnes	5,8	23,3	58,3	240	1,1	4,3	9,9	889
Sortland	6,5	20,0	46,4	474	2,1	5,7	11,7	1 814
Andøy	10,9	21,8	43,6	211	4,2	5,9	8,2	980
Moskenes	14,3	23,8	42,9	21	2,4	6,9	14,5	248
Troms								
Harstad	5,6	21,2	43,1	1 047	1,3	3,6	7,8	4 282
Tromsø	5,0	18,1	36,9	2 931	1,5	3,5	7,5	11 269
Kvæfjord	5,6	18,1	48,6	144	2,8	3,4	7,8	618
Skånland	17,0	35,2	63,6	88	1,0	1,8	7,6	513
Bjarkøy	0,0	33,3	33,3	15	3,2	4,2	7,4	95
Ibestad	9,4	28,1	59,4	32	1,5	6,1	14,4	264
Gratangen	5,0	15,0	55,0	40	0,9	4,5	14,0	222
Lavangen	21,6	21,6	40,5	37	0,6	1,7	16,9	172
Bardu	1,0	6,8	30,1	103	5,8	6,8	11,1	745
Salangen	8,0	27,0	57,0	100	1,9	5,9	9,5	422
Målselv	5,2	18,0	33,6	211	1,4	2,6	7,4	1 398
Sørreisa	3,3	21,7	44,1	152	1,5	5,3	9,4	620
Dyrøy	7,5	17,5	42,5	40	0,9	2,7	8,9	225
Tranøy	17,0	29,8	48,9	47	2,0	6,8	13,9	296
Torsken	3,4	13,8	41,4	29	0,0	1,5	6,0	200
Berg	8,0	28,0	60,0	25	1,3	4,3	8,2	233
Lenvik	7,5	23,6	50,3	505	1,9	5,2	10,7	2 121
Balsfjord	7,5	31,0	52,3	239	3,6	7,3	12,4	1 010
Karlsøy	10,7	24,0	45,3	75	0,2	2,2	6,0	447
Lyngen	6,8	14,4	40,7	118	1,4	2,9	6,1	592
Storfjord	3,9	3,9	25,5	51	6,1	9,0	14,2	345
Gaivuotna - Kåfjord	6,5	16,9	49,4	77	3,1	5,0	11,8	422
Skjervøy	7,9	16,7	43,0	114	0,9	1,2	4,3	644
Nordreisa	4,3	15,0	34,8	187	1,6	5,1	9,7	883
Kvænangen	2,9	11,4	25,7	35	0,4	3,8	11,5	234
Finnmark								
Vardø	4,1	7,2	17,5	97	1,4	1,4	2,9	441
Vadsø	0,3	6,9	20,7	290	1,9	3,0	5,9	1 157
Hammerfest	4,9	12,4	31,5	574	1,7	2,1	4,8	1 444
Kautokeino	5,2	15,9	42,1	233	4,4	12,4	22,2	541
Alta	2,9	15,0	34,4	981	1,6	2,8	8,0	3 636
Loppa	6,7	15,6	24,4	45	1,9	6,5	10,7	261
Hasvik	8,6	14,3	35,7	70	0,6	6,6	11,6	181
Kvalsund	7,3	26,8	48,8	41	0,0	2,0	9,4	149
Måsøy	5,1	12,8	33,3	39	0,0	1,2	5,6	248
Nordkapp	5,2	10,4	30,6	134	1,3	2,5	3,7	598
Porsanger	6,3	10,0	21,7	221	1,0	2,8	6,7	712
Karasjohka - Karasjok	4,8	10,2	25,9	166	2,7	4,5	8,4	561
Lebesby	1,7	5,1	30,5	59	4,0	8,7	11,5	253
Gamvik	13,0	20,4	42,6	54	1,0	2,5	7,4	204
Berlevåg	8,3	14,6	45,8	48	0,9	0,9	3,3	215
Deatnu - Tana	3,5	12,5	38,2	144	1,4	3,3	5,1	489
Unjarga - Nesseby	2,6	2,6	26,3	38	2,6	5,3	19,2	151
Båtsfjord	2,4	8,4	20,5	83	0,5	1,4	5,6	426
Sør-Varanger	3,5	15,5	32,2	367	1,2	3,2	6,0	1 710

¹ Se vedlegg B for definisjon.

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

Tabell A6. Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Hele landet	4,1	11,6	26,1	158 642	3,5	7,9	15,8	853 394
Østfold								
Halden	7,1	17,0	38,6	1 065	4,7	10,0	19,1	4 611
Moss	4,0	9,3	23,5	1 124	4,8	10,1	18,8	4 379
Sarpsborg	3,9	12,9	30,4	1 864	2,7	7,5	16,4	8 048
Fredrikstad	5,0	13,2	28,0	2 509	3,9	9,3	17,1	11 673
Hvaler	2,8	16,5	40,4	109	3,8	8,0	16,2	612
Aremark	0,0	13,6	22,7	22	7,1	12,8	21,0	281
Marker	20,6	28,9	54,6	97	4,5	9,8	18,7	604
Rømskog	0,0	0,0	0,0	7	0,8	4,8	11,2	125
Trøgstad	0,6	8,8	34,6	159	2,2	7,7	16,5	878
Spydeberg	5,1	10,9	17,4	138	2,4	7,5	16,0	879
Askim	6,5	16,9	31,0	616	4,5	9,0	17,0	2 373
Eidsberg	6,4	14,8	29,6	392	5,2	12,1	20,2	1 774
Skiptvet	12,5	18,8	37,5	112	1,2	6,2	17,5	647
Rakkestad	6,3	15,0	44,2	240	3,8	9,8	19,2	1 280
Råde	4,8	11,2	30,3	188	2,2	5,2	13,4	1 206
Rygge	3,6	8,7	22,6	531	2,4	6,6	14,9	2 619
Våler	4,2	9,2	25,4	142	9,1	15,0	19,8	902
Hobøl	6,3	11,9	28,8	160	2,1	8,1	16,1	923
Akershus								
Vestby	3,8	14,0	27,3	479	3,8	7,2	12,1	2 427
Ski	2,6	8,0	15,0	928	2,3	4,9	9,5	5 465
Ås	6,7	12,0	22,5	466	4,1	8,1	14,9	2 988
Frogn	4,0	7,0	17,7	502	3,2	5,6	10,8	2 654
Nesodden	4,0	9,0	22,5	645	2,9	7,1	11,6	3 494
Oppegård	4,1	6,3	14,1	757	1,8	3,2	6,3	5 006
Bærum	3,1	7,0	13,9	3 072	2,5	4,3	7,2	21 367
Asker	3,6	8,6	18,7	1 562	2,6	4,3	7,5	11 027
Aurskog-Høland	2,3	12,1	24,2	355	2,7	5,7	12,3	2 354
Sørums	2,3	8,3	20,4	398	2,6	4,1	8,2	2 634
Fet	4,2	13,2	25,0	288	1,4	3,9	7,6	1 977
Rælingen	3,1	6,8	15,7	555	2,8	6,1	10,0	2 772
Enebakk	2,4	7,9	22,1	340	3,3	6,8	13,9	1 870
Lørenskog	2,3	5,4	13,3	1 048	2,9	5,6	8,6	5 766
Skedsmo	3,0	7,5	16,3	1 482	2,3	5,3	9,7	7 279
Nittedal	3,0	10,4	21,1	662	1,0	3,4	8,0	4 197
Gjerdrum	1,6	5,8	20,0	190	1,6	3,6	8,4	1 011
Ullensaker	4,5	9,7	20,8	818	2,0	3,5	7,7	3 875
Nes	4,0	12,6	26,9	547	1,7	4,2	11,2	3 325
Eidsvoll	3,0	8,7	23,7	642	2,4	5,6	10,6	3 251
Nannestad	3,0	6,9	18,1	364	1,7	5,0	11,4	1 828
Hurdal	1,8	12,3	36,8	57	2,0	6,8	16,7	497
Oslo								
Oslo	3,7	9,3	21,3	17 954	7,3	13,4	19,8	74 701
Hedmark								
Kongsvinger	4,6	16,9	37,5	669	4,8	10,1	17,9	2 747
Hamar	1,9	8,4	21,4	928	2,0	5,4	10,7	4 299
Ringsaker	3,7	13,6	31,1	995	2,9	7,3	17,0	5 979
Løten	3,5	15,4	30,4	260	4,7	10,5	23,4	1 337
Stange	3,6	15,2	36,6	580	6,3	10,7	18,8	3 278
Nord-Odal	11,5	16,8	34,4	131	4,1	10,3	20,8	822
Sør-Odal	4,9	13,9	34,1	223	1,4	6,3	15,8	1 310
Eidskog	5,3	23,5	39,8	226	6,2	11,8	21,8	1 103
Grue	16,0	30,1	41,0	156	6,3	10,4	19,0	815
Åsnes	8,4	20,0	47,6	250	3,2	9,8	19,3	1 155
Våler	7,9	25,2	37,8	127	3,9	8,8	18,5	569
Elverum	4,7	12,5	26,6	779	3,9	8,7	15,6	2 968
Trysil	4,0	12,9	31,1	225	4,6	9,9	23,3	1 045
Åmot	7,8	29,2	49,4	154	3,1	8,8	18,7	651
Stor-Elvdal	4,9	15,9	28,0	82	7,6	9,8	28,2	471
Rendalen	0,0	12,5	32,8	64	11,9	20,6	34,9	378
Engerdal	3,6	10,7	25,0	28	3,6	9,8	21,1	275
Tolga	2,9	20,6	41,2	34	3,3	14,8	30,7	420
Tynset	1,4	8,6	20,1	139	2,2	6,3	17,1	1 082
Alvdal	0,0	9,2	16,9	65	3,3	9,3	19,7	492

Tabell A6 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Hedmark (forts.)								
Folldal	5,3	28,9	60,5	38	2,9	10,0	33,9	339
Os	10,9	20,0	45,5	55	7,0	14,1	26,6	440
Oppland								
Lillehammer	3,5	8,1	20,8	823	2,8	5,8	12,0	4 348
Gjøvik	4,3	16,2	28,3	903	4,8	9,9	18,7	4 639
Dovre	7,4	18,5	39,5	81	4,1	9,4	18,4	489
Lesja	5,2	15,5	27,6	58	5,4	13,8	24,2	443
Skjåk	15,4	23,1	30,8	39	6,6	13,9	29,1	409
Lom	6,5	17,4	43,5	46	9,0	18,8	33,3	478
Vågå	0,0	8,2	31,5	73	3,7	13,3	26,8	675
Nord-Fron	2,5	11,9	26,9	160	4,7	12,1	23,5	993
Sel	4,9	14,2	36,1	183	2,2	8,5	21,2	1 128
Sør-Fron	2,9	17,1	37,1	70	3,4	9,1	22,7	591
Ringebu	2,4	12,0	36,1	83	6,3	14,4	28,5	868
Øyer	2,6	8,7	28,7	115	2,2	5,0	18,2	1 008
Gausdal	10,0	18,8	38,8	170	3,8	9,7	20,4	1 100
Østre Toten	6,1	19,4	36,3	361	3,3	8,0	17,0	2 513
Vestre Toten	6,9	14,7	28,5	389	2,9	6,3	16,5	2 260
Jevnaker	2,0	13,1	26,6	199	1,8	6,1	12,3	1 121
Lunner	2,9	5,8	26,1	276	1,3	6,0	12,5	1 705
Gran	4,0	12,9	29,6	402	3,1	9,7	17,6	2 281
Søndre Land	4,7	13,0	32,8	192	4,2	8,1	19,6	1 072
Nordre Land	3,6	15,3	39,3	196	5,1	11,8	25,6	1 157
Sør-Aurdal	11,1	20,8	31,9	72	12,3	19,5	31,2	641
Etnedal	0,0	8,6	31,4	35	6,5	16,3	28,8	215
Nord-Aurdal	8,9	14,9	27,2	202	5,4	11,1	19,6	1 110
Vestre Slidre	2,8	9,9	26,8	71	7,0	16,3	23,3	374
Øystre Slidre	2,5	10,0	18,8	80	4,0	8,4	16,7	582
Vang	15,6	21,9	34,4	32	5,5	10,6	24,8	330
Buskerud								
Drammen	5,3	16,5	32,9	2 179	5,5	10,9	18,7	9 104
Kongsberg	5,9	10,9	23,2	760	1,9	5,8	11,8	3 838
Ringerike	3,8	10,5	29,0	1 049	3,8	7,3	14,3	4 675
Hole	4,0	11,9	25,4	126	1,4	4,3	8,8	976
Flå	17,4	30,4	34,8	23	5,2	11,5	21,8	174
Nes	5,3	18,8	29,3	133	4,4	10,3	22,4	643
Gol	3,0	6,1	18,2	132	3,6	5,9	12,8	782
Hemsedal	0,0	3,4	19,0	58	18,1	19,7	25,9	421
Ål	1,5	9,6	13,2	136	6,8	11,0	21,5	960
Hol	6,3	14,6	24,1	158	3,1	5,0	11,8	807
Sigdal	3,8	12,5	28,8	104	1,1	7,8	17,9	616
Krødsherad	4,3	10,1	26,1	69	4,4	8,2	13,1	388
Modum	5,6	16,8	39,5	446	2,3	6,8	16,1	2 104
Øvre Eiker	3,4	11,3	28,4	531	4,2	10,6	18,6	2 816
Nedre Eiker	2,3	9,3	23,5	862	4,0	8,0	15,5	4 013
Lier	4,0	10,1	21,2	746	2,9	5,2	9,9	4 435
Røyken	3,0	6,0	15,3	531	2,8	5,9	11,5	3 615
Hurum	3,2	10,9	25,7	311	3,1	5,4	11,8	1 565
Flesberg	5,8	11,6	30,4	69	2,8	7,6	18,0	472
Rollag	1,9	16,7	29,6	54	2,0	5,3	13,8	247
Nore og Uvdal	6,8	25,0	31,8	44	3,4	8,0	20,1	536
Vestfold								
Borre	4,0	12,0	25,3	1 064	3,9	8,3	14,3	4 230
Holmestrand	7,3	14,3	30,6	412	3,0	7,0	13,2	1 593
Tønsberg	3,7	8,4	21,6	1 402	3,1	6,4	13,2	5 825
Sandefjord	4,3	13,3	28,1	1 725	4,5	8,7	16,6	6 975
Larvik	4,9	13,0	27,7	1 656	3,9	7,8	16,5	7 324
Svelvik	8,2	16,1	26,2	267	2,3	5,2	11,1	1 233
Sande	4,5	7,5	21,3	267	3,2	5,5	13,4	1 537
Hof	6,0	16,2	32,5	117	1,4	5,9	13,8	557
Våle	1,2	14,1	26,4	163	3,7	9,6	17,9	912
Ramnes	0,0	8,2	19,0	147	2,7	7,0	16,5	811
Andebu	3,6	7,7	20,1	169	2,7	6,9	17,7	938
Stokke	3,4	14,4	28,6	416	2,2	7,7	16,3	1 939
Nøtterøy	4,0	8,3	21,1	804	3,1	5,5	10,7	3 770

Tabell A6 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Buskerud (forts.)								
Tjøme	5,2	14,8	37,6	210	2,8	6,0	13,5	845
Lardal	2,4	8,2	34,1	85	4,5	8,0	15,5	401
Telemark								
Porsgrunn	3,0	12,0	29,5	1 349	3,8	8,3	16,3	5 852
Skien	5,2	16,4	32,0	2 241	3,3	8,3	16,9	8 524
Notodden	5,0	12,3	30,4	424	2,6	5,2	12,7	2 007
Siljan	7,9	15,9	25,4	63	3,4	6,4	14,2	534
Bamble	3,1	15,2	27,9	574	3,7	9,0	17,6	2 870
Kragerø	7,0	11,5	33,8	400	5,0	11,2	20,7	1 796
Drangedal	2,2	9,7	43,3	134	3,5	14,6	28,3	752
Nome	1,0	6,2	23,4	209	5,8	10,5	21,1	1 105
Bø	7,6	20,1	34,8	184	4,2	6,5	15,2	909
Sauherad	5,1	8,0	20,3	138	3,9	9,5	19,2	877
Tinn	5,1	13,2	28,1	235	3,7	6,6	15,1	1 085
Hjartdal	0,0	6,9	44,8	29	6,4	13,2	27,9	326
Seljord	10,7	12,0	24,0	75	3,7	11,6	21,6	490
Kviteseid	1,6	6,3	19,0	63	6,2	11,8	22,5	485
Nissedal	5,9	8,8	35,3	34	6,2	12,7	31,6	307
Fyresdal	3,6	14,3	28,6	28	1,5	8,3	23,3	266
Tokke	4,5	17,9	28,4	67	3,1	7,8	19,8	485
Vinje	0,0	15,0	32,7	113	4,0	8,0	19,9	742
Aust-Agder								
Risør	5,4	14,1	32,1	277	3,8	8,2	16,7	1 231
Grimstad	5,3	13,5	30,7	661	3,1	8,5	20,5	3 857
Arendal	3,9	13,8	27,4	1 437	4,2	9,1	17,1	7 388
Gjerstad	1,4	13,0	34,8	69	4,5	13,9	29,7	445
Vegårshei	0,0	12,8	38,5	39	2,6	7,5	14,9	416
Tvedestrand	4,5	20,7	43,6	179	4,0	8,6	19,5	1 122
Froland	6,2	20,7	40,9	193	4,4	11,5	22,6	949
Lillesand	2,6	8,8	26,7	307	2,4	6,9	15,5	1 804
Birkenes	15,6	21,3	47,5	122	9,8	15,2	28,3	994
Åmli	9,6	19,2	59,6	52	7,3	14,0	21,8	358
Iveland	2,8	19,4	25,0	36	3,4	15,9	35,5	290
Evje og Hornnes	1,1	16,0	35,1	94	4,2	12,3	23,5	660
Bygland	10,5	15,8	31,6	38	8,9	13,8	25,1	247
Valle	0,0	2,9	2,9	35	5,2	12,1	22,8	290
Bykle	4,8	4,8	28,6	21	1,0	2,1	3,6	195
Vest-Agder								
Kristiansand	4,8	13,1	31,0	3 008	4,3	9,4	17,7	14 406
Mandal	4,1	13,6	33,1	486	2,5	8,5	18,6	2 655
Farsund	8,8	23,1	43,0	251	3,3	8,1	19,5	2 054
Flekkefjord	4,9	10,5	32,3	285	3,2	7,9	20,4	1 757
Vennesla	3,2	13,1	33,6	411	2,4	8,5	23,5	2 917
Songdalen	5,1	12,1	35,5	214	5,0	11,4	24,1	1 314
Søgne	3,8	9,6	29,9	291	2,0	6,1	16,3	2 171
Marnardal	2,1	12,8	38,3	47	1,8	12,1	29,4	511
Åseral	0,0	0,0	7,7	13	5,5	9,2	24,8	218
Audnedal	8,7	8,7	30,4	23	2,3	10,6	23,4	398
Lindesnes	4,1	22,4	44,9	147	3,7	10,4	25,0	985
Lyngdal	1,9	13,5	25,5	208	4,2	12,4	24,2	1 623
Hægebostad	3,6	25,0	53,6	28	9,8	18,8	29,1	388
Kvinesdal	5,1	16,0	32,7	156	4,4	11,6	23,8	1 177
Sirdal	12,5	12,5	21,9	32	1,8	7,0	9,6	386
Rogaland								
Eigersund	6,3	12,3	21,7	351	1,9	7,7	17,7	3 118
Sandnes	5,5	14,5	29,1	1 863	2,8	6,8	14,4	12 527
Stavanger	3,9	13,8	28,7	3 952	3,6	7,2	13,0	21 543
Haugesund	4,6	14,1	29,9	1 142	5,1	9,9	16,4	5 652
Sokndal	5,1	10,3	46,2	78	4,0	8,7	20,9	755
Lund	0,0	7,1	37,5	56	3,6	11,0	24,1	797
Bjerkreim	14,6	22,0	22,0	41	2,8	6,4	17,8	673
Hå	6,7	13,1	29,8	359	1,9	4,9	14,7	3 609
Klepp	3,7	13,5	25,2	436	1,9	7,4	16,7	3 537
Time	3,5	11,6	23,3	395	2,6	6,9	13,9	3 404

Tabell A6 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Rogaland (forts.)								
Gjesdal	2,8	10,6	25,5	321	1,4	5,4	14,6	2 488
Sola	3,4	13,1	23,5	609	3,5	6,3	11,6	4 853
Randaberg	3,3	9,3	24,4	246	1,6	5,3	11,8	2 295
Forsand	12,8	12,8	48,7	39	2,7	5,5	11,4	255
Strand	8,4	14,6	31,4	309	1,8	6,3	19,7	2 456
Hjelmeland	15,8	15,8	34,2	38	2,0	4,5	13,4	647
Suldal	6,1	10,1	26,3	99	2,9	7,2	22,8	858
Sauda	2,6	6,1	20,0	115	2,3	6,3	16,6	1 066
Finnøy	0,0	8,5	23,4	47	2,8	7,3	18,7	722
Rennesøy	9,5	23,8	31,7	63	1,1	3,9	10,4	838
Kvitsøy	0,0	0,0	0,0	8	3,2	7,3	28,2	124
Bokn	20,0	20,0	33,3	15	1,9	8,8	19,5	159
Tysvær	3,1	13,1	24,1	290	2,0	6,8	16,7	2 320
Karmøy	6,3	17,0	37,9	1 067	2,9	8,1	18,6	8 794
Utsira	0,0	0,0	0,0	4	0,0	11,1	11,1	45
Vindafjord	0,0	8,5	27,1	59	2,0	5,8	14,4	1 145
Hordaland								
Bergen	3,7	10,5	24,9	9 194	3,2	6,6	13,8	42 626
Etne	8,0	17,0	37,5	88	2,4	8,4	19,8	850
Ølen	0,0	1,4	27,1	70	2,4	7,1	16,6	779
Sveio	5,3	8,8	39,4	170	3,3	9,1	21,3	1 104
Bømlo	4,7	16,9	38,8	278	1,9	8,3	21,3	2 787
Stord	4,7	14,9	27,2	639	2,8	8,1	17,9	3 842
Fitjar	0,0	13,0	42,0	69	3,7	10,6	24,3	738
Tysnes	6,6	25,0	47,4	76	4,0	11,1	22,4	602
Kvinnherad	3,2	15,5	36,9	431	3,9	8,4	18,0	2 803
Jondal	5,3	10,5	26,3	19	1,3	12,4	20,4	226
Odda	2,5	8,4	25,3	237	1,7	5,1	13,8	1 357
Ullensvang	4,7	7,0	19,8	86	3,5	9,2	20,5	707
Eidfjord	0,0	22,2	25,9	27	2,8	9,3	15,7	216
Ulvik	12,5	25,0	29,2	24	8,3	12,0	24,8	242
Granvin	0,0	25,0	31,3	16	3,6	8,1	17,5	223
Voss	2,7	8,6	20,2	371	2,6	9,0	20,8	2 733
Kvam	0,0	6,1	24,3	214	3,5	7,2	19,4	1 832
Fusa	5,4	18,9	43,2	74	2,7	5,3	16,4	813
Samnanger	17,6	23,5	43,1	51	0,0	3,5	17,1	486
Os	3,7	11,6	28,3	545	2,3	5,3	13,9	3 126
Austevoll	1,3	6,3	24,1	79	2,5	6,1	13,1	1 156
Sund	11,7	26,2	40,7	145	3,6	9,6	18,3	1 143
Fjell	4,4	12,6	27,4	689	3,2	7,0	16,8	4 777
Askøy	3,4	8,2	25,7	672	1,7	6,5	16,0	4 448
Vaksdal	8,5	10,2	26,3	118	1,4	4,7	10,9	832
Modålen	0,0	0,0	13,3	15	7,5	10,0	23,8	80
Osterøy	3,0	13,4	29,9	201	3,5	12,1	26,4	1 692
Meland	3,7	17,1	37,8	164	4,9	10,8	25,2	1 404
Øygarden	6,5	11,7	33,1	154	2,4	7,2	19,3	893
Radøy	4,8	20,8	44,0	125	1,9	6,5	15,2	967
Lindås	5,1	16,5	30,8	393	1,2	7,2	17,2	2 722
Austrheim	5,4	25,0	42,9	56	1,1	4,3	11,3	532
Fedje	8,3	8,3	25,0	12	0,0	4,3	12,2	139
Masfjorden	7,5	27,5	27,5	40	1,5	5,2	19,9	403
Sogn og Fjordane								
Flora	3,3	10,8	22,8	369	1,9	6,0	12,8	2 496
Gulen	3,8	20,8	28,3	53	2,1	6,7	17,0	535
Solund	7,7	7,7	7,7	13	1,1	7,4	25,5	188
Hyllestad	0,0	12,1	42,4	33	0,6	10,2	23,1	324
Høyanger	4,0	4,0	14,5	124	0,1	3,1	7,3	904
Vik	3,6	18,2	41,8	55	2,9	7,7	22,9	611
Balestrand	0,0	0,0	20,0	20	1,6	5,8	12,4	364
Leikanger	0,0	2,2	15,2	46	0,8	6,4	11,9	486
Sogndal	2,5	6,6	21,7	198	1,4	5,1	12,8	1 398
Aurland	0,0	7,7	23,1	39	5,5	11,6	21,8	362
Lærdal	4,4	17,8	26,7	45	2,6	4,5	11,8	468
Årdal	2,4	3,6	18,3	169	0,1	1,7	3,1	1 020
Luster	2,6	15,4	38,5	78	3,1	9,6	21,1	1 140
Askvoll	12,7	31,0	45,1	71	4,5	9,9	24,8	726

Tabell A6 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Sogn og Fjordane (forts.)								
Fjaler	0,0	0,0	21,0	62	4,0	9,8	23,6	552
Gaular	0,0	3,2	17,7	62	3,3	9,1	19,6	634
Jølster	0,0	12,2	32,4	74	3,8	11,2	23,8	681
Førde	3,0	7,8	18,6	397	1,1	4,2	10,8	2 565
Naustdal	0,0	10,7	29,3	75	3,9	9,2	19,2	609
Bremanger	4,2	11,6	17,9	95	2,7	6,4	16,3	786
Vågsøy	3,6	6,1	24,2	165	1,6	4,8	12,1	1 317
Selje	9,1	12,7	16,4	55	1,7	5,3	18,3	715
Eid	6,6	10,6	29,1	151	1,7	6,2	14,7	1 363
Hornindal	9,4	9,4	46,9	32	0,7	7,3	15,6	302
Gløppen	5,1	10,2	37,2	137	1,6	6,8	19,1	1 159
Stryn	0,6	8,3	18,3	169	3,8	10,5	19,4	1 424
Møre og Romsdal								
Molde	3,2	8,4	23,0	790	1,6	5,1	11,0	4 603
Kristiansund	2,5	9,1	23,1	761	2,6	5,9	13,2	2 545
Ålesund	3,2	12,5	28,7	1 268	2,7	5,2	11,4	7 820
Vanylven	6,1	13,6	27,3	66	1,5	5,9	15,7	733
Sande	4,3	10,9	21,7	46	3,4	7,3	17,6	642
Herøy	11,9	22,7	32,5	194	1,9	5,4	14,3	1 858
Ulstein	0,7	3,9	16,4	152	1,9	5,6	14,7	1 578
Hareid	6,6	14,5	29,5	166	1,1	5,6	15,3	1 044
Volda	2,6	8,5	30,6	235	2,3	7,1	16,7	1 798
Ørsta	3,6	9,9	27,0	252	2,2	6,5	15,5	2 168
Ørskog	4,5	9,1	36,4	44	3,1	8,6	19,5	451
Norddal	0,0	8,5	14,9	47	3,9	6,6	10,2	440
Stranda	0,0	8,0	15,9	88	3,0	4,7	11,5	999
Stordal	5,4	5,4	27,0	37	3,9	5,8	14,1	206
Sykkylven	1,0	3,6	8,1	197	1,8	6,3	12,3	1 578
Skodje	3,1	9,2	19,4	98	4,2	7,6	19,1	838
Sula	6,8	14,7	32,5	191	2,3	4,7	14,9	1 641
Giske	0,0	6,4	18,5	157	2,2	8,3	15,9	1 564
Haram	3,7	9,0	31,4	188	1,7	5,8	15,3	1 871
Vestnes	8,8	11,0	29,1	227	1,8	6,7	17,9	1 352
Rauma	1,9	5,6	19,7	213	2,1	6,0	16,1	1 412
Nesset	2,8	18,1	40,3	72	3,4	9,7	19,9	698
Midsund	14,6	18,8	31,3	48	1,3	7,3	15,9	397
Sandøy	0,0	37,5	37,5	16	1,7	4,2	7,9	239
Aukra	13,0	27,3	44,2	77	1,0	3,8	14,7	605
Fræna	6,8	16,9	35,5	296	3,7	8,0	17,0	1 929
Eide	4,2	18,9	38,9	95	4,4	12,1	19,8	687
Averøy	7,1	13,7	27,5	182	2,1	6,2	15,3	1 034
Frei	3,5	15,1	28,5	172	3,4	8,8	17,2	1 235
Gjemnes	7,4	19,1	30,9	68	0,2	4,1	19,9	483
Tingvoll	7,3	18,2	40,0	55	7,8	13,5	24,0	562
Sunndal	8,2	14,5	27,0	256	3,9	8,3	13,8	1 320
Surnadal	3,4	11,3	28,2	177	6,8	12,7	25,6	1 232
Rindal	0,0	8,1	32,4	37	3,4	8,5	23,7	414
Aure	2,2	19,1	40,4	89	3,4	8,3	23,1	446
Halsa	19,2	23,1	23,1	26	5,3	12,7	29,7	323
Tustna	3,1	15,6	37,5	32	3,4	6,8	29,6	206
Smøla	6,8	20,3	33,9	59	2,5	9,1	21,9	407
Sør-Trøndelag								
Trondheim	2,7	9,6	24,9	6 099	3,5	6,6	13,1	26 770
Hemne	8,3	24,8	52,9	121	5,4	10,9	19,3	942
Snillfjord	12,5	12,5	31,3	16	3,9	18,3	29,3	229
Hitra	3,6	9,4	23,9	138	3,4	7,3	17,5	738
Frøya	10,7	11,6	33,9	112	3,4	7,3	16,4	763
Ørland	4,6	22,1	35,0	217	2,4	7,6	19,5	1 064
Agdenes	9,1	21,8	40,0	55	4,8	8,7	23,6	356
Rissa	1,9	7,7	37,3	209	2,2	8,4	22,2	1 293
Bjugn	7,8	20,8	41,6	154	4,1	12,4	24,6	850
Åfjord	6,0	9,0	29,9	67	2,1	8,2	19,2	707
Roan	0,0	10,0	25,0	20	3,9	13,6	27,7	206
Osen	0,0	10,0	10,0	20	6,8	18,0	31,1	222
Oppdal	2,7	9,7	18,8	186	3,2	9,2	20,0	1 291
Rennebu	10,5	26,3	36,8	76	7,7	18,1	31,6	531

Tabell A6 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Sør-Trøndelag (forts.)								
Meldal	4,2	10,4	27,1	96	5,5	11,8	21,4	705
Orkdal	5,1	16,5	32,7	352	3,3	7,7	18,2	1 919
Røros	1,9	11,7	24,1	162	2,6	5,6	13,6	974
Holtålen	2,4	21,4	31,0	42	2,1	9,3	19,7	376
Midtre Gauldal	7,0	21,1	38,3	128	5,6	12,4	23,5	1 180
Melhus	4,7	11,3	26,4	406	2,3	7,2	15,8	2 827
Skaun	3,6	9,6	23,9	197	2,9	8,6	17,6	1 291
Klæbu	6,3	12,7	29,3	205	2,0	5,3	14,2	1 220
Malvik	5,1	12,1	28,7	373	2,3	5,7	11,1	2 602
Selbu	6,1	19,5	42,7	82	2,8	5,4	18,5	756
Tydal	0,0	15,8	31,6	38	3,9	6,6	20,4	181
Nord-Trøndelag								
Steinkjer	5,8	13,0	30,9	706	3,6	8,9	18,9	3 925
Namsos	3,1	10,1	27,1	424	2,4	5,1	15,1	2 434
Meråker	3,9	14,5	36,8	76	4,8	10,9	20,2	475
Stjørdal	4,2	13,1	31,7	596	2,3	6,6	17,1	3 779
Frosta	5,3	29,8	47,4	57	6,4	14,3	23,4	516
Leksvik	3,8	9,6	28,8	104	4,7	9,7	22,8	681
Levanger	5,2	12,6	34,4	672	3,3	8,0	18,3	3 650
Verdal	4,6	16,7	37,6	540	4,0	10,9	24,5	2 733
Mosvik	0,0	0,0	11,8	17	0,0	6,6	19,7	213
Verran	3,6	19,6	53,6	56	5,7	12,5	28,5	505
Namdalseid	11,4	22,9	28,6	35	1,1	11,0	27,4	372
Inderøy	1,7	10,1	29,8	178	3,6	6,7	18,2	1 245
Snåsa	12,2	14,6	22,0	41	1,6	8,4	22,0	513
Lierne	6,9	31,0	55,2	29	7,2	14,1	28,9	291
Røyrvik	0,0	0,0	46,7	15	1,5	6,9	31,3	131
Namsskogan	5,3	5,3	26,3	19	3,0	6,1	19,4	165
Grong	5,3	5,3	19,7	76	3,6	6,3	18,0	495
Høylandet	0,0	12,5	25,0	32	4,2	6,9	23,1	260
Overhalla	0,0	5,7	19,3	88	2,3	7,4	15,6	774
Fosnes	10,0	30,0	50,0	20	1,7	15,0	23,7	173
Flatanger	6,3	12,5	18,8	16	7,9	16,9	31,5	267
Vikna	9,4	16,4	28,9	159	2,7	5,5	16,1	765
Nærøy	2,4	17,1	31,7	123	2,9	10,2	24,3	1 204
Leka	10,0	30,0	40,0	10	0,0	4,4	16,3	135
Nordland								
Bodø	2,0	8,0	20,5	1 768	1,5	4,5	9,5	8 197
Narvik	4,5	8,2	19,0	778	2,8	5,1	11,1	3 311
Bindal	26,7	40,0	57,8	45	5,5	10,2	23,8	382
Sømna	4,9	4,9	18,0	61	5,1	14,9	29,0	410
Brønnøy	3,7	14,3	28,2	294	2,6	8,4	16,3	1 514
Vega	0,0	0,0	12,5	32	3,2	13,7	28,1	249
Vevelstad	0,0	18,2	36,4	11	5,1	11,1	28,3	99
Herøy	7,7	20,0	38,5	65	1,9	11,7	18,9	360
Alstahaug	4,6	7,3	25,4	303	4,0	7,3	16,5	1 445
Leirfjord	2,1	4,2	25,0	48	6,9	15,6	30,4	519
Vefsn	2,1	8,3	20,5	468	2,4	6,8	12,5	2 463
Grane	0,0	19,6	26,1	46	5,1	12,2	23,1	295
Hattfjell	15,0	15,0	42,5	40	6,6	22,5	37,4	289
Dønna	2,1	6,4	19,1	47	7,8	15,9	31,2	295
Nesna	3,9	6,9	25,5	102	7,1	12,6	22,7	396
Hemnes	4,5	13,6	31,8	154	4,4	8,5	20,2	866
Rana	3,0	10,0	24,3	1 020	2,1	5,8	13,6	4 684
Lurøy	7,2	12,0	39,8	83	6,8	12,6	23,1	412
Træna	0,0	28,6	28,6	14	6,5	15,6	19,5	77
Rødøy	5,0	5,0	20,0	40	7,1	16,6	32,9	350
Meløy	5,3	13,1	27,3	245	2,1	8,6	20,3	1 457
Gildeskål	0,0	3,6	20,0	55	1,9	11,2	22,0	418
Beiarn	16,1	25,8	35,5	31	1,8	13,8	30,7	218
Saltdal	9,0	15,9	24,4	201	4,1	9,6	20,7	837
Fauske	7,1	14,4	29,7	438	2,4	9,8	19,0	1 683
Skjerstad	0,0	0,0	13,2	38	3,4	10,7	24,8	206
Sørfold	9,1	18,2	32,5	77	1,2	6,5	18,2	413
Steigen	6,8	21,2	33,1	118	3,2	13,5	21,3	539
Hamarøy	0,0	5,7	28,7	87	1,2	4,2	14,8	337

Tabell A6 (forts.). Andel barn 0-17 år under ulike lavinntektsgrenser¹, etter barnets bostedskommune. OECD-skalaen¹. Barn av enslige forsørgere² og par med barn³. 2000. Prosent og antall

	Enslige forsørgere				Par med barn			
	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall	50 prosent	60 prosent	70 prosent	Totalt antall
Nordland (forts.)								
Tysfjord	5,2	14,3	36,4	77	8,9	15,0	22,9	393
Lødingen	7,2	13,3	21,7	83	1,8	5,0	13,0	439
Tjeldsund	10,9	10,9	39,1	46	0,0	6,7	16,6	223
Evenes	4,7	18,6	27,9	43	2,9	7,1	13,7	241
Ballangen	4,7	10,5	30,2	86	2,5	10,5	21,6	513
Røst	5,0	15,0	35,0	20	0,0	0,0	0,8	129
Værøy	14,3	14,3	14,3	14	4,7	6,0	14,7	150
Flakstad	15,6	28,9	40,0	45	5,9	18,9	28,2	354
Vestvågøy	3,7	14,3	26,2	484	3,9	10,4	22,9	2 072
Vågan	3,8	13,7	26,3	342	3,6	8,6	16,6	1 635
Hadsel	3,9	13,1	27,5	306	3,9	6,6	15,3	1 501
Bø	11,0	19,0	32,0	100	5,2	12,2	22,0	523
Øksnes	2,1	19,2	33,3	240	2,7	7,8	17,8	889
Sortland	3,6	13,9	27,4	474	4,2	8,9	18,6	1 814
Andøy	5,7	11,4	28,0	211	5,1	6,4	13,2	980
Moskenes	14,3	14,3	38,1	21	5,2	13,3	24,6	248
Troms								
Harstad								
Harstad	3,0	10,6	26,7	1 047	2,8	6,5	13,2	4 282
Tromsø								
Tromsø	2,7	10,2	21,4	2 931	2,2	5,5	11,5	11 269
Kvæfjord	2,1	9,0	35,4	144	3,1	9,1	19,3	618
Skånland	12,5	23,9	47,7	88	1,0	4,5	14,4	513
Bjarkøy	0,0	13,3	26,7	15	4,2	7,4	20,0	95
Ibestad	9,4	9,4	46,9	32	3,4	10,6	22,3	264
Gratangen	0,0	17,5	32,5	40	5,4	9,9	31,5	222
Lavangen	13,5	21,6	29,7	37	1,7	10,5	28,5	172
Bardu	0,0	2,9	11,7	103	6,6	10,5	14,8	745
Salangen	3,0	12,0	38,0	100	5,2	8,3	16,4	422
Målselv	4,3	8,5	20,9	211	1,9	5,2	14,7	1 398
Sørreisa	2,0	12,5	28,9	152	4,5	10,0	17,1	620
Dyrøy	2,5	17,5	32,5	40	1,8	5,8	18,7	225
Tranøy	14,9	23,4	38,3	47	5,1	9,5	17,9	296
Torsken	0,0	3,4	13,8	29	0,0	3,0	17,0	200
Berg	4,0	20,0	36,0	25	4,3	6,4	12,4	233
Lenvik	4,2	15,2	31,5	505	4,6	9,2	18,6	2 121
Balsfjord	4,2	22,6	39,7	239	5,7	10,5	20,1	1 010
Karlsøy	5,3	17,3	29,3	75	2,0	4,0	11,9	447
Lyngen	5,1	8,5	16,1	118	3,4	6,4	16,4	592
Storfjord	3,9	3,9	13,7	51	8,1	12,2	18,0	345
Gaivuotna - Kåfjord	6,5	11,7	27,3	77	5,7	10,2	20,1	422
Skjervøy	5,3	9,6	21,9	114	0,9	3,6	11,3	644
Nordreisa	1,6	8,0	19,3	187	3,5	8,6	18,7	883
Kvænangen	0,0	2,9	8,6	35	2,6	9,0	23,1	234
Finnmark								
Vardø								
Vardø	4,1	6,2	10,3	97	1,4	2,5	7,0	441
Vadsø								
Vadsø	0,0	1,0	9,0	290	3,0	4,6	8,0	1 157
Hammerfest								
Hammerfest	2,3	5,9	17,4	574	1,9	3,1	6,4	1 444
Kautokeino								
Kautokeino	1,7	6,9	24,9	233	12,6	21,3	31,6	541
Alta								
Alta	1,6	6,0	20,7	981	3,3	7,9	16,3	3 636
Loppa								
Loppa	6,7	6,7	13,3	45	6,1	11,9	18,4	261
Hasvik								
Hasvik	8,6	11,4	22,9	70	1,7	7,7	18,8	181
Kvalsund								
Kvalsund	2,4	14,6	36,6	41	0,0	4,7	14,1	149
Måsøy								
Måsøy	0,0	5,1	20,5	39	0,0	2,8	8,1	248
Nordkapp								
Nordkapp	3,0	8,2	17,9	134	1,7	2,8	7,5	598
Porsanger								
Porsanger	0,9	6,3	13,6	221	1,0	4,2	11,7	712
Karasjohka - Karasjok								
Karasjohka - Karasjok	2,4	4,8	13,3	166	3,7	10,9	22,3	561
Lebesby								
Lebesby	1,7	1,7	27,1	59	7,5	11,9	21,7	253
Gamvik								
Gamvik	9,3	16,7	20,4	54	3,4	6,4	13,2	204
Berlevåg								
Berlevåg	2,1	8,3	29,2	48	0,9	3,3	14,0	215
Deatnu - Tana								
Deatnu - Tana	0,7	6,9	20,1	144	1,4	6,3	10,6	489
Unjarga - Nesseby								
Unjarga - Nesseby	2,6	2,6	10,5	38	2,6	9,3	22,5	151
Båtsfjord								
Båtsfjord	0,0	6,0	12,0	83	0,5	4,5	8,2	426
Sør-Varanger								
Sør-Varanger	0,8	8,7	17,7	367	2,5	4,7	9,5	1 710

¹ Se vedlegg B for definisjon.

² Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørgjer, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

³ Ektepar med barn eller samboere med felles barn.

Tabell A7. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets alder og innvandringsstatus², den enslige forsørgerens kjønn og etter om det er yrkestilknyttede³ i husholdningen. 2000

	Kvinner				Menn			
	Barnets alder				Barnets alder			
	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år
Alle	141 994	38 707	46 344	56 943	16 648	1 532	4 347	10 769
Ikke-vestlige innvandrere⁴								
Yrkestilknyttede	2 433	405	716	1 312	299	19	73	207
Ikke yrkestilknyttede	5 337	2 004	1 638	1 695	211	29	54	128
Ikke-innvandrere⁵								
Yrkestilknyttede	86 814	16 533	28 950	41 331	14 039	1 190	3 562	9 287
Ikke yrkestilknyttede	47 410	19 765	15 040	12 605	2 099	294	658	1 147

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert som gift eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.

³ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

⁴ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Tyrkia.

⁵ Inklusive vestlige innvandrere.

Tabell A8. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets innvandringsstatus², den enslige forsørgerens kjønn og alder og etter om det er yrkestilknyttede³ i husholdningen. 2000

	Kvinner				Menn			
	Forsørgerens alder				Forsørgerens alder			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	141 994	27 740	69 731	44 523	16 648	1 285	5 496	9 867
Ikke-vestlige innvandrere⁴								
Yrkestilknyttede	2 433	223	1 269	941	299	56	100	143
Ikke yrkestilknyttede	5 337	1 125	2 942	1 270	211	20	62	129
Ikke-innvandrere⁵								
Yrkestilknyttede	86 814	9 966	43 604	33 244	14 039	1 037	4 640	8 362
Ikke yrkestilknyttede	47 410	16 426	21 916	9 068	2 099	172	694	1 233

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon av innvandringsstatus.

³ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

⁴ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika eller Tyrkia.

⁵ Inklusive vestlige innvandrere.

Tabell A9. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets alder og den enslige forsørgerens kjønn og utdanningsnivå² og etter om det er yrkestilknyttede³ i husholdningen. 2000

	Kvinner				Menn			
	Barnets alder				Barnets alder			
	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år
Alle	141 994	38 707	46 344	56 943	16 648	1 532	4 347	10 769
Grunnskole								
Yrkestilknyttede	8 865	1 518	2 729	4 618	1 784	128	380	1 276
Ikke yrkestilknyttede	10 217	3 741	3 038	3 438	522	63	138	321
Videregående skole								
Yrkestilknyttede	54 762	11 067	18 686	25 009	9 233	842	2 435	5 956
Ikke yrkestilknyttede	34 880	15 117	11 068	8 695	1 421	205	462	754
Universitet/høgskole. Kort								
Yrkestilknyttede	21 904	3 614	7 010	11 280	2 323	184	579	1 560
Ikke yrkestilknyttede	4 960	1 842	1 765	1 353	203	27	63	113
Universitet/høgskole. Lang								
Yrkestilknyttede	2 900	564	980	1 356	898	49	207	642
Ikke yrkestilknyttede	360	116	118	126	25	3	11	11
Uoppgitt utdanningsnivå								
Yrkestilknyttede	816	175	261	380	100	6	34	60
Ikke yrkestilknyttede	2 330	953	689	688	139	25	38	76

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon av utdanningsnivå.

³ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

Tabell A10. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter den enslige forsørgerens kjønn, alder og utdanningsnivå² og etter om det er yrkestilknyttede³ i husholdningen. 2000

	Kvinner				Menn			
	Forsørgerens alder				Forsørgerens alder			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	141 994	27 740	69 731	44 523	16 648	1 285	5 496	9 867
Grunnskole								
Yrkestilknyttede	8 865	1 156	4 300	3 409	1 784	138	501	1 145
Ikke yrkestilknyttede	10 217	3 163	4 476	2 578	522	31	127	364
Videregående skole								
Yrkestilknyttede	54 762	7 676	29 294	17 792	9 233	885	3 418	4 930
Ikke yrkestilknyttede	34 880	12 673	16 502	5 705	1 421	117	524	780
Universitet/høgskole. Kort								
Yrkestilknyttede	21 904	1 217	9 637	11 050	2 323	50	624	1 649
Ikke yrkestilknyttede	4 960	1 080	2 381	1 499	203	15	59	129
Universitet/høgskole. Lang								
Yrkestilknyttede	2 900	53	1 208	1 639	898	13	153	732
Ikke yrkestilknyttede	360	24	177	159	25	0	6	19
Uoppgitt utdanningsnivå								
Yrkestilknyttede	816	87	434	295	100	7	44	49
Ikke yrkestilknyttede	2 330	611	1 322	397	139	29	40	70

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon av utdanningsnivå.

³ I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også være yrkestilknyttet. Se vedlegg B for definisjon av yrkestilknytning.

Tabell A11. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets alder og innvandringsstatus², den enslige forsørgerens kjønn og bostedskommunens sentralitet³. 2000

	Kvinner				Menn			
	Barnets alder				Barnets alder			
	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år	Alle	0-5 år	6-10 år	11-17 år
Alle	141 994	38 707	46 344	56 943	16 648	1 532	4 347	10 769
Ikke-vestlige innvandrere⁴								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	242	45	62	135	23	4	4	15
Sentrale kommuner	3 195	916	945	1 334	239	25	49	165
Storbyer ekskl. Oslo	866	274	271	321	53	:	10	42
Oslo	3 467	1 174	1 076	1 217	195	18	64	113
Ikke-innvandrere⁵								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	15 815	4 462	5 028	6 325	2 549	220	637	1 692
Sentrale kommuner	88 609	23 677	29 232	35 700	10 771	956	2 817	6 998
Storbyer ekskl. Oslo	16 666	4 542	5 471	6 653	1 660	179	459	1 022
Oslo	13 134	3 617	4 259	5 258	1 158	129	307	722

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon.

³ Vår sentralitetsinndeling avviker fra den som vanligvis blir brukt. Se vedlegg B.

⁴ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika eller Tyrkia.

⁵ Inklusive vestlige innvandrere.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

Tabell A12. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets innvandringsstatus², den enslige forsørgerens kjønn og alder og bostedskommunens sentralitet³. 2000

	Kvinner				Menn			
	Forsørgerens alder				Forsørgerens alder			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle	141 994	27 740	69 731	44 523	16 648	1 285	5 496	9 867
Ikke-vestlige innvandrere⁴								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	242	41	116	85	23	:	8	14
Sentrale kommuner	3 195	531	1 721	943	239	40	81	118
Storbyer ekskl. Oslo	866	160	471	235	53	4	22	27
Oslo	3 467	616	1 903	948	195	31	51	113
Ikke-innvandrere⁵								
Bostedskommune								
Perifere kommuner	15 815	3 571	7 600	4 644	2 549	204	827	1 518
Sentrale kommuner	88 609	17 539	43 782	27 288	10 771	789	3 655	6 327
Storbyer ekskl. Oslo	16 666	3 354	8 124	5 188	1 660	135	537	988
Oslo	13 134	1 928	6 014	5 192	1 158	81	315	762

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon.

³ Vår sentralitetsinndeling avviker fra den som vanligvis blir brukt. Se vedlegg B.

⁴ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika eller Tyrkia.

⁵ Inklusive vestlige innvandrere.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

Tabell A13. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets alder, forsørgerens kjønn og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstonad og yrkesinntekt.² 2000

	Barnets alder					
	Alle	0-2 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	16-17 år
KVINNER						
Alle	141 994	14 279	33 216	37 556	42 359	14 584
Mottar overgangsstonad						
Yrkesinntekt						
Ingen	15 049	4 499	5 463	3 435	1 413	239
Under ½ G ³	10 364	2 494	3 803	2 626	1 171	270
Fra ½ G og opp til 1 G	5 401	902	2 109	1 556	692	142
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁴	7 311	1 228	2 681	2 259	963	180
Minst lik minstepensjon	30 467	3 028	10 408	11 562	4 483	986
Mottar ikke overgangsstonad						
Yrkesinntekt						
Ingen	6 321	430	1 118	1 637	2 524	612
Under ½ G ³	4 644	117	601	984	2 045	897
Fra ½ G og opp til 1 G	1 992	44	201	422	910	415
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁴	2 517	55	227	532	1 243	460
Minst lik minstepensjon	57 928	1 482	6 605	12 543	26 915	10 383
MENN						
Alle	16 648	239	1 929	3 711	7 172	3 597
Mottar overgangsstonad						
Yrkesinntekt						
Ingen	213	19	90	85	17	:
Under ½ G ³	180	12	77	65	24	:
Fra ½ G og opp til 1 G	90	6	48	26	9	:
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁴	165	9	71	61	22	:
Minst lik minstepensjon	1 299	72	479	572	150	26
Mottar ikke overgangsstonad						
Yrkesinntekt						
Ingen	702	6	76	186	341	93
Under ½ G ³	549	6	55	110	243	135
Fra ½ G og opp til 1 G	247	:	12	40	115	78
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁴	308	:	23	61	142	80
Minst lik minstepensjon	12 895	105	998	2 505	6 109	3 178

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietypen ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Husholdningens samlede yrkesinntekt. I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også ha yrkesinntekt.

³ G = Folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000. De som mottar overgangsstonad, kan ha yrkesinntekt på inntil et halvt grunnbeløp uten at stonaden avkortes.

⁴ Minstepensjon = Folketrygdens minsteytelse for enslig alderspensjonist, 86 756 kroner i 2000.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

Tabell A14. Antall barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter barnets alder og innvandringsstatus² og etter om den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad og yrkesinntekt.³ 2000

	Barnets alder					
	Alle	0-2 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år	16-17 år
IKKE-VESTLIGE INNVANDRERE⁴						
Alle	8 280	1 063	1 866	2 009	2 443	899
Mottar overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	2 125	567	770	522	234	32
Under ½ G ⁵	962	160	261	265	216	60
Fra ½ G og opp til 1 G	391	38	109	113	97	34
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	382	39	135	117	69	22
Minst lik minstepensjon	1 192	105	289	426	294	78
Mottar ikke overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	915	102	142	208	343	120
Under ½ G ⁵	451	13	43	77	220	98
Fra ½ G og opp til 1 G	165	:	16	25	79	43
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	203	:	17	30	104	50
Minst lik minstepensjon	1 494	35	84	226	787	362
IKKE-INNVANDRERE⁷						
Alle	150 362	13 455	33 279	39 258	47 088	17 282
Mottar overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	13 137	3 951	4 783	2 998	1 196	209
Under ½ G ⁵	9 582	2 346	3 619	2 426	979	212
Fra ½ G og opp til 1 G	5 100	870	2 048	1 469	604	109
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	7 094	1 198	2 617	2 203	916	160
Minst lik minstepensjon	30 574	2 995	10 598	11 708	4 339	934
Mottar ikke overgangsstønad						
Yrkesinntekt						
Ingen	6 108	334	1 052	1 615	2 522	585
Under ½ G ⁵	4 742	110	613	1 017	2 068	934
Fra ½ G og opp til 1 G	2 074	44	197	437	946	450
Fra 1 G og opp til minstepensjon ⁶	2 622	55	233	563	1 281	490
Minst lik minstepensjon	69 329	1 552	7 519	14 822	32 237	13 199

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.

² Se vedlegg B for definisjon.

³ Husholdningens samlede yrkesinntekt. I tillegg til den enslige forsørgeren kan ett eller flere barn også ha yrkesinntekt.

⁴ Med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika eller Tyrkia.

⁵ G = Folketrygdens grunnbeløp, 48 377 kroner i 2000. De som mottar overgangsstønad, kan ha yrkesinntekt på inntil et halvt grunnbeløp uten at stønaden avkortes.

⁶ Minstepensjon = Folketrygdens minstepensjon for enslig alderspensjonist, 86 756 kroner i 2000.

⁷ Inklusive ikke-vestlige innvandrere.

: Betyr at det er for få barn i denne gruppen (mindre enn 3) til at vi kan gi tall.

Tabell A15. Barn 0-17 år av enslige forsørgere¹, etter den enslige forsørgerens kjønn, alder og utdanningsnivå². 2000. Antall og prosent

	Kvinner				Menn			
	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over	Alle	Under 30 år	30-39 år	40 år og over
Alle								
Antall								
Alle	141 994	27 740	69 731	44 523	16 648	1 285	5 496	9 867
Grunnskole	19 082	4 319	8 776	5 987	2 306	169	628	1 509
Videregående skole	89 642	20 349	45 796	23 497	10 654	1 002	3 942	5 710
Universitet/høgskole, kort	26 864	2 297	12 018	12 549	2 526	65	683	1 778
Universitet/høgskole, lang	3 260	77	1 385	1 798	923	13	159	751
Uoppgitt	3 146	698	1 756	692	239	36	84	119
Prosent								
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Grunnskole	13,4	15,6	12,6	13,4	13,9	13,2	11,4	15,3
Videregående skole	63,1	73,4	65,7	52,8	64,0	78,0	71,7	57,9
Universitet/høgskole, kort	18,9	8,3	17,2	28,2	15,2	5,1	12,4	18,0
Universitet/høgskole, lang	2,3	0,3	2,0	4,0	5,5	1,0	2,9	7,6
Uoppgitt	2,2	2,5	2,5	1,6	1,4	2,8	1,5	1,2

¹ Personer som mottar barnetrygd som enslig forsørger, unntatt personer som samtidig er registrert tilhørende familietyper ektepar med barn eller samboer med felles barn.² Se vedlegg B for definisjon.

Begreper og kjennemerker

Inntektsbegrep

Inntektsundersøkelsene omfatter de fleste kontantinntekter som husholdningene mottar. Inntektene blir klassifisert som lønnsinntekt, næringsinntekter, kapitalinntekter og overføringer. Utgiftsposter i inntektsregnskapet er skatt og negative overføringer.

Lønnsinntekt omfatter lønn og honorarer, verdien av frysegoder som f.eks. fri bil, billige lån, gratis telefon og aviser mv., sykepenger og fødselspenger.

Netto næringsinntekt er summen av det skattepliktige overskuddet på næringsvirksomhet på selvangivelsen, fratrukket eventuelt underskudd i næring og avskrivninger.

Kapitalinntekt omfatter i inntektsundersøkelsen renteinntekter, aksjeutbytte, netto realisasjonsgevinst og andre kapitalinntekter (f.eks. netto leieinntekter, avkastning på sparedelen av livsforsikring, inntekter fra utlandet og diverse tilfeldige inntekter mv.).

Overføringer omfatter skattepliktige overføringer som pensjoner fra folketrygden, tjenstepensjoner, underholdsbidrag mv. og arbeidsledighetstrygd, og skattefrie stønader som grunn- og hjelpestønad, barnetrygd, bostøtte, stipend, sosialhjelp, kontantstøtte, forsørgerfradrag, engangsstønad ved fødsel, stønad til barnetilsyn og diverse andre skattefrie inntekter.

Samlet inntekt er summen av lønnsinntekt, næringsinntekt, kapitalinntekt og overføringer.

Inntekt etter skatt er samlet inntekt fratrukket utlignet skatt og negative overføringer (pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt underholdsbidrag).

Andre begreper og kjennemerker

Forsørger. I enslig forsørgerhusholdninger regnes den enslige mora eller faren som forsørger. I parhusholdninger regner vi her mora som forsørger. Dette er gjort fordi de aller fleste enslige forsørgerne (ni av ti) er ei enslig mor. Vi sammenlikner i de fleste tilfellene altså mødrenes alder, utdanning og så videre.

Alder. Både barnets og forsørgerens alder relaterer seg til per 31. desember 2000. Avledet på bakgrunn av opplysninger fra det sentrale folkeregister (BESYS).

Ekvivalentinntekt (inntekt per forbruksenhet) er husholdningsinntekt "korrigert" for ulikheter i husholdningsstørrelse og sammensetning. Når en skal sammenligne den økonomiske velferden til husholdninger av ulik størrelse og sammensetning er det vanlig at man justerer husholdningsinntekten ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter, for å kunne sammenligne velferdsnivået til store og små husholdninger. Disse vektene skal både ta hensyn til at store husholdninger trenger høyere inntekt enn små, for å ha tilsvarende levestandard, og det at store husholdninger vil ha stordriftsfordeler når det gjelder flere goder (f.eks. TV, vaskemaskin, avis, elektrisitetsutgifter etc.).

I denne rapporten benytter vi først og fremst den såkalte "kvadratrotskalaen", som er en skala som regner husholdningenes stordriftsfordeler som relativt store. Ifølge denne skalaen må en husholdning på fire personer (f.eks. to voksne og to barn) ha en husholdningsinntekt som er dobbelt så høy (som en enslig for å ha samme økonomiske velferd. En alternativ skala, OECD-skalaen, der en ikke regner fullt så store stordriftsfordeler, trekkes i noen grad også inn (se tabell 3.2).

Grunnbeløpet i folketrygden (G) er en beregningsfaktor i folketrygden som reguleres hvert år av Stortinget. 1G var i gjennomsnitt 48 377 kroner for inntektsåret 2000.

Lavinntektsgrense er definert som en ekvivalentinntekt lavere enn ulike andeler av medianinntekten, for eksempel 50, 60 eller 70 prosent av medianinntekten for alle personer.

Lavinntektsgruppe. Personer som har en årlig ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen(e) .

Medianinntekten er det inntektsbeløpet som deler en fordeling i to like store grupper, etter at inntekten er sortert stigende (eller synkende). Det vil altså være like mange personer med inntekt over som under medianinntekten.

Minstepensjon er folketrygdens minsteytelse til enslig som i gjennomsnitt var på 86 756 kroner i 2000.

Innvandrerbefolkningen. Avledet på bakgrunn av opplysninger fra det sentrale folkeregister (BESYS). Personer som enten selv er innvandret til Norge fra utlandet, eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. I noen tabeller, der vi deler inn innvandrerbarna etter landbakgrunn, er det barnas innvandringsstatus vi tar utgangspunkt i. I andre tabeller, der vi deler innvandrerne inn etter botid i Norge, er det forsørgernes innvandrerstatus vi tar utgangspunkt i. Det er flere barn (13 444) med forsørgere som defineres som innvandrere etter denne definisjonen, enn det er barn som selv defineres som innvandrere etter den samme definisjonen (9 315).

Sivil status. Sivilstand per 1. januar året etter inntektsåret ifølge BESYS.

Utdanning. Høyeste fullførte utdanning ifølge Statistisk sentralbyrås utdanningsregister (BHU). Følgende inndeling er benyttet:

- Grunnskole, utdanning tilsvarende 10. klasse eller lavere.
- Videregående (inkludert nivået 'Påbygging til videregående utdanning' som omfatter utdanning som bygger på videregående skole, men som ikke er godkjent som høyere utdanning).
- Universitets- og høgsolenivå, kort. Omfatter høyere utdanning t.o.m. 4 år.
- Universitets- og høgsolenivå, lang. Omfatter høyere utdanning mer enn 4 år, samt forskerutdanning.

Bostedskommunens sentralitet. Vi deler kommunene inn i fire grupper etter sentralitet. Vår inndeling avviker fra den som vanligvis nyttes (sentralitetskode 0, 1, 2, 3 og 4):

- Perifere kommuner = Sentralitetskode 0.
- Sentrale kommuner = Sentralitetskode 1, 2 og 3 unntatt Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger.
- Storbyer eksklusive Oslo = Bergen, Trondheim og Stavanger.
- Oslo

Yrkestilknyttet. Person med en inntekt fra yrkesaktivitet (dvs. lønnsinntekt eller inntekt fra næringsvirksomhet) som overskrider folketrygdens minsteytelse til enslige (minstepensjonen). I 2000 måtte en person ha en yrkesinntekt større enn 86 756 kroner for å bli regnet som yrkestilknyttet. I denne definisjonen av yrkestilknyttet er det selvangivelsens lønnsbegrep som er benyttet, ikke inntektsstatistikkens lønnsbegrep (se definisjon av dette under "Inntektsbegrep"). I selvangivelsens lønnsbegrep inngår dagpenger ved arbeidsløse, mens denne posten ikke inngår i lønnsinntekten i inntektsstatistikken. Dette kan føre til at en får forskjellige tall f.eks. for antall personer med yrkesinntekt under minstepensjonen til enslige (inntektsstatistikkens definisjon) og antall ikke-yrkestilknyttede personer (selvangivelsens definisjon).

Sosio-økonomisk status. Personer som er yrkestilknyttet (se definisjon), deles inn i gruppene ansatte eller selvstendige på bakgrunn av største inntektskilde. Dersom lønnsinntekt er største kilde defineres de som ansatte, i motsatt fall som selvstendige. Selvstendige grupperes videre inn i hhv. selvstendige i primærnæringen dersom inntekt fra jord-, skogbruk eller fiske er største inntektskomponent, ellers som selvstendige i andre næringer.

Personer som ikke er yrkestilknyttet og som mottar pensjoner og ytelser fra folketrygden, for eksempel overgangsstønad til enslige forsørgere, defineres som trygdemottakere.

"Under utdanning" er personer som verken er yrkestilknyttede eller trygdemottakere, men som er registrert i utdanningsstatistikken med en "igangværende utdanning".

Personer som ikke er yrkestilknyttet, under utdanning eller som mottar pensjoner fra folketrygden defineres som "andre".

Tidligere utgitt på emneområdet*Previously issued on the subject***Norges offisielle statistikk (NOS)**

- C 624: Sjølvmeldingsstatistikk 1998
- C 581: Inntekts- og formuesstatistikk 1986 - 1996
- C 704: Levekårsundersøkinga 1996-1998
- C 749: Inntektsstatistikk for personer og familier 1999-2000
- C 750: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger 2000

Notater

- 01/21: På vei mot det gode samfunn?
- 01/61: Dokumentasjon av inntektsstatistikken for personer og familier 1993-1998.
- 03/34: Levekår og ulikhet i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 2.

Rapporter (RAPP)

- 98/17: Endringer i fordelingen av husholdningsinntekt: 1986-1996
- 2001/9: Barn i husholdninger med lav inntekt
- 2002/20: Økonomi og levekår for ulike grupper trygdemottakere, 2001
- 2003/8: Barnefamiliers inntektsutvikling 1990-2000

Statistiske analyser (SA)

- Nr. 35: Sosialt utsyn 2000
- Nr. 45: Inntekt, skatt og overføringer 2001
- Nr. 49: Enslige forsørgere på arbeidsmarkedet 1980 - 1999
- Nr. 50: Innvandring og innvandrere 2002

Sosiale og økonomiske studier (SØS)

- Nr. 100: Enslige forsørgere: Forsørgelse og levekår før og etter overgang til en ny livsfase

Økonomiske analyser (ØA)

- 4/2001: Hva vil det koste å fjerne "barnefattigdommen" i Norge?

Samfunnsspeilet

- 5/2000: Mottakere og ytere av barnebidrag: Hvem har best økonomi?
- 5/2000: Regionale forskjeller i familieinntekt.
- 2/2001: Innvandrerhusholdningenes inntekter 1994 og 1998: Færre ikke-vestlige innvandrere med lav inntekt.

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2002/24 Ø. Skullerud and S.E. Stave: Waste Generation in the Service Industry Sector in Norway 1999. Results and Methodology based on Exploitation of Waste Data from a Private Recycling Company. 2002. 22s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-5137-0
- 2002/25 L. Vågane: Holdninger til og kunnskap om norsk utviklingskhelp 2001. 2002. 46s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5139-7
- 2002/26 F. Gundersen. FoU og innovasjon i norske regioner. 2002. 91s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5141-9
- 2002/27 T. Bye, M. Greaker og K.E. Rosendahl: Grønne sertifikater og læring. 2002. 25s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5145-1
- 2002/28 B. Andersen, J. Linnerud og P. Schøning: Landbruksbebyggelse 2000. Kvalitetskontroll av informasjon om landbruksbebyggelse ved kobling av registre. 2002. 50s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5165-6
- 2002/29 K. Massey Heide, E. Holmøy, og L. Lerskau: Norsk konkurranseutsatt sektor i et langsiktig perspektiv. 67s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-5175-3
- 2002/30 T. Pedersen: Tilpasning på arbeids-markedet for personer som går ut av status som yrkeshemmet i SOFA-søkerregisteret. 2001 og 2002. 39s. 115 kr inkl.mva. ISBN 82-537-5178- 8
- 2002/31 T. Pedersen: Tilpasning på arbeidsmarkedet for deltakere på ordinære arbeidsmarkeds-tiltak i årene 1996-2001. 19s. 115 kr inkl.mva. ISBN 82-537-8181-8
- 2002/32 G.I. Gundersen, O. Rognstad og L. Solheim: Bruk av plantevernmidler i jordbruket i 2001. 2002. 83s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-8188-5
- 2002/33 A. Gillund og A. Thomassen: Produksjonsindeks for og anlegg. Ny beregningsmetode basert på timeverk. 2002 19s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5204-0
- 2002/34 A. Langørgen og D. Rønningen: Kapitalkostnader i kommunene. 2002. 30s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5205-9
- 2002/35 T.Smith, S.E. Stave og J.K. Undelstvedt: Ressursinnsats, utslipp og rensing i den kommunale avløpssektoren. 2001. 2002. 81s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5216-4
- 2003/1 V V. Holst Bloch og M. Steinnes: Fritidshusområder 2002. 2002. 51s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5220-2
- 2003/2 I. Johansen: Redusert matmoms - en analyse av prisutviklingen i kiosker og bensin-stasjoner. 22s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5222-9
- 2003/3 T. Bye og E. Fjærli: Dagens skattesystem i kraftsektoren - finnes det bedre alternativer? 38s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5252-0
- 2003/4 T.P. Bøe: Funksjonshemmede på arbeids-markedet - rapport fra tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 2. kvartal 2002. 2003. 45s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5254
- 2003/5 R.H. Ktterød: Tid til barna? Tidsbruk og samvær med barn og blant mødre med barn i kontantstøttealder. 2003. 56s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6230-5
- 2003/6 M. Aagaard Walle: Overholder bedriftene i Norge miljøreguleringene? 2003. 42s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6354-9
- 2003/7 A. Finstad og K. Rypdal: Utslipp til luft av kobber, krom og arsen i Norge. Dokumentasjon av metode og resultater. 2003. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6356-5
- 2003/8 M.I. Kirkeberg, J. Epland og N. Hagesæther og A Steinkellner: Barnefamiliers inntekts-utvikling 1990-2000. 2003. 27s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6358-1
- 2003/9 S. Vatne Pettersen: Barnefamiliers tilsyns-ordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 2002. 2003. 131s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6364-6
- 2003/10 T. Langer Andersen og J.H. Wang: Konjunkturbarometeret. 2003. 56s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6368-9